

Kamerunin turvallisuustilanne ja tiettyjen väestöryhmien tilanne

Huhti-toukokuu 2026

Julkinen

Tiivistelmä

Tässä raportissa tarkastellaan viiden eri Kamerunin maakunnan turvallisuustilannetta vuonna 2025 sekä vuoden 2026 alkupuolella. Lisäksi tässä raportissa käsitellään tiettyjen ihmisryhmien tilannetta ja heihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia. Raportin lähteenä on käytetty erilaisia julkisesti saatavilla olevia, huhtikuuhun 2026 mennessä julkaistuja aineistoja.

Raportin on laatinut Suomen maahanmuuttoviraston maatietopalvelu ja sen laadinnassa on noudatettu Euroopan unionin yhteisiä suuntaviivoja lähtömaatiedon tuottamisesta (2008). Raportti perustuu huolellisesti valittuihin lähteisiin, jotka on kaikki listattu raportin lähdeluetteloon. Raportissa esitetyt tiedot on hankittu, arvioitu ja käsitelty huolellisesti raportin laatimiseen varatun rajallisen ajan puitteissa. Raportissa on käytetty myös tilastoihin perustuvaa numeerista dataa, muun muassa turvallisuusvälikohtausten ja konfliktin uhrien määrää kuvattaessa, mutta lukujen todenmukaisuudesta ei voida varmistua, sillä ne perustuvat useimmiten vain tilastoihin tapauksiin tai arvioihin. Raportti ei pyri olemaan kaikenkattava, eikä sitä tule pitää yksinään minkään oleskeluluvan, pakolaisaseman tai turvapaikkahakemuksen perusteena. Vaikka jotain tapahtumaa, henkilöä tai organisaatiota ei olisi mainittu raportissa, se ei tarkoita, etteikö kyseistä tapahtumaa olisi tapahtunut tai kyseistä henkilöä tai organisaatiota olisi olemassa. Raportissa esitetyt tiedot, näkemykset ja lausunnot eivät välttämättä edusta Maahanmuuttoviraston virallista kantaa, eikä raportti ole millään osin poliittinen kannanotto tai oikeudellinen arvio.

Abstract

This report examines the security situation in five regions in Cameroon in 2025 and during the first half of 2026. In addition, this report addresses the situation of certain groups of people and the human rights violations they face. The report draws on various publicly available sources published by April 2026.

The report has been compiled by the Country Information Service of the Finnish Immigration Service in accordance with the common EU guidelines for processing country of origin information (2008). The report is based on carefully selected sources of information. All sources used are referenced. The information provided in the report has been obtained, evaluated and processed carefully within the limited time frame given. The report also includes numerical data based on statistics, particularly when depicting the number of security incidents and conflict casualties and fatalities, however, the accuracy of the figures cannot be confirmed as they are primarily based on recorded cases or estimations. The report does not aim to be exhaustive, and it should not be considered conclusive as to the merit of any particular claim to a residence permit, refugee status or asylum. Even if a certain event, person or organization is not mentioned in the response, it does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The report does not necessarily reflect the opinion of the Finnish Immigration Service, and it is not on any account a political statement or a judicial evaluation.

Sisällysluettelo

1 Johdanto	5
1.1 Yleistä	5
1.2 Valtion tila yleisesti	6
1.3 Poliittinen tilanne / presidentinvaalit lokakuussa 2025	8
1.4 Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla	10
1.5 Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat	12
2 North-West	14
2.1 North-West: Maakunnan taustatiedot	14
2.2 North-West: Konfliktin intensiteetti	16
2.3 North-West: Siviiliuhrit	20
2.4 North-West: Maan sisäisesti siirtymään joutuneet	23
2.5 North-West: Humanitaarinen tilanne	24
3 South-West	27
3.1 South-West: Maakunnan taustatiedot	27
3.2 South-West: Konfliktin intensiteetti	28
3.3 South-West: Siviiliuhrit	31
3.4 South-West: Maan sisäisesti siirtymään joutuneet	34
3.5 South-West: Humanitaarinen tilanne	35
4 Extrême-Nord	38
4.1 Extrême-Nord: Maakunnan taustatiedot	38
4.2 Extrême-Nord: Konfliktin intensiteetti	40
4.3 Extrême-Nord: Siviiliuhrit	44
4.4 Extrême-Nord: Maan sisäisesti siirtymään joutuneet	46
4.5 Extrême-Nord: Humanitaarinen tilanne	47
5 Littoral	49
5.1 Turvallisuuksitilanne	49
5.2 Littoral: Sisäisen paon arviointi	51
5.2.1 Sosioekonominen tilanne	51
5.2.2 Sisäisesti siirtymään joutuneiden tilanne	54
5.2.3 Alueelle pääsy	56
6 Centre	57
6.1 Turvallisuuksitilanne	57

6.2	Centre: Sisäisen paon arviointi	59
6.2.1	Sosioekonominen tilanne	59
6.2.2	Sisäisesti siirtymään joutuneiden tilanne	60
6.2.3	Alueelle pääsy	62
7	Profiilit	63
7.1	Naisten asema	63
7.1.1	Tiivis kuvaus	63
7.1.2	Turvaverkottomien naisten asema	66
7.2	Lasten asema	68
7.2.1	Tiivis kuvaus	68
7.2.2	Lapsiin kohdistuvat vakavat oikeudenloukkaukset	69
7.3	Poliittinen aktivismi ja ihmisoikeustoimijat	72
7.3.1	Viranomaisten kohdistamat oikeudenloukkaukset	72
7.4	Anglofonialueen siviilit	74
7.4.1	Siviileihin kohdistuvat oikeudenloukkaukset	74
7.4.2	Henkilön ammatin tai aseman vaikutus	76
7.4.3	Maahan palaavien ja ranskankielisellä alueella asuvien anglofonien kohtaamat oikeudenloukkaukset	76
7.5	Anglofoniseparatistit	78
7.5.1	Anglofoniseparatistiryhmien (epäiltyihin) jäseniin kohdistuvat vakavat oikeudenloukkaukset viranomaisten taholta	78
7.5.2	Oikeudenloukkauksille altistavat tekijät	79
7.5.3	Anglofoniseparatistiryhmien (pakko)rekrytointi ja siitä kieltäytyminen	80
	Lähteet	82

1 Johdanto

1.1 Yleistä

Tämä turvallisuustilanneraportti kattaa Kamerunin englanninkielisen anglofonialueen ts. North-Westin (ransk. Nord Ouest) ja South-Westin (ransk. Sud Ouest) maakunnat sekä Littoralin (jossa sijaitsee Doualan kaupunki) ja Centren (jossa sijaitsee pääkaupunki Yaoundé) maakunnat. Lisäksi raportissa käsitellään sisäisen paon mahdollisuutta Doualaan ja Yaoundéen. Vastaavia teemoja on käsitelty viimeksi Maahanmuuttoviraston maatietopalvelun 29.10.2024¹, 2/2024² 30.6.2023³ ja 21.12.2021⁴ julkaisemissa raporteissa. Lisäksi tässä raportissa on käsitelty Extrême-Nordin (engl. Far North) maakunnan turvallisuustilannetta sekä tiettyjä profiileja (naiset, lapset, poliittinen aktivismi ja ihmisoikeustoimijat, anglofonialueen siviilit ja anglofoniseparatistit). Extrême-Nordin turvallisuustilannetta on käsitelty aiemmin maatietopalvelun 21.12.2021 julkaisemassa raportissa.⁵ Myös monia em. profiileja on käsitelty aiemmin maatietopalvelun julkaisuissa.

Ajankohtaisia väestötietoja Kamerunista ei ole saatavana. Maan väestömäärästä on esitetty erilaisia arvioita. Yhdysvaltain väestöviranomaiset arvioivat, että vuoden 2025 puolivälissä koko maan väkiluku oli noin 31,5 miljoonaa.⁶ Worldometer-sivuston mukaan maaliskuussa 2026 Kamerunin väestömäärä olisi arviolta noin 30,4 miljoonaa.⁷ Kamerunissa on tarkoitus suorittaa väestönlaskenta vuonna 2026. Edellinen väestönlaskenta suoritettiin 20 vuotta aiemmin. Vuonna 2005 maan väkiluku oli noin 20 miljoonaa henkeä. Asiantuntijat ovat esittäneet huolensa siitä, että tulevaan väestönlaskentaan osoitettu rahoitus on riittämätön, jolloin laskenta ei välttämättä tuota tarkkoja tuloksia.⁸ Maatietopalvelun 29.10.2024 ja 21.12.2021 julkaisemassa raportissa on mainittu väkiluvut vuoden 2005 väestönlaskennan mukaisesti. Lisäksi niissä on mainittu vuosien takaiset Kamerunin tilastoviraston tekemät väkilukuarvot.⁹ Näitä tietoja ei toisteta tässä raportissa.

Turvallisuustilanteen tarkasteluun on käytetty saatavilla olevia keskeisiä lähteitä, kuten YK:n, kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten raportointia, ACLED-konfliktitietokantaa (The Armed Conflict Location & Event Data Project). Tämän raportin viimeistelyvaiheessa (15.4.2026) vuotta 2025 käsitteleviä keskeisiä ihmisoikeusraportteja (Human Rights Watch (HRW), Amnesty International, Yhdysvaltain ulkoministeriö (USDOS) ja Freedom House) ei ole vielä julkaistu.

ACLED -konfliktitietokanta tuottaa tietoa turvallisuusvälikohtauksista eli väkivaltaisista tapahtumista useista maista. ACLEDin tietokannassa eritellään välikohtaukset mm. niiden tyypin, ajankohdan, osapuolten, sijainnin ja surmansa saaneiden määrän mukaan. Tietokanta perustuu avoimiin lähteisiin ja aineistoa kerätään pääasiassa mm. uutisista ja paikallisilta toimijoilta. Tietokanta on julkinen, mutta maksullinen ja edellyttää kirjautumista.¹⁰

¹ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 29.10.2024. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

² Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 2/2024. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

³ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 30.6.2023. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁴ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁵ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁶ U.S. Census Bureau / Rosenblum & al. 9/2025, s. 4 [taulukko].

⁷ Worldometer 12.3.2026.

⁸ MimiMefoInfo / Noubissi 24.8.2025.

⁹ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 29.10.2024; Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

¹⁰ ACLED [päiväämätön].

ACLED-konfliktitietokanta menetti tietoa keräävän tahon Kamerunissa joulukuussa 2024. Tilanne vaikutti välikohtauslukujen raportoimisen vähenemiseen Kamerunissa, etenkin anglofonialueella. ACLED aloitti yhteistyön uusien paikallisten tiedonhankintaverkostojen kanssa ja sai paikattua joulukuussa 2024 alkaneita puutteita tietokannassa aikavälille 12/2024–6/2025. Paikallisten tiedonhankintaverkostojen käyttö merkitsee parannusta lähdekattavuudessa. Heinäkuun 2025 alusta eteenpäin esitetyt välikohtausluvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia aiempien ajanjaksojen lukujen kanssa.¹¹

ACLED-tietokannasta on turvallisuusvälikohtauksia laskettaessa otettu mukaan "taistelujen" (battles), "räjähdde- tai muiden etäiskujen" (explosions/remote violence) sekä "väkivalta siviilejä vastaan" (violence against civilians) -kategorioihin luokitellut välikohtaukset. Välikohtausilastoihin ei ole laskettu mukaan "protestit"- (protests), "mellakat"- (riots) ja "strateginen kehitys"- (strategic development) -kategorioihin luokiteltuja välikohtauksia.¹² Näihin kategorioihin kirjattuja tapahtumia on kuitenkin hyödynnetty muualla kuin turvallisuusvälikohtaus- ja siviiliuhritilastoissa.

Siviiliuhrilukuihin on kerätty tiedot kolmessa ensin mainitussa välikohtauskategoriassa raportoidut siviilien surmat. ACLED-konfliktitietokannan tilastoimia valtiollisten ja ei-valtiollisten aseellisten toimijoiden surmia ei ole tähän raporttiin otettu mukaan. ACLED ei tilastoi tietoa siviilien haavoittumisista ja sieppauksista numeerisesti, mutta mainitsee niistä. Jos ACLEDin käyttämien lähteiden siviiliuhrimäärät poikkeavat toisistaan tai niistä on annettu epävarma arvio, käyttää ACLED siviiliuhriluvuista matalinta uhrilukua. ACLED korostaa, että surmansa saaneiden lukumäärä on usein huono arvio konfliktista, ja surmaluvut ovat usein kiistanalaisia ja voivat vaihdella suuresti. Konfliktin toimijat saattavat liioitella tai aliarvioida kuolonuhrien määrää, joko näyttääkseen vahvalta vastapuolen silmissä tai minimoidakseen kansainvälisen vastareaktion. Luvut voivat myös olla virheellisiä siksi, että tarkkojen tietojen kerääminen kesken konfliktin on vaikeaa. Konfliktien todellisia vaikutuksia ei voida mitata pelkästään surmien perusteella. ACLED huomauttaa, että vähemmän surmia aiheuttavat konfliktit voivat silti aiheuttaa epävakautta, joka lopulta johtaa lisäkuolemiin, jotka johtuvat esimerkiksi terveydenhuoltopalvelujen tai elintarviketurvan puutteesta. Taisteluissa voi kuolla enemmän miehiä kuin naisia, mutta usein naiset ja lapset voivat joutua muunlaisen väkivallan kuten seksuaaliväkivallan uhreiksi "taistelukentän ulkopuolella". Tällaiset väkivallan muodot eivät välttämättä johda kuolemaan. Jos tarkastellaan pelkästään kuolemantapausten lukumäärää jää tällainen muunlainen väkivalta helposti huomioimatta.¹³

1.2 Valtion tila yleisesti

Kamerun sijoittuu useilla yhteiskunnallisilla ja poliittisilla mittareilla heikolle sijalle.¹⁴ Freedom House -järjestö luokittelee Kamerunin ei-vapaaksi valtioksi. Järjestön vuosittaisella, maailman valtioiden yhteiskunnallista ja poliittista tilannetta sekä perusoikeuksien ja kansalaisvapauksien toteutumista kuvaavalla *Freedom in the World* -asteikolla Kamerun saa pistemäärän 15/100¹⁵, jossa korkein mahdollinen pistemäärä 100 kuvaa täydellisesti toteutuvia oikeuksia ja vapauksia. Vuotta aiemmin pistemäärä oli sama.¹⁶

Korruptiota tutkivan Transparency International -järjestön mukaan Kamerun on korruptiota koskevassa maavertailussa 182 tarkastellun maan joukossa heikolla sijalla 142 (182 on heikoin

¹¹ ACLED 6.10.2025 / päivitetty 15.2.2026.

¹² Maahanmuuttovirastossa yhteisesti sovittu käytäntö.

¹³ ACLED 1/2023.

¹⁴ Esim. Freedom House 2025; FFP 2024; Transparency International 2025; IEP 6/2025, s. 9, 18–19; IEP 3/2026, s. 6, 13, 32, 42.

¹⁵ Poliittiset oikeudet 6/40 ja kansalaisoikeudet 9/60, yhteensä 15/100. Freedom House 2025.

¹⁶ Freedom House 2025.

sijoitus). Kamerunin pistemäärä on 26 suurimman pistemäärän 100 kuvatessa korruptiosta vapaata ja pistemäärän 0 kuvatessa erittäin korruptoitunutta yhteiskuntaa.¹⁷ Myös Bertelsmann Stiftung toteaa, että julkinen korruptio on yleistä. Rikoksentekejiä vastaan nostetut syytteet ovat valikoivia ja yleensä poliittisesti motivoituja. Kamerunissa on kuitenkin useita korruptiota vastaan taistelevia elimiä.¹⁸

Kesäkuussa 2025 julkaistussa maailmanlaajuisessa, rauhantilaa kuvaavassa *Global Peace Index* -indeksissä Kamerun on heikolla sijalla 137 yhteensä 163:n arvioidun maan listalla sijan 1 kuvatessa rauhallisinta ja sijan 163 vähiten rauhallista valtiota. Myös Saharan eteläpuolisen Afrikan keskinäisessä vertailussa Kamerun sijoittuu heikosti (sija 35/44).¹⁹ Indeksissä otetaan huomioon maan sisäiset ja kansainväliset konfliktit sekä yhteiskunnallinen turvallisuus ja militarisoituminen.²⁰ 3/2026 julkaistussa maailmanlaajuisessa *Global Terrorism Index* -indeksissä Kamerun on valtioiden välisessä vertailussa²¹ heikolla sijalla 12 sijan 1 ollessa heikoin mahdollinen sijoitus (Pakistan). Terrorismin menehtyneiden määrä Kamerunissa on laskenut vuodesta 2024 vuoteen 2025, mikä johtui Boko Haramin (ryhmästä lisää jäljempänä) aktiivisuuden vähenemisestä.²²

Valtioiden haurautta kuvaavan *Fragile State Index* -indeksin mukaan (2024, toistaiseksi uusin) Kamerun on heikolla sijalla 20 kaiken kaikkiaan 179:n tarkastellun valtion listalla sijan 179 (Norja) ollessa paras mahdollinen sijoitus.²³ Yhteiskunnan haurautta tarkastellaan CAST-menetelmällä, joka sisältää neljä indikaattoria (koheesio-, talous-, poliittinen ja sosiaalinen indikaattori) alaindikaattoreineen.²⁴

31.10.2025 Kamerunissa oli yhteensä noin 845 000 maan sisäisesti siirtynyttä henkilöä. Lisäksi maassa oli noin 407 500 pakolaista ja noin 17 500 turvapaikanhakijaa.²⁵ Kamerunin konfliktien jatkuessa anglofonialueella ja maan pohjoisosissa uudet pakenemiset ovat jatkuneet. Kamerunin itäisissä osissa oleskelee satoja tuhansia Keski-Afrikan tasavallasta kotoisin olevia pakolaisia. Joidenkin osalta pakeneminen on kestänyt jo vuosia.²⁶

Humanitaarisen avun perillepääsy on rajoittunutta. Sitä ovat rajoittaneet toistuvat turvallisuusongelmat sekä tulvat Extrême-Nordissa ja ei-valtiollisten aseellisten ryhmien asettamat sulut anglofonialueella. Humanitaarisen avun kapasiteetti on kriittisen alirahoitettu. 17.11.2025 mennessä vuoden 2025 humanitaarisen avun suunnitelmasta oli rahoitettu 21,3 prosenttia, ja tarvittavista 359,3 miljoonasta dollarista oli saatu 76,5 miljoonaa dollaria.²⁷

YK:n humanitaarisen avun toimiston OCHAN mukaan vuonna 2026 arviolta kaikkiaan 2,9 miljoonaa ihmistä tarvitsee humanitaarista apua ja suojelua Kamerunissa.²⁸ Lähes 2,9 miljoonan ihmisen (10 % maan väestöstä) ennustetaan olevan kesä-elokuussa 2026 akuutin ruokaturvattomuuden tilanteessa (taso 3²⁹ ja sitä vakavampi ruokaturvattomuus). Kyseisestä väestömäärästä noin 249 600 eri puolilla maata ja noin 228 000 anglofonialueella ja Extrême-

¹⁷ Transparency International 2025.

¹⁸ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 11.

¹⁹ IEP 6/2025, s. 9, 18–19.

²⁰ IEP 6/2025, s. 111–113.

²¹ Lähteessä on vertailtu vain 99 eri maata. Edellisessä julkaisussa vertailuja maita oli 163.

²² IEP 3/2026, s. 6, 13, 32, 42.

²³ FFP 2024.

²⁴ Lisätietoja indikaattoreista ks. <https://fragilestatesindex.org/indicators/>

²⁵ UNSC 28.11.2025, s. 8.

²⁶ OCHA 26.2.2026, s. 6, 8.

²⁷ UNSC 28.11.2025, s. 8.

²⁸ OCHA 26.2.2026, s. 6, 8.

²⁹ Tasoja on käsitelty myöhemmin tarkemmin.

Nordissa on hätätilanteessa (taso 4). 21 % (noin 6,20 miljoonaa) Kamerunin väestöstä on ruokaturvattomuuden suhteen kuormittuneessa tilanteessa (taso 2).³⁰

1.3 Poliittinen tilanne / presidentinvaalit lokakuussa 2025

Kamerunissa järjestettiin presidentinvaalit 12.10.2025. Vaalit sujuivat pääosin rauhallisesti.³¹ Kuitenkin vaalien edellä esimerkiksi Northin maakunnassa sijaitsevassa Garouan kaupungissa syntyi vakavia levottomuuksia, joihin osallistuivat (oppositioehdokas) Bakary Tchiroman kannattajat ja valtion turvallisuusjoukot. Rauha saatiin palautettua osittain, mutta turvallisuusjoukot pysyivät asemissaan kaikissa suurimmissa kaupungeissa.³²

Presidentinvaalien alustavat tulokset julkistettiin 20.10.2025. Istuva presidentti Paul Biya oli johdossa ja toisena oli Tchiroma. 21.10.2025 Garouan, pääkaupunki Yaoundén ja Littoralin maakunnassa sijaitsevan Doualan kaupungeissa järjestettiin mielenosoituksia. Garouassa mielenosoittajien ja turvallisuusjoukkojen välisissä yhteenotoissa kuoli yksi ihminen, ja poliisi käytti kyynelkaasua hajottaakseen väkijoukot Yaoundéssa ja Doualassa. 22.10.2025 Tchiroma hylkäsi alustavat tulokset, väitti voittaneensa vaalit ja kutsui ihmisiä mielenosoituksiin, jotka koskivat mahdollisesti vilpillisiä vaalituloksia. 27.10.2025 perustuslakineuvosto ilmoitti presidentinvaalien viralliset tulokset.³³ 92-vuotias³⁴, 43 vuotta³⁵ presidenttinä toiminut Paul Biya julistettiin voittajaksi. Biya sai noin 54 % ja hänen päävastustajansa Tchiroma noin 35 % äänistä. Oppositio piti vaaleja vilpillisinä.³⁶ Kansalaisjärjestöjen ja oppositiopuolueiden äänestyspaikoista julkaisemat laskentataulukot osoittivat Tchiroman voittaneen vakuuttavalla marginaalilla. Tchiroman liikettä tuki kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten puolueiden koalitio *Union for Change*.³⁷

27.10.2025 eri puolilla maata raportoitiin mielenosoituksista ja yhteenotoista opposition kannattajien ja turvallisuusjoukkojen välillä. Yhteenotot johtivat hallituksen mukaan 16 kuolemantapaukseen ja lähes 830 henkilön pidättämiseen. Kansalaisjärjestöt raportoivat 39–48 kuolemantapausta ja lähes 2 000 pidätystä. Tchiroman kehoitus kolmen päivän sulkukampanjasta ("ghost town campaign", jatkossa tässä raportissa "sulku") koko Kamerunissa 3.–5.11.2025 sai vaihtelevan vastaanoton.³⁸ 29.10.2025 julkaistun tiedon mukaan pidätettyjen joukossa oli oppositiopoliitikkoja. Viranomaiset varoittivat järjestämästä lisää mielenosoituksia. Poliisi vastasi voimatoimin opposition kannattajien mielenosoituksiin, mutta joissakin kaupungeissa valtion turvallisuusjoukot päättivät olla puuttumatta asiaan.³⁹

Presidentti Biya ei suostunut myöntämään tappiotaan, vaikka sekä ulkomailla että kotimaassa tunnustettiin laajasti näkemys, että hän hävisi vaalit. Valtion joukot surmasivat kymmeniä ihmisiä ympäri maata. Mielenosoitukset ovat (9.2.2026 julkaistun tiedon mukaan) ainakin toistaiseksi laantuneet. Biyan liittolaiset kilpailevat asemasta väistämättömässä seuraajakilpailussa, ja oppositio ajaa asiaansa "kaduilla". Biyan lähimmät avustajat ovat riidelleet, ja hallituksen muodostaminen (ks. jäljempänä presidentin roolista tässä) on ollut hidasta. International Crisis Group -tutkimuslaitoksen mukaan on vaara, että tämä eripuraisuus

³⁰ OCHA 26.2.2026, s. 34.

³¹ UNSC 28.11.2025, s. 3; Crisis Group 29.10.2025.

³² UNSC 28.11.2025, s. 3.

³³ UNSC 28.11.2025, s. 3.

³⁴ Crisis Group 29.10.2025.

³⁵ Kamerun on presidenttijohtoinen tasavalta. Presidentin toimikausi kestää seitsemän vuotta. Vuonna 2008 presidentin toimikausien rajoitukset poistettiin. (Congressional Research Service 15.4.2025, s. 1).

³⁶ UNSC 28.11.2025, s. 3; Crisis Group 29.10.2025.

³⁷ Crisis Group 29.10.2025.

³⁸ UNSC 28.11.2025, s. 3.

³⁹ Crisis Group 29.10.2025.

aiheuttaa jakolinjoja hallinnossa, mikä aiheuttaisi lisää ongelmia jo nyt ontuvalle palvelujen tarjonnalle. Lisäksi on vaara, että eripuraisuus leviää jopa turvallisuuspalveluihin. Asevoimat ovat jo nyt etnisalueellisten jakolinjojen repimiä. Suuri kysymys on, mihin suuntaan eliitin sisäiset riidat voivat kehittyä, jos Biya menehtyy virkakautensa aikana.⁴⁰ Tchiroma ja toinen poliitikko Bello Bouba Maïgari erosivat Biyan hallituskoalitiosta aiemmin vuonna 2025. Koko Kamerunissa tyytymättömyys hallituksen tapaan johtaa maata on johtanut kannatuksen siirtymiseen oppositiolle.⁴¹

Tchiroma lähti maanpakoon Gambiaan 7.11.2025, mutta on ilmoittanut palaavansa pian Kameruniin. International Crisis Group -tutkimuslaitoksen mukaan on vaara, että Tchiroman paluu laukaisisi uuden protestiaallon, joka johtaisi uusiin yhteenottoihin opposition kannattajien ja poliisin välillä. Tchiroma on myös kehottanut boikotoimaan tulevia kaupunginjohtaja- ja parlamenttivaaleja.⁴² Vaalit oli tarkoitus järjestää maaliskokuussa 2026, mutta Biya ilmoitti niiden siirtämisestä. Päätös johtuu rahoitusvajeesta, tyytymättömyydestä valtapuolueen sisällä sekä jännitteistä, jotka johtuvat Tchiroman vaaliboikottivaatimuksista. Eliitin sisäiset kiistat ovat lykänneet hallituksen muodostamista.⁴³

Maaliskuussa 2026 uuden hallituksen muodostaminen oli edelleen kesken. Kansalliskokous hyväksyi maaliskuussa hallituksen esityksen parlamentin jäsenten toimikauden pidentämisestä, mikä lykkää parlamentti- ja kunnallisvaaleja joulukuuhun 2026. Hallitus perusteli päätöstä rahoituksen puutteella ja vaalilautakunnan valmistautumattomuudella, mutta viivästys saattaa liittyä perustuslain muutossuunnitelmiin, sillä valtapuolue pelkää menettävänsä enemmistönsä tulevilla vaaleilla.⁴⁴ Huhtikuussa 2026 Kamerunin parlamentti hyväksyi perustuslain muuttamisen niin, että Kameruniin perustettiin varapresidentin toimi. Näin ollen Biyan menehdyttyä valta säilyisi hänen lähipiirillään. Aiemman perustuslain mukaan senaatin puheenjohtaja toimisi väliaikaisesti presidenttinä seuraaviin vaaleihin asti.⁴⁵

Biyan CPDM-puolue (engl. *Cameroon People's Democratic Movement*, ransk. *le Rassemblement démocratique du peuple camerounais*, RDPC) hallitsee maan poliittista kenttää. Kamerunin poliittinen järjestelmä myöntää valtionpäämiehelle laajat toimeenpanovaltuudet, mukaan lukien valtuudet nimittää ja erottaa avainvirkamiehiä, kuten pääministerin, ministerit, tuomarit, kenraalit ja kuvernöörit. Vuonna 2024 viranomaiset kielsivät kahden merkittävän oppositiokoalition toiminnan. Oppositiossa on merkittäviä henkilöitä, kuten *Cameroon Renaissance Movement* (CRM, ransk. *Mouvement pour la renaissance du Cameroun*, MRC) koalition johtajana toiminut Maurice Kamto, joka haastoi Biyan vuoden 2018 presidentinvaaleissa.⁴⁶ CRM on boikotoinut aiempia paikallisvaaleja, eikä sillä ole paikkoja kansalliskokouksessa. Näin ollen CRM:llä ei ollut oikeutta nimetä presidenttiehdokasta vaalilain mukaisesti. Kiertäkseen tämän rajoituksen Kamto ilmoitti ehdokkuudestaan *African Movement for New Independence and Democracy* (ransk. *Mouvement africain pour la nouvelle indépendance et la démocratie*, MANIDEM⁴⁷) -liikkeen riveissä, minkä jälkeen hän erosi CRM:stä. Liike nimitti kuitenkin toisenkin ehdokkaan. Kansallinen vaaliviranomainen vetosi tähän "kaksoisnimitykseen" ja hylkäsi Kamton ehdokkuuden.⁴⁸ MANIDEMin johtaja Anicet Ekane menehtyi joulukuun 2025 alussa puolustusministeriön (*Secrétariat d'État à la Défense*, SED) pidätyskeskuksessa Yaoundéssa. Hänet pidätettiin lokakuussa "tekaistujen turvallisuusyiden" vuoksi, vaikka todellisuudessa hänet ja monet muut pidätettiin heidän

⁴⁰ Crisis Group 9.2.2026, s. 22.

⁴¹ Crisis Group 29.10.2025.

⁴² Crisis Group 9.2.2026, s. 22.

⁴³ Crisis Group 2/2026.

⁴⁴ Crisis Group 3/2026.

⁴⁵ CFR / Gavin 10.4.2026.

⁴⁶ Congressional Research Service 15.4.2025, s. 1.

⁴⁷ HRW 3.12.2025.

⁴⁸ UNSC 28.11.2025, s. 3.

vaaleja kohtaan esittämänsä kritiikin vuoksi.⁴⁹ Elokuussa 2025 yli 50 ihmistä, ml. Maurice Kamton kannattajia pidätettiin Yaoundéssa.⁵⁰

Biyan kannatus on vahvinta etelässä, idässä ja osissa maan keskiosia, vastustus on suurinta anglofonialueilla, pohjoisessa ja ranskankielisellä läntisellä alueella, jossa asuu etenkin bamilekejen etnisen ryhmän edustajia.⁵¹ Katolinen kirkko vaikutusvaltaisen Doualan arkkipiispan johdolla vastusti Biyan asettumista uudelleen ehdolle. Kamerunin hallitus kehotti kirkkoa kuitenkin kunnioittamaan valtion maallisuutta. Perinteisten johtajien kansallinen neuvosto (*National Council of Traditional Rulers*) kannatti Biyan ehdokkuutta.⁵² Diasporassa toimiva poliittinen aktivistiryhmä *Brigade of Anti-Sardinards* on protestoinut Biyan ehdokkuutta vastaan.⁵³

Tchiroma sai kannatusta vaaleissa anglofonialueilla lupaamalla vapauttaa anglofonijohtajat, lopettaa konflikti neuvottelujen avulla ja ottaa käyttöön federalismin. Virallisten tulosten mukaan anglofonialueella suurin osa äänistä meni Biyalle, mikä ei International Crisis Group - tutkimuslaitoksen saamien tietojen perusteella ole uskottavaa.⁵⁴ Anglofonialueen separatistit boikotoivat presidentinvaaleja ja kuvailivat kantaansa periaatteelliseksi, koska he kannattavat englanninkielisten alueiden autonomiaa. Monet heistä toivoivat Tchiroman voittoa, koska he pitivät opposition mahdollista voittoa todennäköisempänä mahdollisuutena anglofonikonfliktin ratkaisemiseen neuvotteluteitse.⁵⁵ Separatistiryhmät panivat 8.9–14.10.2025 välisenä aikana täytäntöön sulun häiritäkseen presidentinvaaleja.⁵⁶

1.4 Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla

Johtavalla CPDM-puolueella on laaja enemmistö sekä kansalliskokouksessa että senaatissa, ja se johtaa useimpia paikallishallintoja. Oppositiojohtajat toimivat joissakin johtotehtävissä kansanedustuslaitoksessa, mutta heidän vaikutusvaltansa on rajallista.⁵⁷

Kamerunilla on nimellisesti demokraattisesti valittu parlamentti sekä alue- ja paikallisneuvostot. Poliittinen valta on kuitenkin voimakkaasti keskittynyt presidentille, koska Kamerunin perustuslaki myöntää presidentille laajat valtuudet, ml. lukien oikeuden nimittää ministerit ja korkeat virkamiehet yksipuolisesti. Presidentin nimittämät (maakuntien) kuvernöörit, departementtien virkamiehet ja paikallisvirkamiehet käyttävät merkittävää poliittista valtaa, jonka avulla he voivat kumota vaaleilla valittujen virkamiesten tekemät päätökset. Myös hallituksen tunnustamat perinteiset auktoriteetit ovat riippuvaisia presidentistä, ja ne voivat vaikuttaa vaaleilla valittuihin virkamiehiin. Presidentti on myös kaikkien sotilasyksiköiden ylipäällikkö, ja hän nimittää useimmat korkeat upseerit.⁵⁸

Presidentillä on lisävaltaa virkamiehiin nähden johtamansa CPDM-puolueen avulla. Puolueen puheenjohtajana presidentti hallitsee tehokkaasti henkilöiden poliittisella uralla etenemistä sekä puolueessa että vaaleilla valituissa elimissä. Biya on yli 40-vuotisen presidenttiuransa aikana luonut laajoja verkostoja koko valtionhallintoon ja armeijaan. Tämä verkosto pitää

⁴⁹ HRW 3.12.2025.

⁵⁰ Amnesty International 2026.

⁵¹ Crisis Group 29.10.2025.

⁵² Crisis Group 1/2025.

⁵³ Crisis Group 3/2025.

⁵⁴ Crisis Group 29.10.2025.

⁵⁵ Crisis Group 29.10.2025.

⁵⁶ UNSC 28.11.2025, s. 6.

⁵⁷ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 10.

⁵⁸ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 9.

koossa Kamerunin monietnisen hallintorakennelman, joka hyödyttää suurelta osin Biyan oman etnisen ryhmän jäseniä maan eteläosissa.⁵⁹

Useiden lähteiden mukaan Kamerunin oikeuslaitos ei ole itsenäinen.⁶⁰ Presidentti on vastuussa oikeuslaitoksen nimityksistä, ylennyksistä ja kurinpitoseuraamuksista kuultuaan korkeinta oikeusneuvostoa. Presidentti kuitenkin toimii oikeusneuvoston puheenjohtajana ja nimittää suurimman osan sen jäsenistä, minkä vuoksi hänellä on lopullinen määräysvalta tuomareiden ja oikeusviranomaisten urakehityksessä. Presidentti voi käyttää tuomareiden siirtämistä, ylennysten estämistä, tuomareiden väliaikaista erottamista ja pakotettua varhaiseläkkeelle siirtämistä kurinpitotoimenpiteinä. Lisäksi oikeuslaitos on rahoituksensa osalta erittäin riippuvainen hallituksesta, joka voi viivästyttää palkkojen ja korvausten maksamista. Oikeuslaitoksen riippumattomuutta heikentää entisestäänkin erityistuomioistuinten perustaminen talous- ja terrorismirikoksia varten.⁶¹

Presidentin valtaa vahvistavat entisestään epäselvästi määritellyt hätätilavaltuudet. Presidentti voi keskeyttää oikeusvaltion periaatteiden noudattamisen kolmen kuukauden jaksoiksi. Tätä jaksoa voidaan jatkaa tarvittaessa. Näitä valtuuksia laajennettiin vuonna 2014 terrorismin vastaisen lain hyväksymisen myötä. Laissa terrorismi määriteltiin kaikeksi toiminnaksi, joka uhkaa valtion toimintaa, ja joka sallii tiettyjen rikosten käsittelyn sotilastuomioistuimissa.⁶²

Kamerunissa valtion virastot ja hallinto ovat läsnä suurimmassa osassa maata, mutta ne ovat suurelta osin tehottomia julkisten palvelujen tarjoamisessa. Julkisten palvelujen saatavuus Kamerunissa on edelleen rajoitettua, etenkin maaseudulla, jossa asuu noin puolet maan väestöstä. Korruptio heikentää hallintoa kaikilla tasoilla. Korruptiota esiintyy yleisesti mm. poliisin ja oikeuslaitoksen piirissä.⁶³ Oikeussuojan saatavuudessa esiintyy merkittävää syrjintää ja epätasaisuutta. Homoseksuaalisuus on Kamerunissa kriminalisoitu, ja vuodesta 2011 lähtien seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajia vastaan on nostettu useita oikeusjuttuja. Myös naiset kohtaavat syrjintää oikeuden saatavuudessa.⁶⁴

Kamerunin laki sallii enintään 18 kuukautta kestävästä pidätyksestä ennen oikeudenkäyntiä, mutta monet pidätetyt ovat joutuneet odottamaan oikeuskäsittelyään vuosia. Kamerunin asianajajaliitto arvioi, että 75 prosenttia tutkintavankeudessa olevista (noin 14 300 henkilöä vuonna 2024), oli syytetty lievistä rikoksista, ja tämä koski erityisesti alaikäisiä. Lakimiehet ja kansalaisjärjestöt ovat raportoineet pitkien pidätysaikojen johtuvan useissa maakunnissa pääasiassa korruptiosta. Taustalla on se, että tuomarit ja turvallisuusviranomaiset vaativat pidätetyiltä lahjuksia, joita monet eivät kuitenkaan ole pystyneet maksamaan. Lisäksi pitkiin tutkintavankeuksiin on vaikuttanut tuomioistuinten henkilöstöpula, asiakirjojen huono hallinnointi, henkilöiden kyvyttömyys maksaa oikeudenkäyntimaksuja, takuiden epäasianmukainen epäminen sekä joidenkin oikeudenkäyntien politisoituminen.⁶⁵

Paikallisille uskonnollisille tuomioistuimille annetaan toisinaan huomattavaa liikkumavaraa paikallisten asioiden hoitamisessa. Siirtomaa-ajalta peräisin olevassa lakikokoelmassa tunnustetaan perinteinen tapaoikeus ja islamilainen laki. Paikallisia perinteisiä tuomioistuimia kutsutaan englanninkielisillä alueilla alkali-tuomioistumiksi ja ranskankielisillä alueilla *Tribunaux de Premier Degré* -tuomioistumiksi.⁶⁶

⁵⁹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 9.

⁶⁰ Freedom House 2025; Bertelsmann Stiftung 2026, s. 11; Enonchong 18.10.2020, s. 137.

⁶¹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 11.

⁶² Bertelsmann Stiftung 2026, s. 9.

⁶³ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

⁶⁴ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 12–13.

⁶⁵ USDOS 2025a, s. 17.

⁶⁶ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

Afrobarometer-kyselytutkimuksen mukaan monet ihmiset eivät pidä tuomioistuimia riippumattomina. Lähes kaksi kolmesta (n. 64 %) oli sitä mieltä, että poliittiset johtajat, virkamiehet tai muut vaikutusvaltaiset henkilöt vaikuttavat usein tai aina tuomioistuinten päätöksiin. Siitä huolimatta noin 69 % oli sitä mieltä, että kansalaisia kohdellaan usein tai aina yhdenvertaisesti lain edessä. 62 % katsoo, että rikoksiin syyllistyneet viranomaiset joutuvat usein tai aina vastuuseen teoistaan. Kuitenkin tavallisten kansalaisten tehdessä rikoksia, vain 43 % joutuu usein tai aina vastuuseen teoistaan.⁶⁷ Suurin osa (n. 62 %) ei luota lainkaan tai luottaa vain vähän poliisiin ja santarmiin. 69 % ei luota tai luottaa vain vähän tuomioistuimiin. 72 % arvioi, että kaikki tai useimmat poliisit ja santarit ovat korruptoituneita, ja 61 % arvioi kaikkien tai useimpien tuomareiden olevan korruptoituneita.⁶⁸

Riitatapauksissa 41 % lähestyisi poliisia ja 33 % perinteistä johtajaa tai perinteistä tuomioistuinta avun saamiseksi. Noin 63 % oli sitä mieltä, että olisi erittäin tai melko todennäköistä, että hän saisi oikeudellisia palveluja ongelman ratkaisemiseksi. Lähes puolella (n. 49 %) ei kuitenkaan olisi varaa viedä asiaa oikeuteen, ja yli puolet (n. 56 %) arvioi, että varmasti tai todennäköisesti asiaa ei käsitellä tuomioistuimessa kohtuullisessa ajassa.⁶⁹

Vain osa ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneistä viranomaisista joutuu vastuuseen teoistaan, ja rankaisemattomuus on vakava ongelma etenkin armeijassa ja santarmijoukoissa.⁷⁰ Helmikuussa 2026 Yaoundéssa sijaitseva sotilastuomioistuin tuomitsi kolme turvallisuusjoukkojen jäsentä ja yhden hallitusta kannattavan militian 21 ihmisen surmaamisesta sekä muista väärinkäytöksistä, joihin armeija ja fulanimilitiat syyllistyivät (Donga-Mantungin departementissa sijaitsevassa) Ngarbuhissa 14.2.2020. Tuomioistuin langetti 5–10 vuoden vankeusrangaistukset ja vaatimattomat sakot. Yli viisi vuotta kestänyt oikeudenkäynti kärsi vakavista puutteista. Viranomaiset eivät ole pidättäneet tai syyttäneet operaatiota hyväksyneitä ja valvoneita korkeita upseereita. Seitskorvausten emäntöistä murhasta syytettyä fulanimilitian jäsentä on edelleen vapaana. Alun perin hallitus kiisti joukkojensa osallisuuden surmiin, ja vasta kansainvälisen painostuksen seurauksena asiaa varten perustettiin tutkintakomissio. HRW toteaa, että joukkomurhasta syytettyjen lievät vankeusrangaistukset korostavat viranomaisten riittämättömiä toimia korkea-arvoisten upseerien saattamiseksi vastuuseen ja korvausten maksamiseksi uhrien perheille.⁷¹

1.5 Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat

Kamerunissa sekä kansallinen turvallisuusvirasto DGSN (*Délégation Générale à la Sûreté Nationale*)⁷² että kansallinen santarmilaitos (*Gendarmerie Nationale*)⁷³ hoitavat sisäiseen turvallisuuteen liittyviä tehtäviä. DGSN hoitaa mm. hallinnollisen poliisin ja rikospoliisin asioita, vastaa valtion sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta, rikosten tutkinnasta, rikkomusten toteamisesta ja rikosentekijöiden saattamisesta rikosoikeudellisten tuomioistuinten eteen, yleisen järjestyksen ja rauhan ylläpitämisestä sekä kansalaisten suojelusta, turvallisuudesta ja terveydestä.⁷⁴

Kansallinen santarmi kuuluu puolustusministeriön alaisuuteen. Santarmilaitos on yhdistelmä sotilaallista- ja siviilisektoria. Santarmi hoitaa kolmea pääasiallista poliisitehtävien ryhmää: hallinnollisia, oikeudellisia ja sotilaallisia asioita. Hallinnollisen poliisitoiminnan tarkoituksena on turvallisuuden ja yleisen järjestyksen ylläpito. Oikeudellinen toiminta sisältää rikosten

⁶⁷ Afrobarometer 22.6.2025, s. 30.

⁶⁸ Afrobarometer 22.6.2025, s. 37, 41.

⁶⁹ Afrobarometer 22.6.2025, s. 51–52.

⁷⁰ USDOS 2025, s. 1,20.

⁷¹ HRW 24.2.2026.

⁷² DGSN [päiväämätön].

⁷³ Ministère de la Défence [päiväämätön].

⁷⁴ DGSN [päiväämätön].

selvittämistä ja lainrikkojen oikeuden eteen saattamista sekä pidätysmääräysten ja oikeuden päätösten toimeenpanon. Sotilaallisiin tehtäviin kuuluu toimia välittäjänä sotilasviranomaisten ja kansalaisten välillä ja toteuttaa sekä ennaltaehkäisevää toimintaa että rangaistuksellista oikeudellista toimintaa. Lisäksi santarmit mm. valvovat tieliikennettä. Tehtävät vaihtelevat rauhan- ja sota-ajan mukaan. Rauhan aikana santarmi tekee yhteistyötä puolustusvoimien kanssa tiedustelualalla ja osallistuu mobilisointitoimenpiteiden toteuttamiseen. Sota-aikana santarmi osallistuu maan sisäiseen puolustukseen.⁷⁵ Santarmien operatiiviset keskuskeskukset ottavat vastaan hätäpuheluja joka päivä vuorokauden ympäri. Santarmilla on santarmiasemia (165) ja liikkuvia ryhmiä. Santarmin toiminta ulottuu koko Kamerunin alueelle, etenkin maaseudulle ja kaikille liikenneväylille.⁷⁶

Nopean toiminnan pataljoona (*Bataillon d'intervention rapide*, BIR) on Kamerunin armeijan eliittijoukko, joka on suoraan tasavallan presidentin alaisuudessa. BIR on Yhdysvaltain tukema, ja BIR:n rahoittajana toimii kansallinen öljy- ja kaasuyhtiö SNH. BIR:n päämaja Yaoundéssa tunnetaan nimellä Bastos, sen sijaintialueen mukaan. BIR:n budjetti ei sisälly puolustusministeriön talousarvioon, eikä budjetin kokoa tiedetä.⁷⁷ Actu Cameroun uutisoi (12/2024), että joidenkin asiantuntijoiden mukaan BIR:llä on vähintään 5000 sotilasta, ja vuonna 2024 siihen liittyi 1133 uutta jäsentä. BIR on armeijan parhaiten varustettu ja tehokkain yksikkö, jolla on useita tukikohtia ympäri maata. Se on taistellut vuodesta 2014 Boko Haramia vastaan Extrême-Nordin alueella ja vuodesta 2017 lähtien separatisteja vastaan anglofonialueella.⁷⁸

Kuten edellä on todettu, Afrobarometer-kyselytutkimuksen mukaan suurin osa kamerunilaisista (n. 62 %) ei luota lainkaan tai luottaa vain vähän poliisiin ja santarmiin. 69 % ei luota tai luottaa vain vähän tuomioistuimiin. 72 % arvioi, että kaikki tai useimmat poliisit ja santarmit ovat korruptoituneita, ja 61 % arvioi kaikkien tai useimpien tuomareiden olevan korruptoituneita.⁷⁹

Kamerunin armeijassa esiintyy armeijakarkuruutta. Sotilaita värväytyy myös Venäjälle sotaan Ukrainaa vastaan. Kamerunissa tavallisen sotilaan ("A second-class Cameroonian private's") peruspalkka on vain noin 85 USD/kk kahden ensimmäisen palvelusvuoden jälkeen. Aktiivisilla konfliktialueilla sotilaille maksetaan riskillisää 148 USD/kk. Kamerunin puolustusministeri on vaatinut puolustus- ja turvallisuushenkilöstön valvonnan tiukentamista, ml. karkureiden palvelussuhteen päättäminen ja syytteen esittäminen. Myös maasta poistumista haluavia sotilashenkilöitä koskevia määräyksiä on tiukennettu; heidän on nyt haettava lupa suoraan puolustusministeriltä.⁸⁰ Kamerunin armeija on ollut läsnä mm. anglofonialueella lähes vuosikymmenen ajan ilman näkyviä tuloksia. International Crisis Group arvioi, että konfliktiin uupunut armeija saattaa jopa kääntyä hallitusta vastaan.⁸¹

⁷⁵ Ministère de la Défence [päiväämätön].

⁷⁶ Ministère de la Défence [päiväämätön].

⁷⁷ Actu Cameroun 9.2.2025.

⁷⁸ Actu Cameroun / Ndangue 16.12.2024.

⁷⁹ Afrobarometer 22.6.2025, s. 37, 41.

⁸⁰ ISS / Tayo 20.4.2025.

⁸¹ Crisis Group 9.2.2026, s. 21–22.

2 North-West

Maahanmuuttoviraston maatietopalvelun 16.9.2022 julkaisemassa kyselyvastauksessa on kuvattu nykyisen kriisin alkuvaiheita.⁸²

2.1 North-West: Maakunnan taustatiedot

Vuonna 2020 maakunnassa asui arviolta noin 2,3–2,5 miljoonaa ihmistä. Väestötiheys on suurinta maakunnan keski-, etelä- ja kaakkoisosissa.⁸³ Departementtien väkiluvut (2005) on mainittu maatietopalvelun 29.10.2024 julkaisemassa raportissa.⁸⁴ Kamerunin tilastoviraston verkkosivuilta ei löydy tuoreita väestötietoja.⁸⁵ Kuten edellä on todettu, Kamerunissa on tarkoitus suorittaa väestönlaskenta vuonna 2026 eli noin 20 vuotta edellisen jälkeen.⁸⁶ Väestön etnistä ja uskonnollista jakaumaa on käsitelty 21.12.2021 julkaistussa raportissa.⁸⁷

a) Alueelle johtavat kulkuyhteydet

OCHAN julkaisemassa North-Westin maakunnan kartassa on merkittynä maakunnan departementit, niiden pääkaupungit, muut suurimmat paikkakunnat sekä tärkeimmät tiet.⁸⁸

Flightradar24-sivuston mukaan North-Westin pääkaupungissa Bamendassa on siviililentokenttä, mutta tarkastelupäivänä (10.4.2026) sinne ei saavu eikä sieltä lähde yhtään lentoa. Lähimmät kotimaiset kentät ovat Bafoussamin kenttä viereisen Ouestin (engl. Westin) maakunnassa ja Doualan kenttä Littoralin maakunnassa.⁸⁹ Bamendan lentokenttää kunnostetaan parhaillaan kansainväliset standardit täyttäväksi ennen paavi Leon vierailua huhtikuun puolivälissä 2026. Kansallisen lentoyhtiö Camair-Co on tehnyt testilentoja uudelle kentälle.⁹⁰ Seuraavien lähteiden perusteella matkustajalentojen alkaminen ei ilmeisesti ole varmaa: Camair-Con verkkosivuilta ei ole ostettavissa lentoja tällä hetkellä,⁹¹ ja kamerunilainen arkkipiispa Andrew Nkea on kertonut toivovansa hallituksen jatkavan lentokentän käyttöä paavin vierailun jälkeenkin⁹². Maakunnassa sijaitsee kolme muutakin kenttää⁹³, mutta useiden lähteiden perusteella North-Westissä ei ole muita matkustajakäyttöön tarkoitettuja lentokenttiä kuin Bamendan kenttä⁹⁴.

North-Westiin kulkee useita teitä sekä South-Westin että Ouestin maakunnista. Esimerkiksi South-Westin Mamfesta kulkee Widikumin, Batibon ja Balin kautta tie Bamendaan. Ouestin maakunnan Mboudasta kulkee tie Bamendaan, ja Foubanista Jakiriin, jossa se haarautuu Ndopiin ja Kumboon johtaviksi teiksi. Maakunnassa kulkee rengastie, joka yhdistää useita suurimpia kaupunkeja.⁹⁵ OCHA on luokitellut (luokittelu tehty ilmeisesti humanitaaristen

⁸² Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 16.9.2022. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁸³ U.S. Census Bureau/ Rosenblum 9/2025, s. 7, 9.

⁸⁴ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 29.10.2024. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁸⁵ INS [päiväämätön].

⁸⁶ MimiMefolInfo / Noubissi 24.8.2025.

⁸⁷ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁸⁸ OCHA 6/2018a.

⁸⁹ Flightradar24 [päiväämätön]a.

⁹⁰ Aciafrica / Atemanke 31.3.2026.

⁹¹ Camair-Co [päiväämätön].

⁹² MimiMefolInfo 10.4.2026.

⁹³ OCHA 6/2018a.

⁹⁴ CCAA [päiväämätön]; Logistics Cluster [päiväämätön]a; Camair-Co [päiväämätön]; OCHA 23.1.2026.

⁹⁵ OCHA 6/2018a.

toimijoiden operaatiosuunnittelun vuoksi) vain Mboundasta Bamendaan kulkevan tien sellaiseksi, jossa turvallisuusongelmat estävät liikkumista vain vähän (engl. low security access constraints). Suurin osa maakunnan merkittävimmistä tieyhteyksistä on luokiteltu sellaisiksi, joissa turvallisuusongelmat estävät liikkumista paljon (engl. high security access constraints). Vain kaksi tieosuutta on luokiteltu keskitasolle (engl. medium security access constraints).⁹⁶

Floridan yliopiston tekemän, ACLED-tietoihin pohjautuvan julkaisun (tarkasteluajanjakso 2017–5/2025) mukaan maakunnan väkivaltaisuuDET esiintyvät etenkin maaseudulla ja lähellä liikkumiseen tarkoitettua infrastruktuuria. 350 kilometrin pituinen rengastie RN11 on läntisen ja pohjoisen Afrikan vaarallisin tie, jossa on raportoitu 757 turvallisuusvälikohtausta vuodesta 2018 eteenpäin. Alue on maaseutumainen ja vuoristoinen, jossa vähäinen ja heikosti ylläpidetty liikenneinfrastruktuuri tarjoaa kapinallisille hyvät mahdollisuudet hyökätä hallituksen joukkoja vastaan ja siepata siviilejä lunnaiden vuoksi.⁹⁷ ACLED-konfliktitietokannasta löytyy aikaväliltä 1/2025-3/2026 runsaasti tietoa turvallisuusvälikohtauksia, jotka ovat tapahtuneet tieosuuksilla.⁹⁸ Esimerkiksi joulukuussa 2025 ADF-separatistiryhmä (*Ambazonia Defence Forces*) väijytti santarmien partion Batibossa Momon departementissa ja surmasi 2 santarmia. Isku aiheutti paniikkia paikallisten keskuudessa ja noin 80 ihmistä lähti pakenemaan.⁹⁹

b) Aluehallinta ja viranomaissuojelu

Kuten edellä on todettu, Kamerunissa valtion virastot ja hallinto ovat läsnä suurimmassa osassa maata, mutta ne ovat suurelta osin tehottomia julkisten palvelujen tarjoamisessa. Palvelujen saatavuus Kamerunissa on edelleen rajoitettua, etenkin maaseudulla. Korruptio heikentää hallintoa kaikilla tasoilla. Korruptiota esiintyy yleisesti mm. poliisin ja oikeuslaitoksen piirissä.¹⁰⁰ Kamerun on virallisesti kaksikielinen maa, mutta anglofonialueella virkoihin nimitetään usein ranskankielisiä lakimiehiä, tuomareita ja opettajia. Tärkeimmistä laeista puuttuu usein englanninkielinen käännös.¹⁰¹ Oikeussuojan saatavuutta on käsitelty myös aiemmin kohdissa Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla sekä Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat.

Afrique XXI -lehden siteeraaman tutkijan Marie-Emmanuelle Pommerollen mukaan armeijan "suhteeton voimankäyttö" on tahrannut vakavasti sen mainetta paikallisyhteisöjen keskuudessa. Asukkaat pitävät jo ennestään kielteiseksi koettua armeijaa kaikkialla läsnä olevana uhkana. Asevoimat pakottavat jokaisen yksilön valitsemaan "oikean puolen" ja käyttävät samalla mielivaltaista väkivaltaa, joka tekee valinnasta merkityksettömän.¹⁰²

Separatistit toimivat etenkin maaseutualueilla. ACLEDin ja GI-TOC:in raportissa (12/2024) kerrotaan, että anglofonialueen separatistiryhmiä tarkasteltaessa tulee ottaa samanaikaisesti huomioon näiden rahoitusstrategiat, legitimiteetti ja alueellisen hallinnan taso. Alun perin separatistitaistelijat asuivat siviiliväestön keskuudessa. Sitten kun ne kuitenkin alkoivat käyttää sieppauksia ja ryöstelyä toimintojensa rahoittamiseen, niiden legitimiteetti heikentyi diasporaan kuuluvien tukijoiden silmissä. Separatistit eivät enää voineet asua monilla asutusalueilla ilman, että heidän olemassaolostaan ilmoitettiin valtion joukoille. Tämä sai monet separatistitaistelijat siirtymään maaseudulle ja lisäämään väkivaltaa valtion joukkoja vastaan ja tekemään siviileihin kohdistuneita sieppauksia varojen hankkimiseksi.¹⁰³

⁹⁶ OCHA 23.1.2026.

⁹⁷ Nikolovski & al. 30.5.2025.

⁹⁸ ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

⁹⁹ ACLED 16.3.2026.

¹⁰⁰ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

¹⁰¹ Frogameni 14.8.2024.

¹⁰² Afrique XXI / Pommerolle 12.2.2025.

¹⁰³ ACLED & GI-TOC 12/2024, s. 26.

Myös Floridan yliopiston ACLED-tietojen pohjalta (tarkasteluajanjakso 2017–5/2025) laatimassa katsauksessa todetaan, että väkivaltaa esiintyy etenkin maaseutualueilla ja lähellä tieinfrastruktuuria. Katsauksessa kuvaillaan etenkin separatistiryhmä ADF:n toimintaa maantieteellisesti. North-Westissä ADF:ään liittyvä väkivalta keskittyy voimakkaasti (Mezamin departementissa sijaitsevan) Bamendan kaupungin ympärille¹⁰⁴. ADF:n hyökkäysten tiheys ja voimakkuus ovat kasvaneet, mutta maantieteellinen painopiste anglofonialueella on pysynyt melko vakaana ajan mittaan siirtyen kuitenkin hieman etelään päin konfliktin alkuvaiheeseen verrattuna. Katsauksen mukaan vaikuttaa siltä, että samat alueet joutuvat toistuvasti väkivallan kohteeksi. ADF:n toimet keskittyvät kapealle alueelle, eivätkä ulotu ranskankieliseen Kameruniin tai länteen Nigeriaan.¹⁰⁵

Jeune Afrique -lehden mukaan (2.12.2024) separatistit uhmaavat Kamerunin keskushallintoa ja määräävät asukkaille omia sääntöjään "armeijan silmien alla", sillä armeija tyytyy turvaamaan vain tärkeimpien kaupunkien hallinnollisia keskuksia. Lähes autioituneessa Alabukamissa, vain muutaman kilometrin päässä Bamendasta sijaitsee separatistien tukikohta. Kun Kamerunin armeija uhkaa hyökätä, separatistit vetäytyvät nopeasti metsään ja palaavat takaisin, kun uhka on ohi. Heitä asuu myös Bafutissa ja Mankonissa sekä syrjäisempien maaseutukylien laitamilla ja he asuvat usein asukkaiden hylkäämissä taloissa. Separatistien varsinaisia tukikohtia on vaikea paikantaa. Jeune Afriquen haastattelemat, siepattuina olleet henkilöt kertoivat, että heidän silmänsä sidottiin ennen leireille viemistä. He kuitenkin kuvailivat niiden olleen hylättyjä taloja keskellä viidakkoa. Bamendassa sijaitsee hyvin kallis asuinalue, jonka lähistöllä on Kamerunin armeijan tukikohta. Varakkaampia ihmisiä on siirtynyt sinne asumaan.¹⁰⁶ Belgian maatietopalvelun raportissa todetaan kuitenkin, että vaikka turvallisuusjoukot ovat lisänneet läsnäoloaan kaupungeissa, ne eivät kykene estämään turvallisuusvälikohtauksia. Bamendassa esiintyy säännöllisesti väkivaltaa kuten räjähdyskuja, kostohyökkäyksiä ja sieppauksia, ja yleinen rikollisuus on lisääntymässä.¹⁰⁷

Yksittäisistä ACLED-kirjauksista saa joitakin tietoja pienempien alueiden hallinnasta tai hallintayrityksistä: esimerkiksi joulukuussa 2025 Kamerunin sotilaat pyrkivät vakiinnuttamaan pysyvän läsnäolonsa Mbyehin torilla Kumbon kaupungissa Buin departementissa. Ne joutuivat kuitenkin yhteenottoon separatistien kanssa.¹⁰⁸

2.2 North-West: Konfliktin intensiteetti

a) konfliktin osapuolet

Väkivaltaisuuudet jatkuvat North-Westin ja South-Westin anglofonimaakunnissa.¹⁰⁹ Lisäksi North Westissä esiintyy yhteenottoja paimentolaisten ja maanviljelijöiden välillä.¹¹⁰ OCHA toteaa, että anglofonialueella toistuvia väkivaltaisia yhteenottoja esiintyy ei-valtiollisten aseellisten ryhmien ja valtion turvallisuusjoukkojen välillä.¹¹¹ Belgian maatietopalvelun raportissa todetaan, että separatistiryhmät ovat yhä vähemmän organisoituneita ja kilpailevat toisiaan vastaan. Useimmat ovat hylänneet ideologiset vaatimuksensa ja omaksuneet rikollisia toimintatapoja.¹¹²

¹⁰⁴ Ks. myös lähteen kartta.

¹⁰⁵ Nikolovski & al. 30.5.2025.

¹⁰⁶ Jeune Afrique 2.12.2024.

¹⁰⁷ CGRA / CEDOCA 11.6.2025, s. 4.

¹⁰⁸ ACLED 16.3.2026.

¹⁰⁹ Crisis Group 9.2.2026, s. 21–22; OCHA 26.2.2026, s. 8; UNSC 28.11.2025, s. 6; Amnesty International 2026.

¹¹⁰ Amnesty International 2026.

¹¹¹ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

¹¹² CGRA / CEDOCA 11.6.2025, s. 3.

ACLED-konfliktitietokannassa on 1/2025–3/2026 mainittu useita ei-valtiollisia aseryhmiä, joiden on raportoitu olleen osallisina taisteluissa (aseellisissa yhteenotoissa): näitä ovat "Ambazonialaiset separatistit", fulanien¹¹³ etninen militia, *Fungomin*¹¹⁴ etninen militia, tuntematon aseistettu ryhmä, *Dumbo*¹¹⁵-yhteisömilitia, yksityinen turvallisuuspalvelu ja tunnistamaton etninen militia.¹¹⁶ Valtaosa taisteluista oli yhteenottoja separatistien ja Kamerunin armeijan (ja/tai poliisi, BIR, santarni) välillä. Muut ei-valtiolliset aseistetut ryhmät olivat mukana välikohtauksissa vain yksittäisiä kertoja.¹¹⁷

ACLED on osassa tapauksissa eritellyt separatistiryhmiä tarkemmin nimeltä. Näitä ovat ADF (*Ambazonia Defence Forces*),¹¹⁸ *Pythons of Boyo*,¹¹⁹ *Bafut 7 Karta Faction*,¹²⁰ *Bui Unity Warriors*, *Bui Warriors*, *Donga-Mantung Warriors*, *Cameroon Restoration Forces*,¹²¹ *Jaguars of Bamessing*,¹²² ja *Naked Wires of Bamessing*¹²³. ADF oli osapuolena taisteluissa selvästi useammin verrattuna muihin separatistiryhmiin. ADF taisteli ACLEDin mukaan Buin, Donga-Mantungin, Menchumin, Momon ja Mezamin departementeissa.¹²⁴ Räjähde- tai muiden etäiskujen osalta useimmissa tapauksissa tekijäksi on kirjattu jokin separatistiryhmä,¹²⁵ joissakin tapauksissa tekijää ei ole mainittu lainkaan.¹²⁶

GI-TOCin ja ACLEDin yhteisraportissa (12/2024) tarkastellaan alueen aseistettuja ryhmiä jatkumona, sen sijaan, että ryhmät lokeroitaisiin yksiselitteisesti eri ryhmiin. Raportissa todetaan, että Kamerunin anglofonialueella on epäilemättä poliittisin motiivein toimivia ryhmiä, ja niitä kutsutaan separatistiryhmiksi, koska niiden tavoitteena on perustaa itsenäinen Ambazonian valtio. Rikollisuus ja laittomat toiminnot ovat kuitenkin osoittautuneet yhtä voimakkaiksi vaikuttimiksi monille aseellisille ryhmille siinä määrin, että ne ovat menettäneet huomattavasti legitimitettiään niiden yhteisön jäsenten silmissä, joita ne väittävät edustavansa. Kyseessä on kierre, jossa aseellisten ryhmien tekemät ensimmäiset sieppaukset johtivat diasporassa olevien tukijoiden rahoituksen vähenemiseen, mikä puolestaan johti siihen, että ryhmistä tuli entistä riippuvaisempia rikollisuudesta, mukaan lukien sieppaukset. Vähitellen ryhmistä on tullut pikemminkin rikollisryhmiä kuin poliittisesti motivoituneita aseryhmiä.¹²⁷

Useita separatistijohtajia on pidätetty viime vuosina ulkomailla.¹²⁸ ADF:n johtohahmoihin kuuluva Lucas Cho Ayaba (myös Lucas Ayaba Cho) pidätettiin Norjassa syyskuussa 2024, ja hän on ollut vangittuna siitä lähtien. Häntä syytetään ihmisyyttä vastaan tehtyihin rikoksiin

¹¹³ Fulanit ovat etninen paimentolaisryhmä. Yksittäiset välikohtaukset raportoitiin Donga-Mantungin departementissa.

¹¹⁴ Fungom on paikkakunta Menchumin departementissa.

¹¹⁵ Dumbo on paikkakunta Donga-Mantungissa.

¹¹⁶ ACLED 16.3.2026.

¹¹⁷ ACLED 16.3.2026.

¹¹⁸ ADF on ollut mukana taisteluissa useimmissa departementeissa.

¹¹⁹ Ryhmä on ollut mukana yhdeksässä taistelussa Boyon departementissa, mutta myös Mezamin departementissa.

¹²⁰ Ryhmä on ollut yksittäisissä taisteluissa Bafutissa Mezamin departementissa.

¹²¹ Bui Unity Warriors, Bui Warriors, Donga-Mantung Warriors ja Cameroon Restoration Forces ovat olleet mukana yksittäisissä taisteluissa Donga-Mantungin departementissa.

¹²² Yksittäinen taistelu Mezamin departementissa.

¹²³ Yksittäinen taistelu Mezamin departementissa.

¹²⁴ ACLED 16.3.2026.

¹²⁵ ADF, Bui Unity Warriors ja Cameroon Restoration Forces.

¹²⁶ ACLED 16.3.2026.

¹²⁷ ACLED & GI-TOC 12/2024 s. 9.

¹²⁸ Jeune Afrique 10.2.2026; HRW / Allegrozi 6.3.2026; USDOJ 25.4.2025; USDOJ 9.12.2025.

yllyttämisestä.¹²⁹ Belgian liittovaltion syyttäjänvirasto ilmoitti maaliskuussa 2026 neljän ADF:n johtohenkilön pidätyksistä osana tutkintaa, joka koskee ADF:n tekemiä väitetyjä sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan. Heistä yksi vapautettiin. Belgian viranomaiset eivät ole paljastaneet epäiltyjen henkilöllisyyttä. Viranomaiset uskovat, että anglofonialueen "hyökkäyskäsky" annettiin Belgiasta.¹³⁰

Huhtikuussa 2025 Yhdysvaltain oikeuslaitos nosti syytteen Yhdysvalloissa asuvaa kamerunilaista Eric Tatawia (tunnetaan myös nimellä "the Garri Master") vastaan. Tataw on väitetysti kehottanut siviilien murhaamiseen, sieppaamiseen ja silpomiseen sekä julkisen, koulutus- ja kulttuuriomaisuuden tuhoamiseen Kamerunissa. Tataw ja hänen rikoskumppaninsa ovat väitetysti ohjanneet kamerunilaisten siviilien vahingoittamista katkaisemalla heidän raajojaan ("Garring").¹³¹ Syyskuussa 2025 Yhdysvalloissa kahta kamerunilaistaustaista Yhdysvaltain kansalaista, Benedict Nwna Kuahia ja Pascal Kikishy Wongbia, vastaan nostettiin syyte väärinkäytöksistä ADF:n nimissä.¹³² Lisäksi joulukuussa 2025 Yhdysvalloissa tuomittiin kaksi kamerunilaistaustaista Yhdysvaltain kansalaista, Francis Chenyi ja Lah Nestor Langmi, useiden syytekohtien perusteella.¹³³

b) sodankäynnin keinot, taktiikat ja taistelualueet alueella

Kuten edellä on todettu, valtaosa taisteluista eli aseellisista yhteenotoista oli yhteenottoja separatistien ja Kamerunin armeijan (ja/tai poliisi, BIR, santarmi) välillä. Taisteluja em. ryhmien välillä raportoitiin kaikissa departementeissa vuonna 2025. Separatistit käyttivät aseinaan ainakin rynnäkö- tai muita kiväärejä sekä improvisoituja räjähteitä. Lisäksi Kamerunin armeija on löytänyt separatistien hallusta muuta taisteluihin liittyvää varustusta kuten käsikranaatteja, patruunavöitä, luotiliivejä ja moottoripyöriä. ACLED raportoi lisäksi löydetyistä huumeista ja taikakaluista. Muut ei-valtiolliset aseistetut ryhmät (*Fungomin* yhteisömlitia ja fulanien etninen mlitia) olivat mukana välikohtauksissa vain yksittäisiä kertoja vuonna 2025. Em. ryhmät taistelivat separatisteja vastaan. Yksittäistapauksessa fulanit toimivat yhteistyössä Kamerunin turvallisuusjoukkojen kanssa, yhdessä tapauksessa Kamerunin armeija taisteli Nigerian puolelta tullutta fulanimilitiaa vastaan. Taisteluja raportoitiin vuonna 2025 yhteensä 363, joista hieman yli puolet (185) vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.¹³⁴

OCHAN mukaan North-Westin maakunnassa, etenkin Buin ja Momon departementeissa ei-valtiolliset aseryhmät käyttivät itsevalmisteisia räjähteitä (improvised explosive devices, IED). Niitä käytetään pääosin iskuihin mm. valtion turvallisuusjoukkoja vastaan. Räjähteiden käyttö tiheästi asutuilla alueilla ja pääteillä aiheuttaa kuitenkin vaaraa kaikille siviileille. Vuoden 2025 aikana North-Westissa raportoitiin OCHAN mukaan 97 IED-iskua.¹³⁵ ACLED raportoi kuitenkin vuonna 2025 vain 26 välikohtausta räjähddeiskujen kategoriassa. Lukumääräeroa OCHAN raporttiin selittänee se, että ACLED mainitsi useita kertoja räjähteitä käytetyn taisteluiksi luokitelluissa välikohtauksissa. Räjähddeiskuihin luokiteltujen välikohtausten raportoitiin tapahtuneen Buin, Mezamin ja Momon departementeissa.¹³⁶ Räjähddeiskut olivat tyypillisimmillään tienvarsipommeja, joiden kohteena oli Kamerunin turvallisuusjoukkoja, mutta joissakin tapauksissa iskut osuivat tahattomasti siviileihin. Lisäksi muutamissa tapauksissa separatistiryhmät kohdistivat räjähddeiskuja tarkoituksellisesti siviilejä kohti: mm. eräänä maanantapäivänä, jolloin jotkut siviilit eivät noudattaneet kotonapysymismääräystä;

¹²⁹ Jeune Afrique 10.2.2026.

¹³⁰ HRW / Allegrozi 6.3.2026.

¹³¹ USDOJ 25.4.2025.

¹³² USDOJ 5.9.2025.

¹³³ USDOJ 9.12.2025.

¹³⁴ ACLED 16.3.2026.

¹³⁵ OCHA 23.1.2026.

¹³⁶ ACLED 16.3.2026.

toukokuussa kansallisen yhtenäisyyden päivänä sekä rakennustyömaalle, jolle ei oltu pyydetty separatistien lupaa. Kamerunin turvallisuusjoukkojen ei raportoitu käyttäneen räjähdettä tai muita etäiskuja kuten ilmaiskuja.¹³⁷

GI-TOC:n ja ACLEDin yhteisraportissa kuvataan, että anglofonikonfliktin alusta 2017 vuoden 2023 loppuun asti (jolloin tarkastelujakso päättyi) separatistien siviileihin kohdistamat väärinkäytökset ovat lisääntyneet jatkuvasti sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Valtiollisten turvallisuusjoukkojen siviilejä kohtaan tekemät väärinkäytökset eivät ole samalla tavalla lisääntyneet.¹³⁸ OCHAN joulukuuta 2025 käsittelevän tilannekatsauksen mukaan ei-valtiolliset aseryhmät kiristivät siviiliväestöä "vapautusveron" nimissä useimmissa anglofonialueen departementeissa. Lisäksi mielivaltaiset pidätykset ja lunnaiden saamiseksi tehdyt sieppaukset ovat lisääntyneet. Niiden uhreiksi on joutunut myös joitakin nykyisiä ja entisiä valtion virkamiehiä.¹³⁹

Suurin osa (1272) ACLEDin vuonna 2025 raportoimista kaikista turvallisuusvälikohtauksista oli tyypiltään väkivaltaa siviilejä vastaan. Alakategorioiden mukaan väkivaltaa oli muodoltaan sieppauksia (750 välikohtausta), hyökkäyksiä (495) ja seksuaaliväkivaltaa (27). Etenkin separatistit syyllistyivät sieppauksiin (720). Lisäksi niitä toteuttivat fulanipaimentolaisten etniset milittiat (14), Kamerunin asevoimat tai poliisi (3) ja Kimbi-yhteisömilittia (1). Lisäksi joissakin tapauksissa sieppaajaksi on kirjattu tuntematon aseistettu ryhmä. Hyökkäyksiin siviilejä vastaan syyllistyivät useimmiten separatistiryhmät (80), Kamerunin asevoimat (98) (joista osassa mukana tai itsenäisesti BIR, santarmi, poliisi tai fulanimilittia) ja fulanimilittiat (41). Lisäksi muutamia kertoja Misaje-yhteisömilittia ja yksittäisinä kertoina Musaka- ja Wanangwen -yhteisömilittiat ja Boko Haram sekä CPDM-puolueen edustaja syyllistyivät hyökkäyksiin siviilejä vastaan. Joidenkin hyökkäysten tekijä on jäänyt tuntemattomaksi. Seksuaaliseen väkivaltaan syyllistyivät useimmiten separatistit tai tunnistamattomat aseryhmät, muutamissa tapauksissa fulanien tai mbororojen etniset milittiat, eräissä tapauksissa BIR ja kerran "mellakoitsijat".¹⁴⁰

c) turvallisuusvälikohtausten määrä

ACLED-konfliktitietokannan mukaan **vuonna 2025** North-Westin maakunnassa raportoitiin 1651 turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat taisteluista (353), räjähdettä tai muista etäiskuista (26) sekä väkivallasta siviilejä vastaan (1272).¹⁴¹

Tammi-maaliskuussa 2026 North-Westin maakunnassa raportoitiin 442 turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat taisteluista (81), räjähdettä tai muista etäiskuista (4) sekä väkivallasta siviilejä vastaan (357).¹⁴²

¹³⁷ ACLED 16.3.2026.

¹³⁸ ACLED & GI-TOC 12/2024, s. 26.

¹³⁹ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

¹⁴⁰ ACLED 16.3.2026.

¹⁴¹ ACLED 16.3.2026.

¹⁴² ACLED 7.4.2026.

Turvallisuusvälikohtaukset jakautuivat departementeittain seuraavasti:

Departementti / Ajanjakso	Tammi- kesäkuu 2025 6 kk	Heinä-joulukuu 2025 6 kk	Tammi-maaliskuu 2026 3 kk
Menchum	36	27	9
Donga-Mantung	106	187	85
Bui	112	242	105
Boyo	33	73	25
Ngo-Ketunjia	64	62	29
Mezam	210	225	128
Momo	120	154	61
Yhteensä	681	970	442

d) räjähdessaasteet

Kamerun ilmoitti tammikuussa 2025, että yli 2300 ihmistä on joutunut räjähteiden uhreiksi sen jälkeen, kun miinat kieltävä sopimus astui voimaan (1.3.2003¹⁴³) Kamerunissa. Kamerunissa ei ole alueita, joiden maaperässä olisi konventionaalaisia (ts. tehdasvalmisteisia) henkilömiinoja. Eivalttiolliset toimijat ovat kuitenkin käyttäneet erilaisia räjähteitä anglofonialueella ja Extrême-Nordissa. Anglofonialueella separatistiryhmät ovat vuodesta 2017 lähtien käyttäneet IED-räjähteitä sekä turvallisuusjoukkoja että siviilejä vastaan. Anglofonialueella on tapahtunut IED-iskuja eniten maan muihin osiin verrattuna. Vuonna 2023 (uusin Kamerunin raportoima vuosi) Kamerunissa kirjattiin 120 sellaista iskuja, joissa kirjattiin uhreja. Näistä 120 iskusta 77 tapahtui North-Westissä (Mezam, Momo, Boyo, Donga-Mantung). Näissä 77 iskussa sai surmansa 7 ihmistä ja 19 haavoittui. Useimmat tapaukset (ilmeisesti kaikista 120 iskusta) liittyivät teille asetettuihin tienvarsipommeihin, mutta IED-pommeja oli asetettu myös tiheästi asutuille alueille vaarantaen siviilien turvallisuuden. Kohteina ovat olleet turvallisuusjoukkojen lisäksi myös siviili-infrastruktuuri, mm. bussiasema, baari, tori, liikenneympyrät ja juhlatilaisuuksien aikana käytössä ollut julkinen aukio.¹⁴⁴

ACLED-konfliktitietokannan mukaan räjähteitä käytetään edelleen (ks. kohta turvallisuusvälikohtaukset, jossa mainittu kategoria "räjähdekuusi"). Räjähättömiä pommeja voi jäädä maastoon. ACLEDin "strategic development" -kategoriasa, joiden välikohtauksia ei ole laskettu tässä raportissa mukaan turvallisuusvälikohtauksiin, mainitaan turvallisuusviranomaisten vaarattomaksi räjäyttämiä pommeja. Tällaisia kirjauksia löytyy ACLEDista yhteensä ainakin 10 North Westin maakunnassa vuonna 2025.¹⁴⁵

2.3 North-West: Siviiliuhrit

a) maakuntakohtaiset ja piirikuntakohtaiset luvut

Kuten edellä on todettu, suurin osa (1272) ACLEDin vuonna 2025 raportoimista kaikista turvallisuusvälikohtauksista oli tyypiltään väkivaltaa siviilejä vastaan. Alakategorioiden mukaan siviileihin kohdistunut väkivalta oli muodoltaan sieppauksia (750 välikohtauksia), hyökkäyksiä

¹⁴³ <https://www.apminebanconvention.org/en/membership/cameroon>

¹⁴⁴ Mine Action Review 2025, s. 96–99.

¹⁴⁵ ACLED 16.3.2026.

(495) ja seksuaaliväkivaltaa (27). Useimmissa tapauksissa ACLED ei mainitse siepattujen kohtalosta tarkemmin.¹⁴⁶

ACLED-tietokannassa raportoitiin vuonna 2025 North-Westin maakunnassa yhteensä 237 siviilien kuolemaa. ACLED-tietokannan mukaan vuonna 2025 kuolonuhreja oli "väkivalta siviilejä vastaan" -kategoriassa yhteensä 218. Eniten siviilien surmia raportoitiin Mezamissa ja Buissa. Luvut on mainittu departementeittain seuraavassa taulukossa. Lisäksi maakunnassa haavoittui yli 900 siviiliä, minkä lisäksi on muutama kirjaus, jossa mainitaan, että määrittämätön määrä siviilejä haavoittui. Haavoittumisia raportoitiin kaikissa departementeissa runsaasti. Vähiten niitä kirjattiin Ngo-Ketunjian departementissa.¹⁴⁷

Lisäksi vuonna 2025 räjähdeseiskujen ja taistelujen kategoriassa oli surmansa saaneita siviiliuhreja yhteensä 19. Ne jakautuivat departementeittain seuraavasti: Donga-Mantung 1, Bui 2, Mezam 12 ja Momo 4. Menchumissa, Boyossa, Ngo-Ketunjassa ei raportoitu siviiliuhreja räjähdeseiskujen ja taistelujen kategoriassa. Näissä kategorioissa raportoitiin lisäksi ainakin 31 siviilin haavoittuneen. Lisäksi eräissä välikohtauksessa mainitaan tuntemattoman määrän siviilejä haavoittuneen Mezamissa. Siviilien haavoittumisia raportoitiin etenkin Mezamin departementissa. Lisäksi siviileihin kohdistui yksittäisissä, taistelujen kategoriaan kirjatuihin välikohtauksissa seksuaaliväkivaltaa, pidätyksiä ja sieppauksia. Osa räjähdeseiskuista oli suunnattu nimenomaan siviilejä vastaan. Monet taistelut, joista kertyi siviiliuhreja, olivat aseellisten ryhmien välisiä yhteenottoja, joissa siviileihin osui harhaluoteja.¹⁴⁸

Myös **vuoden 2026 tammi-maaliskuussa**, kuten edellä on todettu, suurin osa (357) ACLEDin raportoimista kaikista turvallisuusvälikohtauksista oli tyypiltään väkivaltaa siviilejä vastaan. Alakategorioiden mukaan siviileihin kohdistunut väkivalta oli muodoltaan sieppauksia (235), hyökkäyksiä (117) ja seksuaaliväkivaltaa (5).¹⁴⁹

Vuoden 2026 tammi-maaliskuussa North-Westin maakunnassa raportoitiin yhteensä 67 siviilien kuolemaa. ACLED-tietokannan mukaan kuolonuhreja oli väkivalta siviilejä vastaan - kategoriassa yhteensä 57. Eniten siviilien surmia raportoitiin Donga-Mantungissa ja Mezamissa. Lisäksi maakunnassa raportoitiin noin 120 siviilien haavoittumista. Haavoittumisia raportoitiin kaikissa maakunnissa, etenkin Donga-Mantungissa.¹⁵⁰

Lisäksi tammi-maaliskuussa 2026 räjähdeseiskujen ja taistelujen kategoriassa oli surmansa saaneita siviiliuhreja yhteensä 10, joista 8 raportoitiin Mezamin ja 2 Buin departementeissa. Näissä kategorioissa raportoitiin lisäksi 9 siviilin haavoittuneen, heistä 8 Buissa ja 1 Ngo-Ketunjassa.¹⁵¹

¹⁴⁶ ACLED 16.3.2026.

¹⁴⁷ ACLED 16.3.2026.

¹⁴⁸ ACLED 16.3.2026.

¹⁴⁹ ACLED 7.4.2026.

¹⁵⁰ ACLED 7.4.2026.

¹⁵¹ ACLED 7.4.2026.

Surmansa saaneet siviilit väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa:

Departementti / Ajanjakso	Tammi- kesäkuu 2025 6 kk	Heinä- joulukuu 2025 6 kk	Tammi-maaliskuu 2026 3 kk
Menchum	1	0	0
Donga-Mantung	13	24	26
Bui	5	22	8
Boyo	3	2	1
Ngo-Ketunjia	5	4	1
Mezam	70	49	18
Momo	17	3	3
Yhteensä	114	104	57

Osassa hyökkäystapauksista ACLED on kuvannut hyökkäysten kohteena olleita siviilejä. Näitä ovat mm. liikemies, opiskelija, kauppias, taksin- tai moottoripyörätaksinkuljettaja, maanviljelijä, ja opettaja. Useimmissa tapauksissa siviilejä ei ole kuitenkaan kuvattu tarkemmin. Osassa hyökkäystapauksia ei ole kerrottu hyökkäyksen motiivia, joissakin on mainittu esimerkiksi epäilty yhteistyö vastapuolen kanssa tai lunnasvaatimukset.¹⁵²

Tässä yksittäisiä esimerkkejä, joista osassa motiivi on mainittu: helmikuussa 2025 separatistit haavoittivat sairaanhoitajaa laittomalla tarkastuspisteellä Momossa syyttäen häntä kieltäytymisestä haavoittuneen separatistin hoitamisesta. Tammikuussa 2025 poliisit pahoinpitelivät moottoripyörätaksinkuljettajan laittomalla tarkastuspisteellä ja pysäyttivät noin 20 muuta kuljettajaa, jotka päästettiin jatkamaan matkaa rahasuoritusten (ilmeisesti lahjusten) maksamisen jälkeen. 14.4.2025 epäiltyjen separatistien asettama pommi räjähti Bamenda Nkwenin torilla. Uhreja ei aiheutunut. Pommi oli suunnattu niitä siviilejä kohti, jotka olivat uhmanneet separatistien asettamaa maanantaisulkua.¹⁵³

13.1.2025 santarit joutuivat yhteenottoon separatistien kanssa Bamendassa Mezamin departementissa. Operaation aikana yksi separatisti sai surmansa, kolme siviiliä pidätettiin ja neljä kivääriä takavarikoitiin. Elokuussa 2025 *Pythons of Boyo* -separatistit järjestivät väijytyksen ja joutuivat yhteenottoon armeijan kanssa Belossa Boyon departementissa. Yhteenotossa yksi sotilas sai surmansa ja toinen loukkaantui. Kostoksi hallituksen joukot tunkeutuivat ympäröivälle alueelle ja pahoinpitelivät paikallisia asukkaita.¹⁵⁴

Syyskuussa 2025 tuntematon aseistettu ryhmä teki seksuaaliväkivaltaa kahdelle naiselle yksityisasunnossa Donga-Mantungissa ja ryöstivät samalla omaisuutta. BIR-joukkojen sotilas teki seksuaaliväkivaltaa 7-vuotiaalle tytölle maatilalla Buissa toukokuussa 2025. 11.11.2025 ARF (*Ambazonia Restoration Forces*) -separatistiryhmän jäsenet sieppasivat 13 siviiliä epävirallisella tarkastuspisteellä Mezamissa. 27.12.2025 sama ryhmä sieppasi seitsemän henkilöä yksityiskodista perinteisen häätöjuhlan aikana Mezamin departementissa. Uhrit vapautuivat myöhemmin lunnaita vastaan. 27.11.2025 *Bui Unity Warriors* -separatistiryhmä surmasi miehen tämän yksityisasunnossa Donga-Mantungissa. He syyttivät häntä "vaalivilpistä" tietyn poliittisen

¹⁵² Separatistit ovat kieltäneet myymästä Brasseries-merkkistä panimojuomaa tai vaativan myyjän maksamaan niiden myynnistä "veroa". (ACLED 16.3.2026).

¹⁵³ ACLED 16.3.2026.

¹⁵⁴ ACLED 16.3.2026.

puolueen eduksi. 14.11.2025 ARF surmasi kolme siviiliä "kenraali Never Dien" johdolla moskeijassa Mezamissa. Samalla useita henkilöitä loukkaantui ja 20 henkilöä siepattiin.¹⁵⁵

2.4 North-West: Maan sisäisesti siirtymään joutuneet

a) sisäisesti siirtymään joutuneet

Tieto maan sisäisesti paenneista henkilöistä on hajallaan eri organisaatioissa, eikä yhteistyö esimerkiksi humanitaaristen toimijoiden ja valtioviranomaisten välillä ole riittävää. IOM kuitenkin pyrkii parhaillaan kehittämään yhteistyötä.¹⁵⁶

UNHCR:n 28.2.2026 julkaiseman tiedon mukaan North-Westissa oli tuolloin saatavilla olleiden tietojen mukaan 178 949 maan sisäisesti siirtymään joutunutta. Maakunnasta on paennut asukkaita myös ainakin Westin, Centren ja Adamaouan (engl. Adamawa) maakuntiin sekä Nigeriaan. Nigerian puolella on paossa lähes 105 000 anglofonialueen asukasta.¹⁵⁷ UNHCR:n kartan kuvioiden mukaan pakenijoita olisi lähtöisin eri puolilta maakuntaa.¹⁵⁸

OCHA raportoi 29.2.2026, että syyskuussa 2025 koko anglofonialueella oli 334 000 maan sisäisesti siirtymään joutunutta, mutta totesi, että luku perustuu vuoden 2024 sisäisesti siirtymään joutuneiden määrään, sillä uutta arviota ei ole alueella tehty. Suurin osa sisäisesti siirtymään joutuneista kotitalouksista oli ilmoittanut turvattomuuden olevan tärkein syy siirtymiseen. North-Westin maakunnassa sijaitsevassa Mezamin departementissa (20 %) ja South-Westin maakunnassa sijaitsevassa Fakon (18 %) departementissa on anglofonialueen suurimmat sisäisten pakenijoiden keskittymät. Näissä departementeissa sijaitsevat anglofonialueen tärkeimmät hallinnolliset ja taloudelliset keskuskeskukset, joten niiden katsotaan tarjoavan suhteellisesti paremmat turvallisuusolosuhteet ja toimeentulomahdollisuudet.¹⁵⁹ Kaupunkialueilla kuten Bamendassa on ruuhkaa ja vuokratkustannukset ovat nousseet.¹⁶⁰

Tässä tietoja uusista pakenemisistä syys-joulukuussa 2025:

Syyskuun 2025 aikana noin 2000 ihmistä pakeni Donga-Mantungin departementista väkivaltaisten yhteenottojen ja uhkausten vuoksi.¹⁶¹ Lokakuun 2025 aikana 1419 ihmistä joutui pakenemaan läheisiin metsiköihin, kyliin ja kaupunkeihin anglofonialueella, ml. Menchumin ja Momon departementeissa, ilmeisesti osa väkivaltaisuuksien ja osa luonnonkatastrofien vuoksi. Mezamin departementissa havaittiin lokakuussa edestakaista siirtymistä kotien ja turvallisempien paikkojen välillä.¹⁶² Lokakuun lopulla tapahtuneiden hyökkäysten seurauksena Momon departementissa yli 600 ihmistä pakeni. Marraskuun lopulla ainakin 1700 ihmistä joutui pakenemaan kodeistaan anglofonialueella, ml. yli 1400 ihmistä Mezamin departementin Bafutista ja Buin departementin Kumbosta väkivaltaisten yhteenottojen ja väitettyjen pidätysten vuoksi.¹⁶³ Joulukuussa 2025 koko anglofonialueella raportoitiin 2072 uutta pakenemista, ml. Donga-Mantungin, Buin ja Mezamin departementeista. Paot suuntautuivat läheisiin pensaistoihin, kyliin ja kaupunkeihin.¹⁶⁴

¹⁵⁵ ACLED 16.3.2026.

¹⁵⁶ Cameroon Tribune / Hilton 20.12.2025.

¹⁵⁷ UNHCR 28.2.2026a.

¹⁵⁸ UNHCR 28.2.2026b.

¹⁵⁹ OCHA 26.2.2026, s. 11. Myös YK:n turvallisuusneuvosto on ilmoittanut saman luvun (UNSC 28.11.2025, s. 8).

¹⁶⁰ OCHA 26.2.2026, s. 49.

¹⁶¹ OCHA 30.10.2025, s. 2.

¹⁶² OCHA 22.12.2025, s. 2.

¹⁶³ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

¹⁶⁴ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

b) alueelle palanneet

OCHA raportoi 29.2.2026, että koko anglofonialueella on noin 494 000 kotialueelleen palannutta, mutta toteaa, että luku perustuu vuonna 2024 tehtyyn arvioon.¹⁶⁵ UNHCR:n kartan kuvioiden mukaan palanneita olisi ainakin Menchumin ja Donga-Mantungin departementeissa.¹⁶⁶

Perheet joutuvat usein muuttamaan toistuvasti turvattomuuden ja asumiskelpoisten asuntojen puutteen vuoksi. Asumisolosuhteet ovat heikot etenkin Menchumin, Ngo-Ketunjian, Buin ja Mezamin departementeissa, joissa kriisin aiheuttama tuho sekä liike-elämän häiriöt haittaavat rakennusmateriaalien ja työvoiman saatavuutta. Veden ja sanitaatiopalvelujen saatavuus on kriittisen heikkoa Donga-Mantungin ja Menchumin departementeissa.¹⁶⁷

Kotialueilleen palaajat ja uudet pakenijat kärsivät riittämättömästä majoituskapasiteetista ja omaisuuden menetyksistä.¹⁶⁸ Maanomistuksen rekisteröintiaste on Kamerunissa erittäin alhainen: vain noin 2 % Kamerunin maa-alueesta on rekisteröity. Maaseudulla esiintyy konflikteja epävirallisten maakauppojen ja laittoman maanhallinnan vuoksi. Valtiolla on erityinen valta kumota omistusoikeudet. Anglofonikonfliktin aikana käytetyt poikkeustilavaltuudet ovat antaneet hallitukselle mahdollisuuden takavarikoida maata summittaisesti.¹⁶⁹

2.5 North-West: Humanitaarinen tilanne

Anglofonialueella osapuolten väliset vihamielisyydet, useiden laittomien aseellisten ryhmien läsnäolo ja niitä vastaan suunnatut operaatiot vaarantavat siviilien turvallisuuden ja rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan hankkia perustarvikkeita ja välttämättömiä palveluja.¹⁷⁰ Ei-valtiolliset aseryhmät asettavat liikkumisrajoituksia, ml. sulkua ja ylläpitävät epävirallisia tarkastuspisteitä. Valtion turvallisuusjoukot tehostivat etsintäoperaatioita ja pidätyksiä etenkin presidentinvaaleihin liittyvien tapahtumien yhteydessä.¹⁷¹ Anglofonialueella esiintyy myös luonnonkatastrofeja, etenkin rankkasateita, jotka aiheuttavat usein maanvyörymiä. Vaikutukset ovat yleensä paikallisia, mutta ne aiheuttavat merkittäviä haasteita paikallisille yhteisöille ja rajoittavat humanitaaristen operaatioiden pääsyä alueelle.¹⁷²

Menchumin, Mezamin ja Momon departementit luokiteltu ruokaturvattomuuden suhteen kriisitilalle (taso 3).¹⁷³ Anglofonialueella elintarviketurva on vaarantunut tuotannon rajoitusten, markkinoille pääsyn estymisen ja hintojen nousun vuoksi. Puhtaasta vedestä on puutetta. Lisäksi sanitaatiopalvelut ovat puutteellisia. Tämä seikka sekä kotitalouksien vähäinen vedenkäsittely aiheuttavat sairauksia ja aliravitsemusta.¹⁷⁴

OCHA on luokitellut vuoden 2026 alussa Menchumin, Momon, Buin ja Ngo-Ketunjian departementit viisiportaisella humanitaarisen avuntarpeen vakavuusasteikolla toiseksi

¹⁶⁵ OCHA 26.2.2026, s. 11.

¹⁶⁶ UNHCR 28.2.2026b.

¹⁶⁷ OCHA 26.2.2026, s. 49.

¹⁶⁸ OCHA 26.2.2026, s. 13.

¹⁶⁹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 21.

¹⁷⁰ OCHA 26.2.2026, s. 8.

¹⁷¹ OCHA 8.1.2026a, s. 1

¹⁷² OCHA 26.2.2026, s. 9.

¹⁷³ OCHA 26.2.2026, s. 34.

¹⁷⁴ OCHA 26.2.2026, s. 13.

huonoimmalle tasolle 4 (äärimmäinen). Muut departementit (Boyo, Mezam ja Donga-Mantung) on luokiteltu keskimmaiselle tasolle 3 (vakava). Joidenkin departementtien tilanne on muuttunut huonompaan ja joidenkin parempaan suuntaan vuotta aiempaan verrattuna. Muutokset johtuvat yksittäisten humanitaaristen sektorien tilanteen muuttumisesta, turvallisuustilanteesta, väestön vaikeuksista saada peruspalveluja sekä humanitaaristen avustustyöntekijöiden mahdollisuuksista päästä kyseiselle alueelle.¹⁷⁵

Anglofonialueella kaiken kaikkiaan noin 1,2 miljoonaa ihmistä on humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa.¹⁷⁶ Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden keskittyminen etenkin North-Westin maakunnassa sijaitsevaan Mezamin departementtiin ja South-Westin maakunnassa sijaitsevaan Fakon departementtiin aiheuttaa merkittävää lisäpainetta vastaanottaville yhteisöille. Tilanne pahentaa kilpailua ennestäänkin rajallisista resursseista ja ylikuormitetuista peruspalveluista.¹⁷⁷

Hyökkäykset ja koulujen sulkemiset häiritsevät koulunkäyntiä.¹⁷⁸ Noin 45 prosenttia anglofonialueen kouluista ei ole toimintakuntoisia.¹⁷⁹ Vuoden 2025 aikana North-Westissä raportoitiin 62 koulutukseen liittyvää hyökkäystä. Näistä yli puolet raportoitiin vuoden viimeisen neljänneksen aikana.¹⁸⁰ YK:n turvallisuusneuvoston mukaan separatistiryhmät panivat anglofonialueella 8.9–14.10.2025 välisenä aikana täytäntöön sulkua estääkseen lukuvuoden alkamisen ja häiritäkseen presidentinvaaleja.¹⁸¹

Perusterveydenhuollon saatavuus on rajoitettua turvallisuustilanteen, välimatkojen sekä pätevän henkilöstön puutteen ja kustannusten vuoksi.¹⁸² Vuoden 2025 aikana North-Westissä raportoitiin 19 terveydenhuoltoa vastaan suunnattua iskua.¹⁸³ Anglofonialueella turvattomuus, köyhyys, pakenemiset ja terveydenhuollon infrastruktuurin tuhoutuminen rajoittavat perusterveydenhuollon saatavuutta. Yli 35 prosenttia anglofonialueen terveydenhuollon toimipisteistä ei ole toimintakuntoisia.¹⁸⁴

Kaksi kolmesta maan sisäisesti siirtymään joutuneista tytöistä tai naisista sekä vammaisista ja vanhuksista on ilmoittanut olonsa turvattomaksi ja on maininnut uhkina esim. sieppaukset ja fyysisen väkivallan, pelon avun ulkopuolelle jäämisestä, seksuaalisen hyväksikäytön, varkaudet ja ryöstöt sekä aseistettujen ryhmien kontrollin.¹⁸⁵ UNFPA kuvailee konfliktien ja epävakauden muodostavan esteitä naisten ja tyttöjen terveydenhuollon saatavuudelle. Esimerkiksi Ngo-Ketunjian Finkwissä liikkumisrajoitukset rajoittavat potilaiden ja lääkintätarvikkeiden liikkumista, minkä vuoksi raskaana olevat naiset ja väkivallan uhrin jäivät eristyksiin. Lisäksi alueella on ennakoimattomia sähkökatkoksia, ja Sagbassa oli tulipalon vuoksi kuukauden mittainen sähkökatkos, mikä esti keskosille elintärkeiden laitteiden toiminnan. Lisäksi jäähdytysmahdollisuuksien puute esti lämpötilaherkkien lääkkeiden ja välttämättömien

¹⁷⁵ OCHA 26.2.2026, s. 10, 12.

¹⁷⁶ OCHA 26.2.2026, s. 10.

¹⁷⁷ OCHA 26.2.2026, s. 11.

¹⁷⁸ OCHA 26.2.2026, s. 13.

¹⁷⁹ OCHA 26.2.2026, s. 31.

¹⁸⁰ OCHA 23.1.2026.

¹⁸¹ UNSC 28.11.2025, s. 6.

¹⁸² Anglofonialueella elintarviketurva on edelleen vaarantunut tuotannon rajoitusten, markkinoille pääsyn estymisen ja hintojen nousun vuoksi. Puhtaasta vedestä on puutetta. Lisäksi sanitaatiopalvelut ovat puutteellisia. Tämä seikka sekä kotitalouksien vähäinen vedenkäsitteily aiheuttavat sairauksia ja aliravitsemusta.¹⁸²

¹⁸³ OCHA 23.1.2026.

¹⁸⁴ OCHA 26.2.2026, s. 37.

¹⁸⁵ OCHA 26.2.2026, s. 13–14.

rokotteiden, asianmukaisen säilytyksen. UNFPAn mukaan olosuhteet heikentävät vakavasti äitiys- ja vastasyntyneiden hoidon laatua ja turvallisuutta.¹⁸⁶

OCHAN mukaan vuonna 2025 anglofonialueella humanitaariset toimijat kirjasivat vähintään 269 pääsyrjaitusta humanitaariselle avulle. Humanitaarista toimintaa ei voitu harjoittaa maanantaisin, koska ei-valtiolliset aseelliset toimijat ovat määränneet ne sulkupäiviksi. Lisäksi ne määräsivät yksittäisiä sulkupäiviä kansallispäivälle 20.5., kouluvuoden alkamispäivälle syyskuussa sekä kolmannen keskeyttämään lokakuun vaalit. Lisäksi heinäkuussa paikalliset sulut Ngo-Ketunjassa, Donga-Mantungissa ja Buissa rajoittivat entisestään humanitaarisen avun pääsyä näille alueille.¹⁸⁷

OCHA arvioi, että vuonna 2026 humanitaarisen avun perillepääsy anglofonialueella on todennäköisesti erittäin rajoitettua. Ei-valtiollisten aseryhmien läsnäolo ja jatkuvat aseelliset yhteenotot ovat tehneet turvallisuustilanteesta erittäin epävakaa ja arvaamattoman. Humanitaarisen avun toimittaminen keskeytyy usein tiesulkujen, laittomien maksuvaatimusten sekä aseellisten ryhmien määräämien paikallisten ja alueellisten sulkutilojen vuoksi. Syys-lokakuussa 2025 anglofonialueella koettiin toistaiseksi pisin sulkutila, joka kesti viisi peräkkäistä viikkoa ja jonka aikana sallittiin vain vähäisiä poikkeuksia. Lisäksi ei-valtiolliset aseryhmät ovat jatkaneet viikoittaisia maanantaipäiviä koskevia sulkutiloja, jotka rajoittavat entisestään liikkumista, pääsyä palvelujen pariin ja elinkeinon harjoittamista anglofonialueella. Sulkutiloja toimeenpannaan usein kustotoimenpitein.¹⁸⁸ Esimerkiksi marraskuussa 2025 ei-valtiollisten aseellisten toimijoiden asettamat liikkumisrajoitukset, "vapautusveron" periminen ja satunnaiset aseelliset yhteenotot häiritsivät liikennettä tärkeimmillä reiteillä ml. Mezamin departementissa Bambuin ja Belon välillä.¹⁸⁹ Syys-lokakuussa 2025 pidemmän sulun aikana ei-valtiolliset ryhmät keskeyttivät liikkumisrajoituksia väliaikaisesti salliakseen siviilien hankkivan välttämättömiä tarvikkeita.¹⁹⁰

Humanitaarisilla toimijoilla on eniten pääsyrjaituksia (vakavin taso 3) Buin, Boyon, Momon ja Ngo-Ketunjian departementeissa. Muut maakunnan departementit ovat pääsyrjaitusten suhteen keskitasolla (taso 2).¹⁹¹ Ks. myös tämän raportin kulkuyhteyksiä käsittelevä kohta. Krooninen alirahoitus rajoittaa humanitaarisen toiminnan laajuutta ja kattavuutta. Alirahoitus haittaa valmiustarvikkeiden varastoinnista, riittävän henkilöstön ylläpitoa sekä investointeja logistiikka- ja turvallisuusjärjestelyihin, joita tarvitaan pääsyrjaitusten voittamiseksi.¹⁹² Vuonna 2026 mm. Buin departementissa osa ihmisistä¹⁹³ jää ilman apua. Avun ulkopuolelle jäävät väestöryhmät saattavat joutua siirtymään uudelleen ja turvautumaan yhä enemmän vastaanotettavaan yhteisöön. Tilanne lisää etenkin naisiin, lapsiin ja vammaisiin kohdistuvia riskejä.¹⁹⁴ OCHA arvioi, että anglofonialueella on ei-valtiollisten aseryhmien ja rikollisten toiminnan sekä liikkumisrajoitusten lisääntymisen riski vuonna 2026. Yhteisöjen väliset jännitteet sekä maanviljelijöiden ja paimentolaisten väliset konfliktit niukoista luonnonvaroista voivat lisääntyä vuonna 2026. Maanvyyrymät ovat edelleen suuri riski. Metsäkato ja rankkasateet suurentavat riskiä edelleen.¹⁹⁵

¹⁸⁶ UNFPA 4.3.2026, s. 1–2.

¹⁸⁷ OCHA 23.1.2026.

¹⁸⁸ OCHA 26.2.2026, s. 19, 43.

¹⁸⁹ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

¹⁹⁰ OCHA 5.2.2026, s. 2.

¹⁹¹ OCHA 26.2.2026, s. 19.

¹⁹² OCHA 26.2.2026, s. 19–20.

¹⁹³ Lähteessä on mainittu useita anglofonialueen departementteja ja kerrottu, että kussakin noin 18 000 – 50 000 ihmistä jää vaille apua. (OCHA 26.2.2026, s. 23).

¹⁹⁴ OCHA 26.2.2026, s. 23.

¹⁹⁵ OCHA 26.2.2026, s. 14.

3 South-West

3.1 South-West: Maakunnan taustatiedot

Vuonna 2020 maakunnassa asui arviolta noin 1,9–2,0 miljoonaa ihmistä. Väestötiheys on suurinta maakunnan etelä- ja itäosissa.¹⁹⁶ Kamerunin tilastoviraston verkkosivuilta ei löydy tuoreita väestötietoja.¹⁹⁷ Departementtien väkiluvut (2005) on mainittu maatietopalvelun 29.10.2024 julkaisemassa raportissa.¹⁹⁸ Kuten edellä on todettu, Kamerunissa on tarkoitus suorittaa väestönlaskenta vuonna 2026 eli noin 20 vuotta edellisen jälkeen.¹⁹⁹ Väestön etnistä ja uskonnollista jakaumaa on käsitelty 21.12.2021 julkaistussa raportissa.²⁰⁰

a) Alueelle johtavat kulkuyhteydet

OCHAN julkaisemassa South-Westin maakunnan kartassa on merkittynä maakunnan departementit, niiden pääkaupungit, muut suurimmat paikkakunnat sekä tärkeimmät tiet.²⁰¹

Useiden lähteiden perusteella South-Westin maakunnassa ei ole käytössä olevaa matkustajalentokenttää,²⁰² mutta maakunnassa sijaitsee kuitenkin kaksi lentokenttää²⁰³. Viereisen Littoralin maakunnan Doualassa sijaitsee Kamerunin suurin kansainvälinen lentokenttä.²⁰⁴ Littoralin maakunnasta kulkee useita teitä South-Westin maakuntaan: Doualasta Bueaan ja Limbeen, Loamista Tombeliin, Mekangista Bangemiin ja Oshangista Menjiin.²⁰⁵

OCHA on luokitellut (luokittelu tehty ilmeisesti humanitaaristen toimijoiden operatiosuunnittelun vuoksi) vain Littoralin maakunnasta Bueaan, Limbeen sekä siitä edelleen Idenaan kulkevan tien sellaiseksi, jossa turvallisuusongelmat estävät liikkumista vain vähän (engl. low security access constraints). Viisi maakunnan merkittävimmistä tieyhteyksistä (Ekondo-Titi-Mudemba, Mamfe-Ekok, Tombel-Bangem, Fontem-Tinto ja North-Westin Widikumista etelään päin Mamfen ja Tinton väliselle alueelle) on luokiteltu sellaisiksi, joissa turvallisuusongelmat estävät liikkumista paljon (engl. high security access constraints). Muut tieosuudet on luokiteltu keskitasolle (engl. medium security access constraints).²⁰⁶ ACLED-konfliktitietokannasta löytyy aikaväliltä 1/2025-3/2026 runsaasti turvallisuusvälikohtauksia, jotka ovat tapahtuneet tieosuuksilla.²⁰⁷

b) Aluehallinta ja viranomaissuojelu

Kuten edellä on todettu, Kamerunissa valtion virastot ja hallinto ovat läsnä suurimmassa osassa maata, mutta ne ovat suurelta osin tehottomia julkisten palvelujen tarjoamisessa. Julkisten palvelujen saatavuus Kamerunissa on edelleen rajoitettua, etenkin maaseudulla, jossa asuu noin puolet maan väestöstä. Korruptio heikentää hallintoa kaikilla tasoilla. Korruptiota esiintyy

¹⁹⁶ U.S. Census Bureau/ Rosenblum 9/2025, s. 7, 9.

¹⁹⁷ INS [päiväämätön].

¹⁹⁸ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 29.10.2024. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

¹⁹⁹ MimiMefoInfo / Noubissi 24.8.2025.

²⁰⁰ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

²⁰¹ OCHA 6/2018b.

²⁰² Flightradar24b; Camair-Co [päiväämätön]; CCAA [päiväämätön].

²⁰³ OCHA 6/2018b.

²⁰⁴ Flightradar24 [päiväämätön]d.

²⁰⁵ OCHA 6/2018b.

²⁰⁶ OCHA 23.1.2026.

²⁰⁷ ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

yleisesti mm. poliisin ja oikeuslaitoksen piirissä.²⁰⁸ Paikallisille uskonnollisille tuomioistuimille annetaan toisinaan huomattavaa liikkumavaraa paikallisten asioiden hoitamisessa. Siirtomaa-ajalta peräisin olevassa lakikokoelmassa tunnustetaan perinteinen tapaoikeus ja islamilainen laki.²⁰⁹ Kamerun on virallisesti kaksikielinen maa, mutta anglofonialueella virkoihin nimitetään usein ranskankielisiä lakimiehiä, tuomareita ja opettajia. Tärkeimmistä laeista puuttuu usein englanninkielinen käännös.²¹⁰ Oikeussuojan saatavuutta on käsitelty myös aiemmin kohdissa Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla sekä Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat.

Kuten edellä on todettu, Afrique XXI -lehden siteeraaman tutkijan Marie-Emmanuelle Pommerollen mukaan armeijan "suhteeton voimankäyttö" on tahrannut vakavasti sen mainetta paikallisyhteisöjen keskuudessa. Asukkaat pitävät jo ennestään kielteiseksi koettua armeijaa kaikkialla läsnä olevana uhkana. Asevoimat pakottavat jokaisen yksilön valitsemaan "oikean puolen" ja käyttävät samalla mielivaltaista väkivaltaa, joka tekee valinnasta merkityksettömän.²¹¹

Kuten edellä on kerrottu, separatistit toimivat etenkin maaseutualueilla. ACLEDin ja GI-TOC:in raportissa (12/2024) kerrotaan, että alun perin separatistitaistelijat asuivat siviiliväestön keskuudessa. Sitten kun ne kuitenkin alkoivat käyttää sieppauksia ja ryöstelyä toimintojensa rahoittamiseen, monet separatistitaistelijat siirtyivät maaseudulle ja ryhtyivät lisäämään väkivaltaa valtion joukkoja vastaan ja tekemään siviileihin kohdistuneita sieppauksia varojen hankkimiseksi.²¹² Myös Floridan yliopiston ACLED-tietojen pohjalta (tarkasteluajanjakso 2017–5/2025) laatimassa katsauksessa todetaan, että väkivaltaa esiintyy etenkin maaseutualueilla ja lähellä tieinfrastruktuuria.²¹³

Jeune Afrique -lehden artikkelissa (2.12.2024), jossa tosin käsitellään erityisesti North-Westin maakuntaa, todetaan, että separatistit uhmaavat Kamerunin keskushallintoa ja määräävät asukkaille omia sääntöjään "armeijan silmien alla", sillä armeija tyytyy turvaamaan vain tärkeimpien kaupunkien hallinnollisia keskuksia.²¹⁴

Helmikuussa 2025 uutisoitiin, että BIR oli avannut uudet sotilastukikohdat Fakon departementissa sijaitseviin Muyukaan ja Tikoon.²¹⁵ Marraskuussa 2024 oli jo avattu tukikohdat Koupe-et-Manengouban departementissa sijaitsevaan Ngutiin ja Lebialemin departementissa sijaitsevaan Alouiin.²¹⁶

3.2 South-West: Konfliktin intensiteetti

a) konfliktin osapuolet

VäkivaltaisuuDET jatkuvat North-Westin ja South-Westin anglofonimaakunnissa.²¹⁷ Anglofonialueella on toistuvia väkivaltaisia yhteenottoja ei-valtiollisten aseellisten ryhmien ja valtion turvallisuusjoukkojen välillä.²¹⁸ Belgian maatietopalvelun raportissa todetaan, että

²⁰⁸ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

²⁰⁹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

²¹⁰ Frogameni 14.8.2024.

²¹¹ Afrique XXI / Pommerolle 12.2.2025.

²¹² ACLED & GI-TOC 12/2024, s. 26.

²¹³ Ks. myös lähteen kartta.

²¹⁴ Jeune Afrique 2.12.2024.

²¹⁵ Actu Cameroun 9.2.2025; Koaci 13.2.2025.

²¹⁶ Koaci 13.2.2025.

²¹⁷ Crisis Group 9.2.2026, s. 21–22; OCHA 26.2.2026, s. 8; UNSC 28.11.2025, s. 6; Amnesty International 2026.

²¹⁸ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

separatistiryhmät ovat yhä vähemmän organisoituneita ja kilpailevat toisiaan vastaan. Useimmat ovat hylänneet ideologiset vaatimuksensa ja omaksuneet rikollisia toimintatapoja.²¹⁹

ACLED-konfliktitietokannassa on 1/2025–3/2026 mainittu useita ei-valtiollisia aseryhmiä, joiden on raportoitu olleen osallisina taisteluissa (aseellisissa yhteenotoissa) South-Westin maakunnassa. Vuonna 2025 kaikista yli 360 taistelusta noin 250:ssa toisena osapuolena oli jokin anglofoniseparatistiryhmä ja vastapuolella Kamerunin turvallisuusjoukot. Suurimmassa osassa näitä taisteluja separatistiosapuoleksi on mainittu (*Ambazonia*) *Restoration Forces* (välikohtauksia kaikissa departementeissa), lisäksi ADF (etenkin Memessä), *Fako Unity Warriors* (Fakossa) ja SOCADEF (*Southern Cameroon Defence Forces*) (Memessä ja Koupe-et-Manengoubassa) on kirjattu osapuoleksi muutamiin taisteluihin. Lisäksi yksittäisissä tapauksissa on mainittu seuraavat ryhmät: *Bakossi One Touch* (Koupe-et-Manengoubassa), *Fako Mountain Lions* (Fakossa), *Marine Forces of Banbalang* (Memessä), *Ribbon Fighters* (Memessä), *Tiko Ghost Fighters* (Tikossa). Useimmissa tapauksissa separatistiryhmiä vastaan taisteli Kamerunin armeija, etenkin BIR. Lisäksi joissakin tapauksissa santarmi tai poliisi.²²⁰

ACLED on lisäksi raportoinut vuonna 2025 monen yhteisömilitian taistelleen anglofoniseparatisteja vastaan. ACLED on maininnut *Bodam*-, *Takamanda*-, *Kekukesem I-Kesham*-, *Bafaka*- ja *Buea*-yhteisömilitiat. Neljä ensin mainittua yhteisömilitiaa kahakoi separatisteja vastaan Manyussa, Bafaka-militia Ndianissa ja Buea-militia Bueassa. Vuonna 2025 BIR taisteli kahdeksan kertaa "merirosvoja" vastaan. Kaikki nämä välikohtaukset raportoitiin Ndianin departementissa. Vuonna 2025 kahdessa taistelussa fulanipaimentolaisten etninen militia kahakoi Kamerunin armeijaa vastaan Manyun departementissa.²²¹ ACLED mainitsee lisäksi *Bamumbu*-yhteisömilitian, joka on toiminut aiemmin separatistiryhmänä, mutta tekee nykyään yhteistyötä Kamerunin turvallisuusjoukkojen kanssa.²²²

b) sodankäynnin keinot, taktiikat ja taistelualueet alueella

Kuten edellä on todettu, GI-TOCin ja ACLEDin yhteisraportissa kuvataan, että anglofonikonfliktin alusta 2017 vuoden 2023 loppuun asti (jolloin tarkastelujakso päättyi) separatistien siviileihin kohdistamat väärinkäytökset ovat lisääntyneet jatkuvasti sekä suhteellisesti että absoluuttisesti. Valtiollisten turvallisuusjoukkojen siviilejä kohtaan tekemät väärinkäytökset eivät ole samalla tavalla lisääntyneet.²²³

Kuten edellä on todettu, myös Floridan yliopiston ACLED-tietojen pohjalta (tarkasteluajanjakso 2017–5/2025) laatimassa katsauksessa todetaan, että väkivaltaa esiintyy etenkin maaseutualueilla ja lähellä tieinfrastruktuuria. Katsauksessa kuvaillaan etenkin ADF-separatistiryhmän toimintaa maantieteellisesti. South-Westissä ADF:ään liittyvä väkivalta keskittyy voimakkaasti (Memen departementissa sijaitsevan) Kumban kaupungin ympärille (ks. lähteen kartta). Katsauksen mukaan vaikuttaa siltä, että samat alueet joutuvat toistuvasti väkivallan kohteeksi. ADF:n toimet keskittyvät kapealle alueelle, eivätkä ulotu ranskankieliseen Kameruniin tai länteen Nigeriaan.²²⁴ Turvallisuusvälikohtauksia raportoitiin vuonna 2025 kaikissa departementeissa, eniten Fakon ja Memen departementeissa.²²⁵ Belgian maatietopalvelun raportissa todetaan, että turvallisuusjoukot ovat lisänneet läsnäoloaan kaupungeissa, mutta ne eivät kykene estämään turvallisuusvälikohtauksia. Suuret turvallisuusvälikohtaukset

²¹⁹ CGRA / CEDOCA 11.6.2025, s. 3.

²²⁰ ACLED 16.3.2026.

²²¹ ACLED 16.3.2026.

²²² ACLED 7.4.2026.

²²³ ACLED & GI-TOC 12/2024, s. 26.

²²⁴ Nikolovski & al. 30.5.2025.

²²⁵ ACLED 16.3.2026.

maakunnan pääkaupungissa Bueassa ovat harvinaisia, mutta joukkopidätyksiä ja mielivaltaisia pidätyksiä tehdään säännöllisesti. Rikollisuus on kaupungissa lisääntymässä.²²⁶

Anglofonialueella esiintyy IED-räjähdeiden käyttöä, mutta South-Westissä niitä käytetään vähemmän kuin North-Westissä. Vuoden 2025 aikana South-Westissä raportoitiin 34 IED-iskuuta. OCHAN mukaan ei-valtiolliset aseryhmät käyttävät IED-räjähdeitä pääosin iskuissa valtion turvallisuusjoukkoja vastaan. Räjähdeiden käyttö tiheästi asutuilla alueilla ja pääteillä aiheuttaa kuitenkin vaaraa kaikille siviileille.²²⁷ Myös ACLED-raportoinnin mukaan kaikki räjähdyskuulat olivat separatistien tekemiä, ts. valtion turvallisuusjoukot eivät tehneet räjähdys- tai muita etäiskuja kuten ilmaiskuja. Räjähdeisku oli kahta lukuun ottamatta suunnattu Kamerunin turvallisuusjoukkoja vastaan, tapahtumapaikkana useimmiten turvallisuusjoukkojen käyttämät tiet.²²⁸

Ei-valtiolliset aseryhmät asettavat liikkumisrajoituksia, ml. sulkuja ja ylläpitävät epävirallisia tarkastuspisteitä. Valtion turvallisuusjoukot tehostivat etsintäoperaatioita ja pidätyksiä etenkin presidentinvaaleihin liittyvien tapahtumien yhteydessä.²²⁹ OCHAN joulukuuta 2025 käsittelevän tilannekatsauksen mukaan ei-valtiolliset aseryhmät kiristivät siviiliväestöä "vapautusveron" nimissä useimmissa anglofonialueen departementeissa. Lisäksi mielivaltaiset pidätykset ja lunnaiden saamiseksi tehdyt sieppaukset ovat lisääntyneet. Niiden uhreiksi on joutunut myös joitakin nykyisiä ja entisiä valtion virkamiehiä.²³⁰

Kamerun on lisännyt sotilaallista toimintaansa Bakassin niemimaalla sen jälkeen, kun anglofoniseparatistit tiivistivät yhteistyötään nigerialaisiin Biafra-separatistiryhmiin vuonna 2023.²³¹ Nigerian ja Kamerunin raja-alueilla on raportoitu joitakin väkivaltaisia yhteenottoja. Esimerkiksi tammikuussa 2025 Nigerian Biafra-kapinalliset kahakoivat Kamerunin hallituksen joukkojen kanssa Bakassin kaupungissa. Samassa kuussa nigerialaiset fulanimilitian jäsenet surmasivat siviilejä Akwayan kunnassa.²³²

c) turvallisuusvälikohtausten määrä

ACLED-konfliktitietokannan mukaan **vuonna 2025** South-Westin maakunnassa raportoitiin 929 turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat taisteluista (363), räjähdys- tai muista etäiskuista (16) sekä väkivallasta siviilejä vastaan (550). Eniten välikohtauksia raportoitiin Memen ja Fakon departementeissa.²³³

Tammi-maaliskuussa 2026 South-Westin maakunnassa raportoitiin 311 turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat taisteluista (105), räjähdys- tai muista etäiskuista (4) sekä väkivallasta siviilejä vastaan (202). Eniten välikohtauksia raportoitiin Memen, Lebialemin ja Fakon departementeissa.²³⁴

²²⁶ CGRA / CEDOCA 11.6.2025, s. 4.

²²⁷ OCHA 23.1.2026.

²²⁸ ACLED 16.3.2026.

²²⁹ OCHA 8.1.2026a, s. 1

²³⁰ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

²³¹ Crisis Group 4/2025.

²³² Crisis Group 1/2025.

²³³ ACLED 16.3.2026.

²³⁴ ACLED 7.4.2026.

Turvallisuusvälikohtaukset jakautuivat departementeittain seuraavasti:

Departementti / Ajanjakso	Tammi- kesäkuu 2025 6 kk	Heinä-joulukuu 2025 6 kk	Tammi- maaliskuu 2026 3 kk
Fako	133	139	60
Meme	138	170	112
Koupe-et-Manengouba	30	74	32
Ndian	27	110	33
Manyu	57	26	9
Lebialem	15	10	65
Yhteensä	400	529	311

d) räjähdesaasteet

Kuten edellä on todettu, Kamerun ilmoitti tammikuussa 2025, että yli 2300 ihmistä on joutunut räjähteiden uhreiksi sen jälkeen, kun miinat kieltävä sopimus astui voimaan (1.3.2003) Kamerunissa. Kamerunissa ei ole alueita, joiden maaperässä olisi konventionaalisia (ts. tehdasvalmisteisia) henkilömiinoja. Ei-valtiolliset toimijat ovat kuitenkin käyttäneet erilaisia räjähteitä anglofonialueella ja Extrême-Nordissa. Anglofonialueella separatistiryhmät ovat vuodesta 2017 lähtien käyttäneet IED-räjähteitä sekä turvallisuusjoukkoja että siviilejä vastaan. Anglofonialueella on tapahtunut IED-iskuja eniten maan muihin osiin verrattuna. Vuonna 2023 (viimeisin Kamerunin raportoima vuosi) Kamerunissa kirjattiin 120 sellaista iskua, joissa aiheutui uhreja. 120 kirjattusta iskusta 28 tapahtui South-Westissä (Fako, Meme, Manyu ja Lebialem). Näissä 28 iskussa sai surmansa 8 ihmistä ja haavoittui 50. Useimmat tapaukset (ilmeisesti kaikista 120 iskusta) liittyivät teille asetettuihin tienvarsipommeihin, mutta IED-pommeja oli asetettu myös tiheästi asutuille alueille vaarantaen siviilien turvallisuuden. Kohteina ovat olleet turvallisuusjoukkojen lisäksi myös siviili-infrastrukturi, mm. bussiasema, baari, tori, liikenneympyrät ja juhlatilaisuuksien aikana käytössä ollut julkinen aukio.²³⁵

ACLEd-konfliktitietokannan mukaan räjähteitä käytetään edelleen (ks. kohta turvallisuusvälikohtaukset, jossa mainittu kategoria "räjähdisku"). Räjähtämättömiä pommeja voi jäädä maastoon. ACLEdIn "strategic development" -kategoriassa, joiden välikohtauksia ei ole laskettu tässä raportissa mukaan turvallisuusvälikohtauksiin, mainitaan turvallisuusviranomaisten vaarattomaksi räjäyttämiä pommeja. Tällaisia kirjauksia löytyy ACLEdista yhteensä 5 kpl South Westin maakunnassa vuonna 2025.²³⁶

3.3 South-West: Siviiliuhrit

a) maakuntakohtaiset ja piirikuntakohtaiset luvut

Kuten edellä on todettu, suurin osa (550) ACLEdIn vuonna 2025 raportoimista kaikista turvallisuusvälikohtauksista oli tyypiltään väkivaltaa siviilejä vastaan. Alakategorioiden mukaan

²³⁵ Mine Action Review 2025, s. 96–99.

²³⁶ ACLEd 16.3.2026.

siviileihin kohdistunut väkivalta oli muodoltaan sieppauksia (346 välikohtausta), hyökkäyksiä (196) ja seksuaaliväkivaltaa (8).²³⁷

ACLEd-tietokannassa raportoitiin vuonna 2025 South-Westin maakunnassa yhteensä 122 siviilien kuolemaa. ACLED-tietokannan mukaan vuonna 2025 kuolonuhreja oli väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa yhteensä 104. Eniten siviilien surmia raportoitiin Ndianissa ja Fakossa. Luvut on mainittu departementeittain seuraavassa taulukossa. Kaikki väkivalta siviilejä vastaan -kategorian siviilisurmat kertyivät hyökkäyksistä siviilejä vastaan, toisin sanoen seksuaaliväkivaltatapauksissa ja sieppaustapauksissa ei kirjattu surmia. Kuitenkin vain pienessä määrässä sieppaustapauksia on tapauskuvauksissa mainittu, että siepatut vapautettiin (lunnaita vastaan). Useimmissa sieppaustapauksissa uhrien kohtalosta ei ole mitään mainintaa, ja joissakin mainitaan esimerkiksi siepattujen olinpaikan olevan tuntematon. Siepattuja on enemmän kuin sieppausvälikohtauksia, koska joissakin sieppaustapauksissa on siepattu useita henkilöitä samanaikaisesti. Lisäksi vuonna 2025 maakunnassa haavoittui yli 300 siviiliä. Haavoittumisia kirjattiin kaikissa departementeissa, eniten Fakossa ja Manyussa.²³⁸

Lisäksi vuonna 2025 räjähdeseisujen ja taistelujen kategoriassa oli surmansa saaneita siviiliuhreja yhteensä 18. Ne jakautuivat departementeittain seuraavasti: Fako 11, Meme 5, Koupe-et-Manengouba 1 ja Manyu 1. Lebialemissa ja Ndianissa ei raportoitu siviilien surmia räjähdeseisujen ja taistelujen kategoriassa. Näissä kategorioissa raportoitiin lisäksi 50 siviilin haavoittuneen. Siviilien haavoittumisia raportoitiin Manyun (25), Memen (11), Fakon (7), Koupe-et-Manengouban (5) ja Ndianin (6) departementeissa. Lebialemin departementissa ei raportoitu siviilien haavoittumisia.²³⁹

Kuten edellä on todettu, myös **tammi-maaliskuussa 2026** ACLEDin raportoimista kaikista turvallisuusvälikohtauksista suurin osa (202) oli tyypiltään väkivaltaa siviilejä vastaan. Alakategorioiden mukaan siviileihin kohdistunut väkivalta oli muodoltaan sieppauksia (116 välikohtausta), hyökkäyksiä (75) ja seksuaaliväkivaltaa (11).

Vuoden 2026 tammi-maaliskuussa South-Westin maakunnassa raportoitiin yhteensä 27 siviilien kuolemaa. ACLED-tietokannan mukaan kuolonuhreja oli väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa yhteensä 26. Eniten siviilien surmia raportoitiin Fakossa ja Memessä. Lisäksi maakunnassa raportoitiin noin 120 siviilin haavoittuneen, selvästi eniten Lebialemin departementissa.²⁴⁰

Lisäksi samalla ajanjaksolla räjähdeseisujen ja taistelujen kategoriassa raportoitiin yksi surmansa saanut siviiliuhri Ndianin departementissa. Lisäksi näissä kategorioissa raportoitiin kaksi siviilien haavoittumista, kummatkin Memen departementissa.²⁴¹

²³⁷ ACLED 16.3.2026.

²³⁸ ACLED 16.3.2026.

²³⁹ ACLED 16.3.2026.

²⁴⁰ ACLED 7.4.2026.

²⁴¹ ACLED 7.4.2026.

Surmansa saaneet siviilit väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa:

Departementti / Ajanjakso	Tammi- kesäkuu 2025 6 kk	Heinä- joulukuun 2025 6 kk	Tammi- maaliskuu 2026 3 kk
Fako	24	18	12
Meme	2	6	8
Koupe-et-Manengouba	1	5	4
Ndian	4	31	1
Manyu	8	4	1
Lebialem	0	1	0
Yhteensä	39	65	26

Osassa hyökkäystapauksista ACLED on kuvannut hyökkäysten kohteena olleita siviilejä. Näitä olivat mm. taksin- tai moottoripyörätaksinkuljettajat, maanviljelijät, kauppiat, myyjät²⁴², tietyöläiset, kuljetustyöntekijät, liikemiehet, viranomaiset, perinteiset johtajat, kaakaokauppiat, opettajat, papit ja vapaa-ajalla olevat sotilaat. Monissa tapauksissa siviilejä ei ole kuitenkaan kuvattu tarkemmin. Osassa hyökkäystapauksia ei ole kerrottu hyökkäyksen motiivia.²⁴³

Tässä yksittäisiä esimerkkejä siviileihin kohdistetuista väkivaltaisuuksista, joista osassa on mainittu motiivi: heinäkuussa 2025 *Restoration Forces* -separatistiryhmä surmasi maanviljelijän tämän kotona Ndianin departementissa syyttäen häntä yhteistyöstä armeijan kanssa ja tietojen luovuttamisesta separatistien harjoittamasta veronkantoa koskevista asioista. Sama ryhmä pahoinpiteli marraskuussa 2025 veneen kapteenin Manyu-joen varrella Manyun departementissa, koska tämä oli käyttänyt vesiväyliä ilman heidän lupaansa. Samassa kuussa ARF sieppasi kuljettajan ja neljä matkustajaa julkisesta liikennevälineestä Memen departementissa syyttäen kuljettajaa separatistien asettaman ulkonaliikkumiskiellon (klo 18–06) rikkomisesta.²⁴⁴ Tammikuussa 2026 ARF sieppasi 4 miestä ja 3 naista tienvarellalla Lebialemissa. Siepatut vapautettiin lunnaiden maksamisen jälkeen. Tammikuussa lisäksi AFR sieppasi kaksi naista Memen departementissa syyttäen näitä yhteistyöstä Kamerunin armeijan kanssa. Naisten kohtalosta ei ole mainintaa.²⁴⁵ Monia sieppauksia on tehty uhrien kotona, ja monissa tapauksissa siepattuja on enemmän kuin yksi.²⁴⁶

Taistelut, joista kertyi siviiliuhreja, olivat aseellisten ryhmien välisiä yhteenottoja, joissa siviileihin osui harhaluoteja. Esimerkiksi Kamerunin turvallisuusjoukkojen väijytyksessä ja yhteenotossa *Restoration Forces* -separatistiryhmän kanssa Buean departementissa elokuun 2025 lopulla johti paitsi separatistien, myös kolmen siviilin surmaan heidän kotonaan. Lisäksi kolme muuta haavoittui. Joulukuun 2025 alussa sama separatistiryhmä taisteli BIR:iä vastaan Koupe-et-Manengoubassa erällä tiedosuudella. Harhaluoti haavoitti läheisellä maatilalla työskennellyttä sivullista. Kaksi räjähdettä oli suunnattu nimenomaan siviilejä vastaan: helmikuussa 2025

²⁴² Separatistit ovat kieltäneet myymästä Brasseries-merkkistä panimojuomaa tai vaativan myyjän maksamaan niiden myynnistä "veroa". (ACLED 16.3.2026).

²⁴³ ACLED 16.3.2026.

²⁴⁴ ACLED 16.3.2026.

²⁴⁵ ACLED 7.4.2026.

²⁴⁶ ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

Restoration Forces -separatistiryhmä räjäytti itsevalmisteisen pommin toriaukiolla Memen departementissa haavoittaen kolmea naista. Huhtikuun alussa sama ryhmä räjäytti pommin tienvarressa Ndianissa ja neljä autolla matkustanutta henkilöä haavoittui. Kummankaan räjähdyskujan motiivia ei mainita.²⁴⁷

Lisäksi siviileihin kohdistui pidätyksiä yksittäisissä, taistelujen kategoriaan kirjatuihin välikohtauksissa. Esimerkiksi 13.7.2025 *Restoration Forces* -ryhmään kuuluvat separatistit järjestivät väijytyksen ja joutuivat yhteenottoon partioivien sotilaiden kanssa Fakon departementissa sijaitsevalla maaseututiellä. Muutama sotilas sai surmansa tai haavoittui. Turvallisuusjoukot suorittivat yhteenottojen jälkeen siviilien joukkopidätyksiä kuulusteluja varten. Lisäksi 21.12.2025, *Restoration Forces* -ryhmään kuuluvat separatistit järjestivät väijytyksen ja joutuivat yhteenottoon BIR-joukkojen kanssa Koupe-et-Manengoubassa. Tämän jälkeen BIR pidatti noin 30 miespuolista siviiliä paikallisista tavernoista ja läheisiltä teiltä saartamis- ja etsintäoperaation aikana. Yhdessä tapauksessa merirosvoit kaappasivat veneen ja yrittivät siepata sieltä noin 25 siviiliä. Turvallisuusjoukot, ml. BIR saivat pelastettua uhrit. Välikohtauksen raportoitiin tapahtuneen marraskuussa 2025 Ndianin departementissa.²⁴⁸

Eräissä taisteluksi luokitellussa välikohtauksessa (1.1.2025 Manyussa) aseistetut, Nigeriasta tulleet fulanipaimentolaiset joutuivat yhteenottoon Kamerunin armeijan ja paikallisten asukkaiden kanssa, kun ryhmä oli ylittänyt rajan Kamerunin puolelle ja haavoittanut 25 siviiliä. 23 karjanhoitajaa sai surmansa ja useita muita loukkaantui.²⁴⁹

3.4 South-West: Maan sisäisesti siirtymään joutuneet

a) sisäisesti siirtymään joutuneet

UNHCR:n 28.2.2026 julkaiseman tiedon mukaan South-Westissa oli tuolloin saatavilla olleiden tietojen mukaan 155 149 maan sisäisesti siirtymään joutunutta. Maakunnasta on paennut asukkaita myös ainakin Littoralin, Westin ja Centren maakuntiin. Lisäksi lähes 105 000 anglofonialueen asukasta on paossa Nigerian puolella. Nigeriasta on myös palannut henkilöitä South-Westiin.²⁵⁰ UNHCR:n kartan kuvioiden mukaan pakenijoita olisi lähtöisin eri puolilta maakuntaa.²⁵¹

OCHA raportoi 29.2.2026, että syyskuussa 2025 koko anglofonialueella oli 334 000 maan sisäisesti siirtymään joutunutta. Luku perustuu vuoden 2024 sisäisesti siirtymään joutuneiden määrään, sillä uutta arviota ei ole alueella tehty. Suurin osa sisäisesti siirtymään joutuneista kotitalouksista oli ilmoittanut turvattomuuden olevan tärkein syy siirtymiseen. South-Westin maakunnassa sijaitsevassa Fakon (18 %) ja North-Westin maakunnassa sijaitsevassa Mezamin departementissa (20 %) on anglofonialueen suurimmat sisäisten siirtyneiden keskittymät. Näissä departementeissa on anglofonialueen tärkeimmät hallinnolliset ja taloudelliset keskuksat, joten niiden katsotaan tarjoavan suhteellisesti paremman turvallisuusolosuhteet ja toimeentulomahdollisuudet.²⁵² Kaupunkialueilla kuten Bueassa ja Kumbassa on tungosta, ja vuokratkustannukset ovat nousseet.²⁵³

²⁴⁷ ACLED 16.3.2026.

²⁴⁸ ACLED 16.3.2026.

²⁴⁹ ACLED 16.3.2026.

²⁵⁰ UNHCR 28.2.2026a.

²⁵¹ UNHCR 28.2.2026b.

²⁵² OCHA 26.2.2026, s. 11. Myös YK:n turvallisuusneuvosto raportoi, että 31.10.2025 anglofonialueella oli noin 334 100 maan sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä (UNSC 28.11.2025, s. 8).

²⁵³ OCHA 26.2.2026, s. 49.

Tässä tietoa uusista pakenemisista syys-joulukuussa 2025:

Syyskuun 2025 aikana noin 2500 ihmistä pakeni Fakon departementista väkivaltaisten yhteenottojen ja uhkausten vuoksi.²⁵⁴ Lokakuun 2025 aikana 1419 ihmistä joutui pakenemaan läheisiin metsiköihin, kyliin ja kaupunkiin anglofonialueella, ml. Memen departementissa, ilmeisesti osa väkivaltaisuuksien ja osa luonnonkatastrofien vuoksi.²⁵⁵ Marraskuussa yli 200 ihmistä joutui pakenemaan Manyun departementissa ei-valtiollisten aseryhmien hyökkäysohjeiden vuoksi.²⁵⁶ Joulukuussa 2025 koko anglofonialueella raportoitiin 2072 uutta pakenemista, ml. Manyun departementista. Paot suuntautuivat läheisiin pensaistoihin, kyliin ja kaupunkiin.²⁵⁷ Marraskuussa Ndiassa 70 ihmistä joutui pakenemaan läheisiin yhteisöihin koston pelossa sen jälkeen, kun ARF oli surmannut ja haavoittanut sotilaita. Lisäksi joulukuussa noin 350 siviiliä pakeni armeijan koston pelossa Fakossa separatistien surmattua sotilaita.²⁵⁸

b) alueelle palanneet

OCHA raportoi 29.2.2026, että koko anglofonialueella on noin 494 000 kotialueelleen palannutta, mutta toteaa, että luku perustuu vuonna 2024 tehtyyn arvioon.²⁵⁹ UNHCR:n kartan kuvioiden mukaan palanneita olisi ainakin Manyun departementissa.²⁶⁰

Perheet joutuvat usein muuttamaan toistuvasti turvattomuuden ja asumiskelpoisten asuntojen puutteen vuoksi. Asumisolosuhteet ovat heikot etenkin Memen departementissa, jossa kriisin aiheuttama tuho sekä liike-elämän häiriöt haittaavat rakennusmateriaalien ja työvoiman saatavuutta. Veden ja sanitaatiopalvelujen saatavuus on kriittisen heikkoa Fakon departementissa.²⁶¹ Pалаajat ja uudet pakenijat kärsivät riittämättömästä majoituskapasiteetista ja omaisuuden menetyksistä.²⁶²

Kuten edellä on todettu, maanomistuksen rekisteröintiaste on Kamerunissa erittäin alhainen: vain noin 2 % Kamerunin maa-alueesta on rekisteröity. Maaseudulla esiintyy konflikteja epävirallisten maakauppojen ja laittoman maanhallinnan vuoksi. Valtiolla on erityinen valta kumota omistusoikeudet. Anglofonikonfliktin aikana käytetyt poikkeustilavaltuudet ovat antaneet hallitukselle mahdollisuuden takavarikoida maata summittaisesti.²⁶³

3.5 South-West: Humanitaarinen tilanne

Anglofonialueella osapuolten väliset vihamielisyydet, useiden laittomien aseellisten ryhmien läsnäolo ja niitä vastaan suunnatut operaatiot vaarantavat siviilien turvallisuuden ja rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan hankkia perustarvikkeita ja välttämättömiä palveluja.²⁶⁴ Ei-valtiolliset aseryhmät asettavat liikkumisrajoituksia, ml. sulkua ja ylläpitävät epävirallisia tarkastuspisteitä. Valtion turvallisuusjoukot tehostivat etsintäoperaatioita ja pidätyksiä etenkin presidentinvaaleihin liittyvien tapahtumien yhteydessä.²⁶⁵ Anglofonialueella esiintyy myös luonnonkatastrofeja, etenkin rankkasateita, jotka aiheuttavat usein maanvyörymiä.

²⁵⁴ OCHA 30.10.2025, s. 2.

²⁵⁵ OCHA 22.12.2025, s. 2.

²⁵⁶ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

²⁵⁷ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

²⁵⁸ ACLED 16.3.2026.

²⁵⁹ OCHA 26.2.2026, s. 11.

²⁶⁰ UNHCR 28.2.2026b.

²⁶¹ OCHA 26.2.2026, s. 49.

²⁶² OCHA 26.2.2026, s. 13.

²⁶³ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 21.

²⁶⁴ OCHA 26.2.2026, s. 8.

²⁶⁵ OCHA 8.1.2026a, s. 1

Vaikutukset ovat yleensä paikallisia, mutta ne aiheuttavat merkittäviä haasteita paikallisille yhteisöille ja rajoittavat humanitaaristen operaatioiden pääsyä alueelle.²⁶⁶

Ndianin departementti on luokiteltu ruokaturvattomuuden suhteen kriisitilalle (taso 3).²⁶⁷ Anglofonialueella elintarviketurva on vaarantunut tuotannon rajoitusten, markkinoille pääsyn estymisen ja hintojen nousun vuoksi. Puhtaasta vedestä on puutetta. Lisäksi sanitaatiopalvelut ovat puutteellisia. Tämä seikka sekä kotitalouksien vähäinen vedenkäyttö aiheuttavat sairauksia ja aliravitsemusta.²⁶⁸

OCHA on luokitellut vuoden 2026 alussa Nigerian vastaisella rajalla sijaitsevan Ndianin departementin ja North-Westin maakuntaan rajautuvan Lebialemin viisiportaisella humanitaarisen avuntarpeen vakavuusasteikolla toiseksi huonoimmalle tasolle 4 (äärimmäinen). Muut maakunnan departementit (Manyu, Koupe-et-Manengouba, Meme ja Fako) on luokiteltu keskimmaiselle tasolle 3 (vakava). Tilanne ei muuttunut vuotta aiempaan nähden.²⁶⁹ Anglofonialueella kaiken kaikkiaan noin 1,2 miljoonaa ihmistä on humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa.²⁷⁰ Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden keskittyminen etenkin North-Westin maakunnassa sijaitsevaan Mezamin departementtiin ja South-Westin maakunnassa sijaitsevaan Fakon departementtiin aiheuttaa merkittävää lisäpainetta vastaanottaville yhteisöille. Tilanne pahentaa kilpailua ennestäänkin rajallisista resursseista ja ylikuormitetuista peruspalveluista.²⁷¹

Anglofonialueella osapuolten väliset vihamielisyydet, useiden laittomien aseellisten ryhmien läsnäolo ja niitä vastaan suunnatut operaatiot vaarantavat siviilien turvallisuuden ja rajoittavat heidän mahdollisuuksiaan hankkia perustarvikkeita ja välttämättömiä palveluja.²⁷²

Hyökkäykset ja koulujen sulkemiset häiritsevät koulunkäyntiä.²⁷³ Noin 45 prosenttia anglofonialueen kouluista ei ole toimintakuntoisia.²⁷⁴ Vuoden 2025 aikana South-Westissä raportoitiin 19 koulutukseen liittyvää hyökkäystä.²⁷⁵ YK:n turvallisuusneuvoston mukaan separatistiryhmät panivat anglofonialueella 8.9–14.10.2025 välisenä aikana täytäntöön sulun estääkseen lukuvuoden alkamisen ja häiritäkseen presidentinvaaleja.²⁷⁶

Anglofonialueella turvattomuus, köyhyys, pakenemiset ja terveydenhuollon infrastruktuurin tuhoutuminen rajoittavat perusterveydenhuollon saatavuutta. Yli 35 prosenttia anglofonialueen terveydenhuollon toimipisteistä ei ole toimintakuntoisia.²⁷⁷ Perusterveydenhuollon saatavuus on rajoitettua turvallisuustilanteen, välimatkojen sekä pätevän henkilöstön puutteen ja kustannusten vuoksi.²⁷⁸ Vuoden 2025 aikana South-Westissä raportoitiin yksi terveydenhuoltoa vastaan suunnattu isku.²⁷⁹

²⁶⁶ OCHA 26.2.2026, s. 9.

²⁶⁷ OCHA 26.2.2026, s. 34.

²⁶⁸ OCHA 26.2.2026, s. 13.

²⁶⁹ OCHA 26.2.2026, s. 10, 12.

²⁷⁰ OCHA 26.2.2026, s. 10.

²⁷¹ OCHA 26.2.2026, s. 11.

²⁷² OCHA 26.2.2026, s. 8.

²⁷³ OCHA 26.2.2026, s. 13.

²⁷⁴ OCHA 26.2.2026, s. 31.

²⁷⁵ OCHA 23.1.2026.

²⁷⁶ UNSC 28.11.2025, s. 6.

²⁷⁷ OCHA 26.2.2026, s. 37.

²⁷⁸ OCHA 26.2.2026, s. 13.

²⁷⁹ OCHA 23.1.2026.

Kaksi kolmesta maan sisäisesti siirtymään joutuneista tytöistä tai naisista sekä vammaisista ja vanhuksista on ilmoittanut olonsa turvattomaksi ja on maininnut uhkina esim. sieppaukset ja fyysisen väkivallan, pelon avun ulkopuolelle jäämisestä, seksuaalisen hyväksikäytön, varkaudet ja ryöstöt sekä aseistettujen ryhmien kontrollin.²⁸⁰ UNFPA kuvailee konfliktien ja epävakauden muodostavan esteitä naisten ja tyttöjen terveydenhuollon saatavuudelle. Esimerkiksi vaikka Ndianin departementin Ekondo-Titissä yhteisöjä on valistettu seksuaali- ja lisääntymisterveydestä, äärimmäinen köyhyys estää raskaana olevia naisia hankkimaan välttämättömiä tutkimuksia raskauden aikana.²⁸¹

OCHAN joulukuuta 2025 käsittelevän tilannekatsauksen mukaan ei-valtiolliset aseryhmät kiristivät siviiliväestöä "vapautusveron" nimissä useimmissa anglofonialueen departementeissa. Lisäksi mielivaltaiset pidätykset ja lunnaiden saamiseksi tehdyt sieppaukset ovat lisääntyneet. Niiden uhreiksi on joutunut myös joitakin nykyisiä ja entisiä valtion virkamiehiä.²⁸²

OCHAN mukaan vuonna 2025 anglofonialueella humanitaariset toimijat kirjasivat vähintään 269 pääsyrjaitusta humanitaariselle avulle. Humanitaarista toimintaa ei voitu harjoittaa maanantaisin, koska ei-valtiolliset aseelliset toimijat ovat määränneet ne sulkupäiviksi. Lisäksi ne määräsivät yksittäisiä sulkupäiviä kansallispäivälle 20.5., kouluvuoden alkamispäivälle syyskuussa sekä kolmannen keskeyttämään lokakuun vaalit. Etenkin South-Eastissa humanitaarisilla toimijoilla oli byrokraattisia esteitä, jotka johtivat avustusten viivästymiseen tai avun toimittamisen estymiseen tietyillä alueilla. Eniten vaikutukset kohdistuivat Lebialemin ja Ndianin departementteihin.²⁸³

OCHA arvioi, että anglofonialueella on ei-valtiollisten aseryhmien ja rikollisten toiminnan sekä liikkumisrajoitusten lisääntymisen riski vuonna 2026. Yhteisöjen väliset jännitteet sekä maanviljelijöiden ja paimentolaisten väliset konfliktit niukoista luonnonvaroista voivat lisääntyä vuonna 2026. Maanvyörymät ovat edelleen suuri riski. Metsäkato ja rankkasateet suurentavat riskiä edelleen.²⁸⁴

OCHA arvioi, että vuonna 2026 humanitaarisen avun perillepääsy anglofonialueella on todennäköisesti erittäin rajoitettua. Ei-valtiollisten aseryhmien läsnäolo ja jatkuvat aseelliset yhteenotot ovat tehneet turvallisuustilanteesta erittäin epävakaa ja arvaamattoman. Humanitaarisen avun toimittaminen keskeytyy usein tiesulkujen, laittomien maksuvaatimusten sekä aseellisten ryhmien määräämien paikallisten ja alueellisten sulkutilojen vuoksi. Syys-lokakuussa 2025 anglofonialueella koettiin toistaiseksi pisin sulkutila, joka kesti viisi peräkkäistä viikkoa ja jonka aikana sallittiin vain vähäisiä poikkeuksia. Lisäksi ei-valtiolliset aseryhmät ovat jatkaneet viikoittaisia maanantaipäiviä koskevia sulkutiloja, jotka rajoittavat entisestään liikkumista, pääsyä palvelujen pariin ja elinkeinon harjoittamista anglofonialueella. Sulkutiloja toimeenpannaan usein kustotoimenpitein.²⁸⁵ Esimerkiksi marraskuussa 2025 ei-valtiollisten aseellisten toimijoiden asettamat liikkumisrajoitukset, "vapautusveron" periminen ja satunnaiset aseelliset yhteenotot häiritsivät liikennettä tärkeimmillä reiteillä ml. Memen departementin Kumban ja Konyen välillä.²⁸⁶ Syys-lokakuussa 2025 pidemmän sulun aikana ei-valtiolliset ryhmät keskeyttivät liikkumisrajoituksia väliaikaisesti salliakseen siviilien hankkivan välttämättömiä tarvikkeita.²⁸⁷

²⁸⁰ OCHA 26.2.2026, s. 13–14.

²⁸¹ UNFPA 4.3.2026, s. 2.

²⁸² OCHA 25.2.2026a, s. 2.

²⁸³ OCHA 23.1.2026.

²⁸⁴ OCHA 26.2.2026, s. 14.

²⁸⁵ OCHA 26.2.2026, s. 19, 43.

²⁸⁶ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

²⁸⁷ OCHA 5.2.2026, s. 2.

South-Westin maakunnassa humanitaariset toimijat kärsivät byrokraattisista esteistä, jotka aiheuttavat viivästyksiä ja joissakin tapauksissa estävät kokonaan humanitaarisen toiminnan tietyillä alueilla. Improvisoitujen räjähteiden (IED) käyttö etenkin tiheästi asutuilla alueilla ja pääteiden varsilla on merkittävä uhka siviileille. Humanitaariset työntekijät eivät ole suoranaisia kohteita, mutta he ovat silti vaarassa joutua räjähdyskunnan kohteeksi.²⁸⁸ Krooninen alirahoitus rajoittaa humanitaarisen toiminnan laajuutta ja kattavuutta. Alirahoitus haittaa valmiustarvikkeiden varastoimista, riittävän henkilöstön ylläpitoa sekä investointeja logistiikka- ja turvallisuusjärjestelyihin, joita tarvitaan pääsyräjoitusten voittamiseksi.²⁸⁹ Humanitaarisilla toimijoilla on eniten pääsyräjoituksia (vakavin taso 3) Ndianin ja Lebialemin departementeissa. Muut maakunnan departementit ovat pääsyräjoitusten suhteen keskitasolla (taso 2).²⁹⁰ Ks. myös tämän raportin kulkuyhteyksiä käsittelevä kohta.

Vuonna 2026 mm. Ndian, Fakon ja Lebialemin departementeissa noin 18 000 – 50 000 ihmistä kullakin alueella jää ilman apua. Avun ulkopuolelle jäävät väestöryhmät saattavat joutua siirtymään uudelleen ja turvautumaan yhä enemmän vastaanottavaan yhteisöön. Tilanne lisää etenkin naisiin, lapsiin ja vammaisiin kohdistuvia riskejä.²⁹¹

4 Extrême-Nord

4.1 Extrême-Nord: Maakunnan taustatiedot

Vuonna 2020 maakunnassa asui arviolta noin 4,6–5,0 miljoonaa ihmistä. Väestötiheys on suurinta maakunnan länsi-, etelä- ja keskiosissa.²⁹² Departementtien väkiluvut (2005) on mainittu maatietopalvelun 21.12.2021 julkaisemassa raportissa.²⁹³ Kamerunin tilastoviraston verkkosivuilta ei löydy tuoreita väestötietoja.²⁹⁴ Kamerunin tilastoviraston verkkosivuilta ei löydy tuoreita väestötietoja.²⁹⁵ Kuten edellä on todettu, Kamerunissa on tarkoitus suorittaa väestönlaskenta vuonna 2026 eli noin 20 vuotta edellisen jälkeen.²⁹⁶ Väestön etnistä ja uskonnollista jakaumaa on käsitelty 21.12.2021 julkaistussa raportissa.²⁹⁷

a) Alueelle johtavat kulkuyhteydet

OCHAN julkaisemassa Extrême-Nordin maakunnan kartassa on merkittynä maakunnan departementit, niiden pääkaupungit, muut suurimmat paikkakunnat sekä tärkeimmät tiet.²⁹⁸ Etelän suunnasta Nordin maakunnasta kulkee useita teitä Extrême-Nordin maakuntaan, ml. maakunnan pääkaupunkiin Marouaan. Maakunnan pohjoisosassa tieverkosto on vähäisempää kuin etelämpänä.²⁹⁹ Marouassa on lentokenttä³⁰⁰, josta Camair-Co -yhtiö lentää Yaoundéen.³⁰¹

²⁸⁸ OCHA 26.2.2026, s. 19.

²⁸⁹ OCHA 26.2.2026, s. 19–20.

²⁹⁰ OCHA 26.2.2026, s. 19.

²⁹¹ OCHA 26.2.2026, s. 23.

²⁹² U.S. Census Bureau/ Rosenblum 9/2025, s. 7, 9.

²⁹³ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

²⁹⁴ INS [päiväämätön].

²⁹⁵ INS [päiväämätön].

²⁹⁶ MimiMefolInfo / Noubissi 24.8.2025.

²⁹⁷ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

²⁹⁸ OCHA 6/2018c.

²⁹⁹ OCHA 6/2018c.

³⁰⁰ CCAA [päiväämätön]; Flightradar24 [päiväämätön]; Camair-Co [päiväämätön].

³⁰¹ Flightradar24 [päiväämätön]; Camair-Co [päiväämätön].

ACLED-konfliktitietokannassa mainitaan useita välikohtauksia (aseellisia yhteenottoja, IED-iskuja, sieppauksia, tappoja, ryöstöjä), jotka ovat sattuneet tieosuuksilla Logone-et-Charissa, Mayo-Tsanagassa ja Mayo-Savassa.³⁰²

b) Aluehallinta ja viranomaissuojelu

Kuten edellä on todettu, Kamerunissa valtion virastot ja hallinto ovat läsnä suurimmassa osassa maata, mutta ne ovat suurelta osin tehottomia julkisten palvelujen tarjoamisessa. Julkisten palvelujen saatavuus Kamerunissa on edelleen rajoitettua, etenkin maaseudulla, jossa asuu noin puolet maan väestöstä. Korruptio heikentää hallintoa kaikilla tasoilla. Korruptiota esiintyy yleisesti mm. poliisin ja oikeuslaitoksen piirissä.³⁰³ Paikallisille uskonnollisille tuomioistuimille annetaan toisinaan huomattavaa liikkumavaraa paikallisten asioiden hoitamisessa. Siirtomaa-ajalta peräisin olevassa lakikokoelmassa tunnustetaan perinteinen tapaoikeus ja islamilainen laki. Paikallisia perinteisiä tuomioistuimia kutsutaan ranskankielisillä alueilla *Tribunaux de Premier Degré* -tuomioistuimiksi.³⁰⁴ Oikeussuojan saatavuutta on käsitelty myös aiemmin kohdissa Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla sekä Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat.

Valtion voimankäytön monopoli on uhattuna Extrême-Nordin alueella. Historiallisestikin valtio ollut läsnä vain rajallisesti Kamerunin syrjäisillä alueilla.³⁰⁵ Extrême-Nordissa on aavikkoalueita. Lisäksi Tšadjärven altaan alue koostuu kosteikoista ja laaksoista. Missään näistä alueista sotilaspartioiden ei ole helppoa liikkua tai varmistaa alueen turvallisuutta fyysisillä esteillä tai sotilaspartioiden avulla. Tällainen ympäristö antaa luonnollisen edun terroristiryhmille, jotka soluttautuvat näihin ympäristöihin.³⁰⁶ Alueella toimivat monikansalliset joukot ovat toteuttaneet esimerkiksi saarilla (terrorisminvastaisia) "puhdistusoperaatioita", mutta hallinnan säilyttäminen (valtiollisilla toimijoilla) on vaikeaa ilman jatkuvia yhteisiä partioita.³⁰⁷ Sotilaallinen läsnäolo on estänyt ISWAP:ia (*Islamic State Western African Province*) ja JAS:n (*Jama'atu Ahlis-Sunnah lid-Da'awati wal-Jihad*³⁰⁸) jäänteitä (näistä ryhmistä lisää jäljempänä) hallitsemasta suuria kaupunkeja, mutta suuret osat maaseutumaisesta raja-alueesta on vaaravyöhykettä. Niillä alueilla jihadistit liikkuvat vapaasti ja riistävät paikallisilta asukkailta resursseja.³⁰⁹

Sahelin alueella toimii useita terroristiryhmiä, jotka liikkuvat valtioiden rajojen yli. Valtioiden kyvyttömyys hallita rajat ylittäviä kapinallistoimia saattaa edistää terrorismin leviämistä.³¹⁰ Boko Haramille (tästä ryhmästä lisää jäljempänä) Nigerian, Tšadin ja Kamerunin valtioiden rajat ovat melko yhdentekeviä. Sen toiminta keskittyy etenkin Nigerian ja Kamerunin raja-alueille. Se hyödyntää Tšadjärven altaan alueen hallinnollisia rajoja ja vaikeakulkuista maastoa.³¹¹ ISWAP on perustanut puoli-autonomisia operatiivisia yksiköitä (provinsseja, wilayat) Tšadjärven alueelle hallinnoidakseen aluettaan. Se on jatkanut hyökkäyksiään, vaikka toisaalta se yrittää saada paikalliset muslimiyhteisöt puolelleen välttämällä mielivaltaista väkivaltaa. ISWAP:n hallintotapa sisältää rajoitettujen palvelujen, suojelun ja islamilaisen oikeuden tarjoamisen hallitsemillaan alueilla, joissa valtion läsnäolo on heikkoa.³¹²

OCHA kuvaa maakunnan tilanteen olevan epävakaa, ja sitä leimaavat ei-valtiollisten aseryhmien hyökkäykset, toistuvat yhteisöjen (mm. paimentolaisten ja maanviljelijöiden väliset)

³⁰² ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

³⁰³ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

³⁰⁴ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

³⁰⁵ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 6–7.

³⁰⁶ IEP 3/2026, s. 46.

³⁰⁷ IEP 3/2026, s. 59.

³⁰⁸ IEP 3/2026, s. 57.

³⁰⁹ IEP 3/2026, s. 61.

³¹⁰ IEP 3/2026, s. 46.

³¹¹ IEP 3/2026, s. 47.

³¹² IEP 3/2026, s. 60.

väliset välikohtaukset ja luonnonkatastrofien riski. Nämä tapahtumat vaikuttavat siviiliväestöön, haittaavat humanitaarisen avun perillepääsyä ja lisäävät väestön monialaisia tarpeita.³¹³ Lokakuussa 2025 tilannetta leimasi lisäksi presidentinvaalit ja vaalien jälkeiset jännitteet, joihin kuuluivat mielenosoitukset kielloista huolimatta, ulkonaliikkumiskiellot, moottoripyörätaksien liikennöinnin keskeyttäminen ja liikkeiden sulkeminen. Tilanne johti rikollisuuden, sieppausten ja laittomien verojen perimisen lisääntymiseen.³¹⁴

4.2 Extrême-Nord: Konfliktin intensiteetti

a) konfliktin osapuolet

Nigeriassa 2000-luvun alussa perustettu "alkuperäinen" Boko Haram eli viralliselta nimeltään em. *Jama'atu Ahlis-Sunnah lid-Da'awati wal-Jihad* (JAS)³¹⁵ (jatkossa tässä raportissa Boko Haram) ja siitä haarautunut *Islamic State West Africa Province* (IS-WA, ISWA) (joissakin lähteissä ja jatkossa tässä raportissa kirjoitusasulla *Islamic State Western African Province*, ISWAP) toimivat Extrême-Nordin maakunnassa ja Tšadjärven alueella, joka ulottuu Nigerian, Tšadin, Nigerin ja Kamerunin alueille.³¹⁶ (Huom. lähteissä Boko Haramilla saatetaan viitata joko alkuperäiseen tai jakautumisen jälkeiseen Boko Haramiin tai yleisluontoisesti kuvaamaan kaikkea alueen jihadismia Boko Haramin toiminnaksi.) ISWAP on alueen voimakkain (ei-valtiollinen) ryhmä. Se on käynnistänyt laajamittaisia hyökkäyksiä sotilaskohteisiin Kamerunissa ja Nigeriassa.³¹⁷ Boko Haram kohdistaa hyökkäyksiään ennen kaikkea siviileitä vastaan.³¹⁸

Boko Haram, ISWAP sekä *Al-Qaidaan* liittyvä *Ansaru* (*Ansarul Muslimina fi Biladis Sudan*)³¹⁹ hyödyntävät Tšadjärven altaan alueen huokoisia valtionrajoja alueen neljässä maassa. Siirtomaa-ajalta peräisin olevat valtionrajat halkovat etnisiä yhteisöjä ja syrjäistä maastoa. Valtioiden rajat ovat huonosti valvottuja. Aseelliset ryhmät hyödyntävät raja-alueita turvapaikkana, liikkumiseen ja huoltoon. Boko Haramin toiminta keskittyy etenkin Nigerian ja Kamerunin raja-alueille.³²⁰ Boko Haram on aktiivinen Tšadjärven altaalla, ja sen toiminta ulottuu Nigerian koillisosaan, Kamerunin Extrême-Nordin maakuntaan, Nigerin Diffan alueelle sekä osiin Tšadia. Johtaja Ibrahim Mahamadu, (alias Bakura Modu), joka tiettävästi kuoli kohdenneetussa operaatiossa elokuussa 2025 Nigerissä, saattaa olla yhä elossa. Bakura Modun ryhmittymä oli aktiivinen Nigerin Diffassa ja Nigerian Bornon osavaltiossa, ja sen toimet kohdistuivat paitsi siviileihin, myös sotilasjoukkoihin ja ISWAP-ryhmään. ISWAPin ja Boko Haramin Bakuran ryhmittymän välinen aselepo on romahtanut, ja alueiden hallinnasta syntynyt yhteenotto vuoden 2025 lopulla aiheutti raskaita tappioita molemmille osapuolille.³²¹

ACLED-konfliktitietokannan perusteella pääasiassa Kamerunin armeija, ml. BIR, taistelee Boko Haramia ja ISWAP:ia vastaan. Lisäksi santarmit, poliisi ja monikansalliset joukot (multi-national joint task force, MNJTF) ovat osallistuneet joihinkin välikohtauksiin.³²² MNJTF on Afrikan Unionin (AU) perustama joukko, johon kuuluu sotilaita Beninistä, Kamerunista, Tšadista ja Nigeriasta. Niger vetäytyi sopimuksesta vuonna 2025. AU jatkoi tammikuussa 2026 katkolla ollutta MNJTF:n mandaattia vuodella eteenpäin. Joukkojen on suunniteltu aloittavan uuden operation (*Operation Lake Sanity III*), mutta joukot kärsivät rahoituksen ja taisteluvälineiden puutteesta.³²³

³¹³ OCHA 25.2.2026b, s. 1.

³¹⁴ OCHA 24.12.2025, s. 1.

³¹⁵ IEP 3/2026, s. 57.

³¹⁶ Congressional Research Service 15.4.2025, s. 2; IEP 3/2026, s. 57.

³¹⁷ IEP 3/2026, s. 61.

³¹⁸ IEP 3/2026, s. 47.

³¹⁹ Ansarun toiminta on elpynyt etenkin Nigeriassa (UNSC 4.2.2026, s. 8).

³²⁰ IEP 3/2026, s. 47, 57.

³²¹ UNSC 4.2.2026, s. 8.

³²² ACLED 16.3.2026.

³²³ Punch / Odeniyi 6.1.2026.

ACLED mainitsee ei-valtiollisena osapuolena huomattavasti useammin Boko Haramin kuin ISWAP:in,³²⁴ vaikkakin ISWAP:in on mainittu olevan alueen voimakkain ryhmä.³²⁵ Joissakin tapauksissa osapuoleksi on mainittu tunnistamaton aseellinen ryhmä ja joissakin tapauksissa on jäänyt epäselväksi, onko osapuolena Boko Haram vai ISWAP.³²⁶ Suurin osa (149) kaikista ACLEDin vuonna 2025 raportoimista taisteluista (173) oli em. ryhmien ja turvallisuusjoukkojen välisiä yhteenottoja. Boko Haram ja ISWAP ovat toteuttaneet alueella lisäksi räjähdetäi muita etäiskuja turvallisuusjoukkoja ja siviilejä vastaan. Etenkin Boko Haram, mutta vähemmässä määrin myös ISWAP syyllistyivät vuonna 2025 siviilejä kohtaan suunnattuihin hyökkäyksiin ja sieppauksiin.³²⁷

Alueella toimii lukuisia itsepuolustusryhmiä (self-defense vigilante groups) (jatkossa tässä vastauksessa järjestyksenvalvojaryhmiä), joihin kuuluu noin 14 000 jäsentä. Nämä ryhmät ovat syyllistyneet myös rikolliseen toimintaan, kuten karjavarkauksiin, salakuljetukseen ja rosvoukseen.³²⁸ ACLED-mainitsee seuraavat alueella toimivat ryhmät, joista ACLED käyttää termiä yhteisömilitiat (communal militias): *Bakalisse, Bornori, Djibrili, Djouonde, Ganai, Ganse, Kangaleriela, Ldoubam, Majari, Tagawa, Tayer Kawtalderdirab, Amchide, Blablim, Geldawi, Kerawa, Kolofata, Korsamba, Kourgui, Mada, Modoko, Ouzal ja Tarmoua, Bakaresse, Gakara, Greya, Mora, Tolkomari, Tourou ja Zamga* -yhteisömilitiat. Nämä ryhmät ovat osallistuneet yksittäisiä kertoja taisteluiksi luokiteltuihin välikohtauksiin Boko Haramia vastaan.³²⁹

Kamerunin pohjoisosan konfliktin uhrien määrä on laskenut merkittävästi huippuvuodesta 2015, mutta yhteenotot ovat kuitenkin jatkuneet. Yhdysvaltain terroristijärjestöiksi luokittelemat Boko Haram ja sen haara ja kilpailija ISWAP (näistä ryhmistä lisää jäljempänä), toimivat Kamerunin pohjoisosassa Extrême-Nordin maakunnassa ja Tšadjärven alueella (Nigeria, Tšad, Niger ja Kamerun). Kamerunin pohjoisosan konflikti johtuu vesipulasta, köyhyydestä, rajat ylittävistä etnisistä siteistä, bandiittitoiminnasta ja keskushallintoa kohtaan tunnetusta kaunasta. Rajat ylittävän kaupan rajoitukset ja turvallisuusjoukkojen ja militioiden väitetyt väärinkäytökset saattavat lisätä ISWAP:n paikallista rekrytointia. ISWAP on muslimisiviilejä kohtaan vähemmän väkivaltainen kuin Boko Haram.³³⁰ Vuoden 2024 lopulla ja vuoden 2025 alussa ISWAP:n yksiköt käynnistivät hyökkäysten aallon armeijan tukikohtia ja saattueita vastaan Kamerunin pohjoisosassa (ja Nigerian Bornossa) ja valtasivat väliaikaisesti vartioasemia ja järjestämällä väijytyksiä joukoille. IEP:n maaliskuussa 2026 julkaiseman selvityksen mukaan nämä hyökkäykset herättivät huolta siitä, että kapinallisuus on voimistumassa näennäisen hiljaiselon jälkeen.³³¹

Kamerunin pohjoisosassa konflikti on jatkunut vuodesta 2014 lähtien. Ei-valtiollisten aseellisten ryhmien läsnäolo ja toiminta aiheuttaa kotialueilta pakenemisia, turvallisuusvälikohtauksia ja pääsyrjaituksia välttämättömien palvelujen äärelle. Yhteisöjen väliset jännitteet ja kiistat niukoista luonnonvaroista heikentävät turvallisuustilannetta. Alueella esiintyy ilmastoon liittyviä shokkeja, kuten toistuvia tulvia ja kuivuutta.³³²

b) sodankäynnin keinot, taktiikat ja taistelualueet alueella

³²⁴ ACLED 16.3.2026.

³²⁵ IEP 3/2026, s. 61.

³²⁶ ACLED 16.3.2026.

³²⁷ ACLED 16.3.2026.

³²⁸ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 6.

³²⁹ ACLED 16.3.2026.

³³⁰ Congressional Research Service 15.4.2025, s. 2.

³³¹ IEP 3/2026, s. 61.

³³² OCHA 26.2.2026, s. 8.

Kuten edellä on todettu, Extrême-Nordissa on aavikkoalueita, kosteikkoja ja laaksoja. Näillä alueilla sotilaspartioiden ei ole helppoa liikkua. Tällainen ympäristö antaa luonnollisen edun terroristiryhmille, jotka soluttautuvat näihin ympäristöihin.³³³ Sotilaalliset operaatiot ovat jossakin määrin onnistuneet heikentämään aseryhmien toimintaa, mutta niiden toteuttamisesta on usein aiheutunut suuria haittoja paikallisille yhteisöille. Sotilasoperaatiot eivät yksinään riitä ratkaisemaan konfliktin taustalla olevia syitä.³³⁴

IEP:n *Global Terrorism Index* -raportissa on kuvattu terrorististen iskujen sijoittumista kartalla vuosina 2007–2025. Suurin osa iskuista on keskittynyt Nigerian ja Kamerunin raja-alueelle.³³⁵ ACLED-konfliktitietokannan mukaan vuonna 2025 ja tammi-maaliskuussa 2026 turvallisuusvälikohtauksia raportoitiin selvästi eniten Mayo-Savan departementissa ja vähiten Mayo-Danayn sekä Diamarén ja Mayo-Kanin departementeissa.³³⁶

ACLED-konfliktitietokannan mukaan vuonna 2025 Extrême-Nordin maakunnassa raportoitiin 661 turvallisuusvälikohtausta. Suurin osa (476) välikohtauksista oli siviilejä vastaan suunnattua väkivaltaa, etenkin sieppauksia ja hyökkäyksiä.³³⁷ Myös Euroopan Komissio toteaa, että Extrême-Nordissa siviileihin kohdistuu yhä enemmän väkivaltaisia hyökkäyksiä. Ei-valtiolliset aseistetut ryhmät tekevät säännöllisesti tappavia hyökkäyksiä Mayo-Tsanagan departementissa ja Logone-et-Charin departementissa sijaitseviin kyliin. Kylissä ammutaan ihmisiä, ryöstetään ruokaa ja karjaa ja siepataan ihmisiä. Nämä hyökkäykset liittyvät sadonkorjuun jälkeiseen kausiluonteiseen dynamiikkaan, ja ne kohdistuvat tarkoituksellisesti siviilien elinkeinoihin ja lisäävät pakkomuuttoa.³³⁸

Siviileihin kohdistuneiden väkivaltaisuuksien jälkeen ACLED raportoi toiseksi eniten (173) sellaisia välikohtauksia, jotka on luokiteltu taisteluiksi. Taistelujen osapuolina olivat pääasiassa Boko Haram tai ISWAP ja vastapuolella turvallisuusjoukot. Räjähde- tai muista etäiskuja raportoitiin huomattavasti vähemmän (12).³³⁹ Sekä Boko Haramin että ISWAP:in raportoidaan käyttäneen drooneja.³⁴⁰ Esimerkiksi vahvistamattomien tietojen mukaan Boko Haramin taistelijat käyttivät maaliskuussa 2025 räjähteillä lastattuja drooneja iskussa MNJTF-joukkoja vastaan.³⁴¹ YK:n turvallisuusneuvoston mukaan ISWAP toteutti (ilmeisesti Nigeriassa, Kamerunissa, Nigerissä ja Tšadissa yhteensä) vuoden 2025 tammi-lokakuu aikana seitsemän droonihyökkäystä. Vuonna 2024 droonihyökkäyksiä raportoitiin vain yksi, joten hyökkäysten lisääntyminen osoittaa ISWAP:in kapasiteetin parantuneen.³⁴²

IEP toteaa, että rajat ylittävä salakuljetus on jihadistisille ryhmille tärkeää. Pohjoisemmasta Afrikasta virtaa aseita Sahelin alueelle. Boko Haram on hankkinut rynnäkkökivääreitä, konekivääreitä ja jopa rakettien laukaisulaitteita salakuljettajien avulla. Avoimet rajat ovat mahdollistaneet myös mm. laittoman polttoaineen myymisen. Boko Haram ja ISWAP ovat perineet myynnistä veroa kapinansa rahoittamiseksi.³⁴³ Myös rekrytointi on rajat ylittävää.³⁴⁴ YK:n turvallisuusneuvosto mainitsee, että ISWAP on laajentanut asevarastojaan ja liikkumismahdollisuuksiaan yhdistämällä laittoman asekaupan, hyödyntämällä Libyassa ja

³³³ IEP 3/2026, s. 46.

³³⁴ GPPi / Watson & al. 21.8.2025.

³³⁵ IEP 3/2026, s. 57, 59.

³³⁶ ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

³³⁷ ACLED 16.3.2026.

³³⁸ European Commission / ERCC 17.2.2026.

³³⁹ ACLED 16.3.2026.

³⁴⁰ Crisis Group 3/2025; Crisis Group 6/2025; ACLED 16.3.2026.

³⁴¹ Crisis Group 3/2025.

³⁴² UNSC 4.2.2026, s. 8.

³⁴³ IEP 3/2026, s. 59.

³⁴⁴ GPPi / Watson & al. 21.8.2025.

Sudanissa toimivia järjestäytyneitä rikollisverkostoja sekä tekemällä hyökkäyksiä nigerilaisiin ja kamerunilaisiin sotilastukikohtiin. Tärkeimpiä salakuljetusreittejä olivat Tšad–Kamerun–Nigeria- ja Niger–Nigeria-käytävät Tšadjärven altaalle sekä logistiikkareitit, ml. karjan kulkureitit.³⁴⁵

Kamerunin turvallisuusjoukkojen tekemät aseiden takavarikoinnit antavat kuvaa ISWAP:in/Boko Haramin aseistuksesta: Helmikuussa 2026 turvallisuusjoukot saivat takaisin haltuunsa mm. rynnäkkökiväärejä, konepistooleja, henkilöitä ja tankkeja vastaan tarkoitettuja raketteja, kranaatinheittimen ja ammuksia.³⁴⁶

OCHA arvioi, että Extrême-Nordin maakunnassa on ei-valtiollisten aseryhmien ja rikollisten toiminnan lisääntymisen riski vuonna 2026. Logone-et-Charin departementtiin saattaa saapua uusia pakolaisia Nigeriasta ja Tšadista. Yhteisöjen väliset jännitteet sekä maanviljelijöiden ja paimentolaisten väliset konfliktit niukoista luonnonvaroista voivat lisääntyä.³⁴⁷

a) turvallisuusvälikohtausten määrä

YK:n turvallisuusneuvosto raportoi, että 1.6.–15.11.2025 välisenä aikana Kamerunissa tapahtui 317 Boko Haramiin liittyvää turvallisuusvälikohtausta. Vuoden 2024 vastaavalla jaksolla välikohtauksia raportoitii 365.³⁴⁸ Lisäksi turvallisuusneuvosto raportoi, että ISWAP toteutti (ilmeisesti Nigeriassa, Kamerunissa, Nigerissä ja Tšadissa yhteensä) yli 500 hyökkäystä vuoden 2025 tammi-lokakuun aikana.³⁴⁹

ACLED-konfliktitietokannan mukaan **vuonna 2025** Extrême-Nordin maakunnassa raportoitii 661 turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat taisteluista (173), räjähd- tai muista etäiskuista (12) sekä väkivallasta siviilejä vastaan (476). Selvästi eniten välikohtauksia oli Mayo-Savan departementissa.³⁵⁰

Tammi-maaliskuussa 2026 Extrême-Nordin maakunnassa raportoitii 176 turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat taisteluista (55), räjähd- tai muista etäiskuista (3) sekä väkivallasta siviilejä vastaan (118). Eniten välikohtauksia oli jälleen Mayo-Savan departementissa.³⁵¹

³⁴⁵ UNSC 4.2.2026 s. 23.

³⁴⁶ ACLED 7.4.2026.

³⁴⁷ OCHA 26.2.2026, s. 14.

³⁴⁸ UNSC 28.11.2025, s. 7.

³⁴⁹ UNSC 4.2.2026, s. 8.

³⁵⁰ ACLED 16.3.2026.

³⁵¹ ACLED 7.4.2026.

Turvallisuusvälikohtaukset jakautuivat seuraavasti departementeittain:

Departementti / Ajanjakso	Tammi-kesäkuu 2025 6 kk	Heinä-joulukuu 2025 6 kk	Tammi-maaliskuu 2026 3 kk
Diamaré	3	8	1
Logone-et-Chari	61	70	60
Mayo-Danay	2	4	0
Mayo-Sava	152	233	84
Mayo-Tsanaga	71	57	29
May-Kani	0	0	2
Yhteensä	289	372	176

d) räjähdesaasteet

Kamerun ilmoitti tammikuussa 2025, että yli 2300 ihmistä on joutunut räjähteiden uhreiksi sen jälkeen, kun miinat kieltävä sopimus astui voimaan (1.3.2003) Kamerunissa. Kamerunissa ei ole alueita, joiden maaperässä olisi konventionaalaisia (ts. tehdasvalmisteisia) henkilömiinoja. Eivalttiolliset toimijat ovat kuitenkin käyttäneet erilaisia räjähteitä anglofonialueella ja Extrême-Nordissa. IED-pommeja ml. itsevalmisteisia henkilömiinoja alettiin käyttämään Extrême-Nordissa vuonna 2014, kun Boko Haram laajensi aluettaan Nigeriasta Kamerunin puolelle, ja asetti teille tienvarsipommeja, jotka oli suunnattu turvallisuusjoukkoja vastaan. Vuonna 2023 (viimeisin Kamerunin viranomaisten raportoima vuosi) Kamerunissa kirjattiin 120 sellaista iskua, joissa kirjattiin uhreja. Näistä 120 iskusta 15 tapahtui Extrême-Nordissa (Logone-et-Chari, Mayo-Sava, Mayo-Tsanaga). Näissä 15 iskussa sai surmansa 29 ihmistä ja 13 haavoittui. Useimmat tapaukset (ilmeisesti kaikista 120 iskusta) liittyivät teille asetettuihin tienvarsipommeihin, mutta IED-pommeja oli asetettu myös tiheästi asutuille alueille vaarantaen siviilien turvallisuuden. Kohteina ovat olleet turvallisuusjoukkojen lisäksi myös siviili-infrastruktuuri, mm. bussiasema, baari, tori, liikenneympyrät ja juhlatilaisuuksien aikana käytössä ollut julkinen aukio. IED-pommeja ml. itsevalmisteisia henkilömiinoja alettiin käyttämään Extrême-Nordissa vuonna 2014, kun Boko Haram laajensi aluettaan Nigeriasta Kamerunin puolelle, ja asetti teille tienvarsipommeja, jotka oli suunnattu turvallisuusjoukkoja vastaan.³⁵²

ACLEd-konfliktitietokannan mukaan räjähteitä käytetään edelleen (ks. kohta turvallisuusvälikohtaukset, jossa mainittu kategoria "räjähdeiskut"). Räjähettämättömiä pommeja voi jäädä maastoon. ACLEDin "strategic development" -kategoriassa, joiden välikohtauksia ei ole laskettu tässä raportissa mukaan turvallisuusvälikohtauksiin, mainitaan turvallisuusviranomaisten vaarattomaksi räjäyttämiä pommeja. Tällaisia kirjauksia löytyy ACLEDista yhteensä vähintään 10 kpl Extrême-Nordin maakunnassa vuonna 2025. Näistä kymmenestä seitsemän raportoitiin Logone-et-Charin departementissa.³⁵³

4.3 Extrême-Nord: Siviiliuhrit

a) maakuntakohtaiset ja piirikuntakohtaiset luvut

YK raportoi, että 1.6.–15.11.2025 välisenä aikana Kamerunin 317:ssä Boko Haramiin liittyvässä turvallisuusvälikohtauksessa sai surmansa 72 siviiliä. Vuoden 2024 vastaavalla jaksolla raportoidussa 365 välikohtauksessa sai surmansa 109 siviiliä. Lähde ei raportoinut muiden

³⁵² Mine Action Review 2025, s. 96–99.

³⁵³ ACLED 16.3.2026.

aseellisten tahojen aiheuttamia välikohtauksia.³⁵⁴ Humanitaariset toimijat raportoivat Extrême-Nordissa vuonna 2025 yli 7100 välikohtausta, jotka vaikuttivat yli 12 000 henkilöön. Uhreihin sisältyi 249 sieppausta.³⁵⁵ OCHA raportoi joulukuussa 2025 yhteensä 26 ihmisen saaneen surmansa, 17 loukkaantuneen ja 25 siepatun.³⁵⁶

ACLED-tietokannassa raportoitiin **vuonna 2025** Extrême-Nordin maakunnassa yhteensä vähintään 247 siviilien kuolemaa. ACLED-tietokannan mukaan vuonna 2025 kuolonuhreja oli väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa yhteensä 209. Eniten siviilien surmia raportoitiin Mayo-Savan, Logone-et-Charin ja Mayo-Tsanagan departementeissa. Lisäksi vähintään noin 110 siviiliä haavoittui, eniten Mayo Savassa, Logone-et-Charissa ja Mayo Tsanagassa.³⁵⁷

Lisäksi vuonna 2025 räjähdeseiskujen ja taistelujen kategoriassa oli surmansa saaneita siviiliuhreja yhteensä vähintään 38. Ne jakautuivat departementeittain seuraavasti: Mayo-Sava 14, Mayo-Tsanaga vähintään 12 ja Logone-et-Chari 12. Näissä kategorioissa raportoitiin lisäksi 32 siviilin haavoittuneen. Siviilien haavoittumisia raportoitiin seuraavasti: Mayo-Sava 13, Logone-et-Chari 15 ja Mayo-Tsanaga 4.³⁵⁸

Vuoden 2026 tammi-maaliskuussa Extrême-Nordin maakunnassa raportoitiin yhteensä 55 siviilien kuolemaa. ACLED-tietokannan mukaan kuolonuhreja oli väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa yhteensä 51, eniten Logone-et-Charissa ja Mayo-Tsanagassa. Lisäksi maakunnassa raportoitiin noin 18 siviilin haavoittuneen.³⁵⁹

Lisäksi samalla ajanjaksolla räjähdeseiskujen ja taistelujen kategoriassa oli surmansa saaneita siviiliuhreja yhteensä 4, joista 3 Logone-et-Charissa ja 1 Mayo-Tsanagassa. Lisäksi näissä kategorioissa raportoitiin 6 siviilin haavoittuneen, heistä 5 Mayo-Tsanagassa ja 1 Mayo-Savassa.³⁶⁰

Kuten edellä on todettu, suurin osa (118) ACLEDin tammi-maaliskuussa 2026 raportoimista kaikista turvallisuusvälikohtauksista oli tyypiltään väkivaltaa siviilejä vastaan. Alakategorioiden mukaan siviileihin kohdistunut väkivalta oli muodoltaan sieppauksia (71 välikohtausta) ja hyökkäyksiä (47). Useimmissa tapauksissa ACLED ei mainitse siepattujen kohtalosta tarkemmin.³⁶¹

Surmansa saaneet siviilit väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa:

Departementti / Ajanjakso	Tammi-kesäkuu 2025 6 kk	Heinä-joulukuu 2025 6 kk	Tammi-maaliskuu 2026 3 kk
Diamaré	0	4	1
Logone-et-Chari	48	30	20
Mayo-Danay	0	1	0
Mayo-Sava	34	47	11
Mayo-Tsanaga	22	23	18
Mayo-Kani	0	0	1
Yhteensä	104	105	51

³⁵⁴ UNSC 28.11.2025, s. 7.

³⁵⁵ OCHA 26.2.2026, s. 43.

³⁵⁶ OCHA 25.2.2026b, s. 1.

³⁵⁷ ACLED 16.3.2026.

³⁵⁸ ACLED 16.3.2026.

³⁵⁹ ACLED 7.4.2026.

³⁶⁰ ACLED 7.4.2026.

³⁶¹ ACLED 7.4.2026.

Osassa väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa kirjatuiissa välikohtauksissa ACLED on kuvannut kohteena olleita siviilejä. Näitä ovat mm. kuorma-autonkuljettaja, maanviljelijä, taksinkuljettaja, paimentolainen, terveysalan työntekijä, kalastaja, metsästäjä, lääkemyyjä ja opiskelija. Useimmissa tapauksissa siviilejä ei ole kuitenkaan kuvattu tarkemmin. Osassa tapauksia ei ole kerrottu hyökkäyksen motiivia, joissakin on mainittu esimerkiksi ryöstely, epäilty yhteistyö vastapuolen kanssa tai lunnasvaatimukset.³⁶²

Esimerkiksi 1.1.2026 ISWAP / Boko Haram surmasi miehen ja ryösteli useita rakennuksia Mayo-Savassa. Helmikuussa 2026 ISWAP:in taistelijat sieppasivat miehen Logone-et-Charissa, koska mies oli lakannut toimittamasta ”tiedustelutietoa” ISWAP:lle. Lisäksi helmikuussa ryhmä esimerkiksi haavoitti kahta naista Logone-et-Charissa, koska nämä eivät paljastaneet aviomiestensä olinpaikkaa.³⁶³

Boko Haram on kohdistanut toimintaansa tarkoituksellisesti kanurien etnistä ryhmää kohti. Kanureilla on valtionraajat ylittäviä kulttuurisia siteitä ja perhesiteitä. Boko Haram värvää nuoria, usein pakotetusti tai värvättävien toimeentulohuolia hyväksikäyttäen.³⁶⁴ Boko Haramin ja ISWAP:in rekrytointi ylittää valtionraajat. Kamerunissa ja Tšadissa toimivat jäsenet ovat usein kotoisin Nigeriasta ja Nigeristä, ja päinvastoin, vaikkakin vähemmässä määrin. Kamerunilla on armahdusohjelma ryhmistä irtautujille.³⁶⁵ Poliisi ja armeija syyllistyivät siviileihin kohdistettuihin hyökkäyksiin yksittäisiä kertoja vuonna 2025.³⁶⁶

4.4 Extrême-Nord: Maan sisäisesti siirtymään joutuneet

a) sisäisesti siirtymään joutuneet

Vuoden 2025 lopulla lähes 511 000 ihmistä oli sisäisesti siirtymään joutuneina Extrême-Nordin maakunnassa.³⁶⁷ UNHCR:n kartan kuvioiden mukaan pakenijoita olisi eri puolilta maakuntaa, etenkin Logone-et-Charissa, Mayo-Savassa ja Mayo-Tsanagassa ja pienempiä määriä muissa departementeissa.³⁶⁸ Maakunnassa on lisäksi pakolaisten muuttoliikettä Tšadista ja Nigeriasta.³⁶⁹

Kesäkuun 2025 tiedon mukaan yli 54 prosenttia uusista siirtyneistä henkilöistä, ml. maan sisäisesti siirtyneet, paluumuuttajat ja leirien ulkopuolella olevat pakolaiset, oli joutunut pakenemaan konfliktien ja epävarmuuden vuoksi. Loput noin 45 prosenttia viimeaikaisista ihmisvirroista liittyi ilmastoshokkeihin, sillä Tšadjärven alue kärsii kiihtyvän ilmastomuutoksen vaikutuksista.³⁷⁰ Alueen ongelmat ovat kroonisia. Yli puolet (51 %) sisäisesti siirtymään joutuneista henkilöistä on elänyt paossa jo ennen vuotta 2022.³⁷¹

OCHAN mukaan tammikuun ja toukokuun 2025 välisenä aikana lähes 40 000 ihmistä ilmoitettiin uusiksi sisäisesti siirtymään joutuneiksi.³⁷² Toisaalta OCHAN joulukuuta 2025 käsittelevän

³⁶² ACLED 16.3.2026.

³⁶³ ACLED 7.4.2026.

³⁶⁴ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

³⁶⁵ GPPi / Watson & al. 21.8.2025.

³⁶⁶ ACLED 16.3.2026.

³⁶⁷ UNSC 28.11.2025, s. 9 [UNSC mainitsee ajankohdaksi 31.10.2025]; OCHA 26.2.2026, s. 10; IOM 22.1.2026; UNHCR 28.2.2026a.

³⁶⁸ UNHCR 28.2.2026b.

³⁶⁹ UNHCR 28.2.2026a.

³⁷⁰ OCHA 26.2.2026, s. 11.

³⁷¹ OCHA 26.2.2026, s. 11.

³⁷² OCHA 26.2.2026, s. 10–11.

katsauksen mukaan koko maakunnassa 24 808 ihmistä (3637 kotitaloutta) joutui pakenemaan kodeistaan (lähde on epäselvä tarkasteltavana olevan ajanjakson pituudesta, mutta viittaa mahdollisesti koko vuoteen)³⁷³ Järjestö on maininnut seuraavat pakenemiset loka³⁷⁴-joulukuun välisenä aikana 2025: Lokakuussa 2025 6985 henkilöä (948 kotitaloutta) pakeni kodeistaan (Mayo-Savan departementissa sijaitsevassa) Kerawassa.³⁷⁵ Marraskuussa 2025 OCHA ei raportoinut pakenemisia.³⁷⁶ Joulukuussa 2025 yhteensä 4256 ihmistä joutui pakenemaan Logone-et-Charin ja Mayo-Savan departementeissa turvallisuusvälikohtausten vuoksi.³⁷⁷ Tammi-helmikuussa 2026 noin 14 400 ihmistä pakeni kodeistaan.³⁷⁸

b) alueelle palanneet

Vuoden 2025 lopulla maakunnassa oli hieman yli 280 200 kotialueelleen maan sisäisesti palannutta ja lähes 16 200 ulkomailta palannutta.³⁷⁹

UNHCR:n kartan kuvioiden mukaan palanneita olisi eri puolille maakuntaa, etenkin Logone-et-Charissa, Mayo-Savassa, Mayo-Tsanagassa ja pienempiä määriä muissa departementeissa.³⁸⁰

4.5 Extrême-Nord: Humanitaarinen tilanne

Extrême-Nordin alueella kaiken kaikkiaan noin 1,2 miljoonaa ihmistä on humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa. Yli puolet avuntarvitsijoista on lapsia, jotka ovat maan sisäisesti siirtymään joutuneita, kotialueelleen palanneita, isäntäyhteisöihin kuuluvia tai pakolaisia.³⁸¹

OCHA on luokitellut Nigerian ja Tšadin vastaisella rajalla sijaitsevat piirikunnat (Logone-et-Chari, Mayo-Sava, Mayo-Tsanaga ja Mayo-Danay) viisiportaisella humanitaarisen avuntarpeen vakavuusasteikolla toiseksi huonoimmalle tasolle 4. Diamaré ja Mayo-Kani on sijoitettu tasolle 2, vaikkakin Diamaréssa on suuri koleran puhkeamisen riski.³⁸² Humanitaarisilla toimijoilla on eniten pääsyrjoituksia (keskitaso 2) Mayo-Tsanagan, Mayo-Savan ja Logone-et-Charin departementeissa. Pääsyrjoituksia on vähiten (taso 1) Mayo-Danayn departementissa. Diamarén ja Mayo-Kanin departementteja ei ole arvioitu.³⁸³ Ks. myös tämän raportin kulkuyhteyksiä käsittelevä kohta.

Logone-et-Charin, Mayo-Danayn, Mayo-Savan ja Mayo-Tsanagan departementit luokiteltu ruokaturvattomuuden suhteen kriisitilanteeseen (taso 3), ja jotkut kotitaloudet hätätilanteeseen (taso 4).³⁸⁴ Kansainvälinen Punainen Risti ja Punainen Puolikuu raportoivat tekemänsä selvityksen perusteella maaliskuussa 2026, että ruokatilanne on huonontumassa Kamerunissa. Extrême-Nordissa perheet jättävät aterioita välistä, myyvät karjaansa tai ottavat velkaa pysyäkseen hengissä. Erityisesti lapset ovat vaarassa, ja kahdeksan kymmenestä ei saa

³⁷³ OCHA 25.2.2026b, s. 2.

³⁷⁴ Anglofonialueen osalta tässä raportissa on tarkastelu uusia pakenemisia syyskuusta 2025 lähtien. OCHA ei kuitenkaan julkaissut Extrême-Nordin osalta syyskuuta koskevaa vastaavaa tilannekatsausta.

³⁷⁵ OCHA 24.12.2025, s. 2.

³⁷⁶ OCHA 8.1.2026b.

³⁷⁷ OCHA 25.2.2026b, s. 1.

³⁷⁸ OCHA 10.3.2026.

³⁷⁹ IOM 22.1.2026.

³⁸⁰ UNHCR 28.2.2026b.

³⁸¹ OCHA 26.2.2026, s. 10–11.

³⁸² OCHA 26.2.2026, s. 10–11.

³⁸³ OCHA 26.2.2026, s. 19.

³⁸⁴ OCHA 26.2.2026, s. 34.

riittävän ravitsevaa ruokaa. Vaikka ruokaa on yhä toreilla saatavana, monilla ei ole varaa ostaa sitä.³⁸⁵

Krooninen alirahoitus rajoittaa humanitaarisen toiminnan laajuutta ja kattavuutta. Alirahoitus haittaa valmiustarvikkeiden varastoinnista, riittävän henkilöstön ylläpitoa sekä investointeja logistiikka- ja turvallisuusjärjestelyihin, joita tarvitaan pääsyräjoitusten voittamiseksi.³⁸⁶ Vuonna 2026 Mayo-Tsanagan, Mayo-Danayn ja Logone-et-Charin departementteissa noin 160 000–200 000 ihmistä kullakin alueella jää ilman apua. Avun ulkopuolelle jäävät väestöryhmät saattavat joutua siirtymään uudelleen ja turvautumaan yhä enemmän vastaanottavaan yhteisöön. Tilanne lisää etenkin naisiin, lapsiin ja vammaisiin kohdistuvia riskejä.³⁸⁷

Extrême-Nord on Kamerunin köyhin maakunta. Sen väestö on muodostaa noin 18 % koko Kamerunin väestöstä, mutta siellä on vain noin 8 % maassa toimivista lääkäreistä. Lääkärit ilman rajoja (MSF) -järjestö tarjoaa terveydenhuollon palveluja osassa maakuntaa.³⁸⁸ Toistuvat tulvat, koleraepidemiat ja malaria heikentävät terveystilannetta Extrême-Nordissa. Krooninen alirahoitus heikentää terveydenhuollon kykyä reagoida tehokkaasti.³⁸⁹ Extrême-Nordin pohjoisosassa sijaitsevilla Ngoumassa ja Darackissa aseistetut ryhmät ovat siepanneet naispuolisia terveydenhuollon työntekijöitä, mikä vaikeuttaa entisestään paikallisten naisten mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa lääketieteellistä apua.³⁹⁰

Extrême-Nordissa keskeisiä suojeluun liittyviä riskejä ovat hengenvaara, omaisuuden tuhoamiset ja ryöstöt, laitton verotus ja kiristys, sukupuolittunut väkivalta ja perheiden joutuminen hajalleen. Henkilöasiakirjojen puuttuminen on merkittävä haavoittuvuutta lisäävä tekijä.³⁹¹ Maakunnassa sukupuolten välinen epätasa-arvo on syvään juurtunutta, mikä altistaa naiset ja tytöt suuremmalle riskille joutua sukupuoleen kohdistuvan väkivallan tai hyväksikäytön uhriksi. Lisäksi he ovat riskissä elinkeinojensa menetykselle. Lisäksi vammaiset ja ikääntyneet henkilöt ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, koska heillä on jatkuvasti esteitä välttämättömien palvelujen sekä humanitaarisen avun ja suojelun saamisessa.³⁹²

Maakunta kärsii voimakkaasti Tšadjärven altaan konfliktista ja naapurimaiden Tšadin ja Nigerian kehityskuluista. Valtion rajoilla on raportoitu usein konflikteista ja ilmastoshokeista johtuvia väestönläikkeitä. Alue on suuressa paineessa, koska siellä oleskelee yli 123 000 nigerialaista pakolaista, joista noin 82 000 on jo ennestään ylikuormitetussa Minawaon leirissä. Loput lähes 41 000 asuu leirin ulkopuolella, mikä on 2 prosenttia lisäys vuoteen 2024 verrattuna.³⁹³ Vuonna 2025 tulvat koskettivat yli 45 000 ihmistä, ja vuoden 2024 vakavien tulvien seuraukset noin 459 000 ihmistä. Vuonna 2026 on jälleen odotettavissa tulvia. Epätavalliset kausittaiset lämpötilamuutokset lisäävät alueen haavoittuvuutta. Korkeammat kuivan kauden lämpötilat aiheuttavat kuivuutta, heikentävät maatalouden satoja ja kiristävät kilpailua yhä niukemmista luonnonvaroista. Edellä mainitut tekijät heikentävät yhteisöjen selviytymiskykyä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta.³⁹⁴ Vuonna 2026 on odotettavissa toistuvia tulvia, rankkasateita ja paikallisia kuivuuskausia, jotka vähentävät satoja ja veden saatavuutta. WHO luokittelee monet Kamerunin alueista koleraan osalta "erittäin korkean prioriteetin" alueiksi. Lisäksi kokonaisvaikutuksiltaan rajallisia lisäriskejä ovat tuholaiset, jotka uhkaavat viljelyksiä; kuiva

³⁸⁵ IFRC 10.3.2026.

³⁸⁶ OCHA 26.2.2026, s. 19–20.

³⁸⁷ OCHA 26.2.2026, s. 23.

³⁸⁸ MSF 16.1.2026.

³⁸⁹ OCHA 26.2.2026, s. 37.

³⁹⁰ UNFPA 4.3.2026, s. 2.

³⁹¹ OCHA 26.2.2026, s. 43.

³⁹² OCHA 26.2.2026, s. 11.

³⁹³ OCHA 26.2.2026, s. 11.

³⁹⁴ OCHA 26.2.2026, s. 11.

kausi, joka lisää tulipaloja sisäisesti siirtymään joutuneiden leireillä sekä voimakkaat tuulet, jotka vahingoittavat asumuksia.³⁹⁵

5 Littoral

5.1 Turvallisuustilanne

Maakunnan taustatiedot:

Vuonna 2020 maakunnassa asui arviolta noin 4,2–4,4 miljoonaa ihmistä. Väestötiheys on suurinta Doualan seudulla.³⁹⁶ Departementtien väkiluvut (2005) on mainittu maatietopalvelun 29.10.2024 julkaisemassa raportissa.³⁹⁷ Kamerunin tilastoviraston verkkosivuilta ei löydy tuoreita väestötietoja.³⁹⁸ Kuten edellä on todettu, Kamerunissa on tarkoitus suorittaa väestönlaskenta vuonna 2026 eli noin 20 vuotta edellisen jälkeen.³⁹⁹ Väestön etnistä ja uskonnollista jakaumaa on käsitelty 21.12.2021 julkaistussa raportissa.⁴⁰⁰

Littoralin maakunnan departementit pääkaupunkeineen sekä suurimmat kaupungit ja tiet on merkitty OCHAN karttaan.⁴⁰¹

Littoralin pääkaupungissa Doualassa sijaitsee kansainvälinen lentokenttä, jonka kautta kulkee keskimäärin 1,5 miljoonaa matkustajaa vuodessa. Se on Kamerunin suurin ja yksi Afrikan suurimmista lentokentistä. Useimmat Kamerunin kansainvälisistä lennoista lähtevät tai saapuvat Doualan kentälle.⁴⁰² Doulaan saapuu kansainvälisiä lentoja ainakin Brysselistä, Pariisista, Kairosta, Teneriffalta, Etiopian Addis Abebasta, Nigerian Port Harcourtista, Togon Lomésta, Gabonin Librevillestä, Keski-Afrikan tasavallan Banguista ja Päiväntasaajan Guinean Malabosta. Maan sisäisiä lentoja saapuu ainakin Yaoundésta, Garouasta, Marouasta ja Ngaoundéréstä. Eurooppalaisista lentoyhtiöistä Doulaan lentää ainakin Air France ja Brussels.⁴⁰³ Doualan ja Yaoundén välillä kulkee rautatie (TransCamerounais I).⁴⁰⁴ UN Habitatin tiedon mukaan vuonna 2024 Douala–Yaoundé-moottoritie oli rakenteilla ja Doualasta Ouestin maakuntaan Bafoussamiin kulkeva pääväylä oli jo käytössä.⁴⁰⁵ Käytettävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että maakunnan jotkut tiet olisi luokiteltu turvallisuustilanteen vuoksi erityisen vaarallisiksi.⁴⁰⁶

Turvallisuustilanne:

Käytettävissä olevissa lähteissä ei mainita, että Littoralin maakuntaa hallitsisi jokin ei-valtiollinen aseellinen ryhmä. Lähteissä ei myöskään mainita, että maakunnassa olisi käynnissä aseellista konfliktia.⁴⁰⁷

³⁹⁵ OCHA 26.2.2026, s. 14.

³⁹⁶ U.S. Census Bureau/ Rosenblum 9/2025, s. 7, 9.

³⁹⁷ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 29.10.2024. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

³⁹⁸ INS [päiväämätön].

³⁹⁹ MimiMefoInfo / Noubissi 24.8.2025.

⁴⁰⁰ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁴⁰¹ OCHA 9/2018.

⁴⁰² UN Habitat 2024, s. 48, 52.

⁴⁰³ Flightradar24 [päiväämätön]d.

⁴⁰⁴ UN Habitat 2024, s. 102.

⁴⁰⁵ UN Habitat 2024, s. 48.

⁴⁰⁶ Katsottu esim. OCHA; Logistics Cluster.

⁴⁰⁷ Esim. Bertelsmann Stiftung 2026; OCHA 26.2.2026; Congressional Research Service 15.4.2025; Crisis Group 3/2026.

Kamerunissa valtion virastot ja hallinto ovat läsnä suurimmassa osassa maata, mutta ne ovat suurelta osin tehottomia julkisten palvelujen tarjoamisessa. Julkisten palvelujen saatavuus Kamerunissa on edelleen rajoitettua, etenkin maaseudulla, jossa asuu noin puolet maan väestöstä. Korruptio heikentää hallintoa kaikilla tasoilla. Korruptiota esiintyy yleisesti mm. poliisin ja oikeuslaitoksen piirissä.⁴⁰⁸ Paikallisille uskonnollisille tuomioistuimille annetaan toisinaan huomattavaa liikkumavaraa paikallisten asioiden hoitamisessa. Siirtomaa-ajalta peräisin olevassa lakikokoelmassa tunnustetaan perinteinen tapaoikeus ja islamilainen laki.⁴⁰⁹ Tärkeimmistä laeista puuttuu usein englanninkielinen käännös.⁴¹⁰ Oikeussuojan saatavuutta on käsitelty myös aiemmin kohdissa Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla sekä Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat.

ACLEd-konfliktitietokannan mukaan **vuonna 2025** Littoralin maakunnassa raportoitiin seitsemän turvallisuusvälikohtausta, jotka koostuivat yhdestä taistelusta sekä kuudesta väkivaltatapauksesta siviilejä vastaan. Taistelussa oli kyse (*Ambazonia*) *Restoration Forces* -ryhmän yhteenotosta BIR-joukkojen kanssa Sanaga-Maritimen departementissa. Väkivalta siviilejä vastaan oli tyypiltään hyökkäyksiä ja sieppauksia.⁴¹¹

ACLEd-konfliktitietokannassa raportoitiin vuonna 2025 Littoralin maakunnassa yhteensä joitakin siviilien surmia: Lokakuussa armeija surmasi miehen Doualassa tuntemattomasta syystä. Myös poliisi surmasi yhden miehen Doualassa lokakuussa. Lisäksi poliisi surmasi maan sisäisesti siirtymään joutuneen naisen Newtownin lentokentän lähellä sijaitsevassa lähiössä Doualassa tuntemattomasta syystä. Lisäksi joulukuussa poliisi surmasi moottoripyörätaksikuljettajan Doualassa poliisiratsian yhteydessä. ACLEd viittaa lisäksi raporteihin, joiden mukaan vaalien jälkeisissä levottomuuksissa kuoli 55 ihmistä, YK:n lähteiden mukaan lähes puolet heistä Littoralin alueella. Surmat tapahtuivat 26.–28.10.2025 välisenä aikana. Vaaleihin liittyneet surmat on ACLEd-taulukossa kirjattu mielenosoitusten ja mellakoiden kategorioihin.⁴¹² Tässä vastauksessa niistä kerrotaan tarkemmin kohdassa Poliittinen tilanne / presidentinvaalit lokakuussa 2025.

Lisäksi vuonna 2025 Littoralissa siepattiin siviilejä. 17.7.2025 SOCADEF-ryhmän separatistit sieppasivat kolme siviilimiestä Moungon departementissa. Sieppajat syyttivät miehiä yhteistyöstä armeijan kanssa. Lisäksi 18.8.2025 ISWAP/Boko Haram (JAS) [ilmeisesti tekijästä ei ole täyttä varmuutta] sieppasi 16 siviiliä Sanaga-Maritimen departementissa. Siepattujen kohtalosta ei ole kerrottu tarkemmin.⁴¹³

Tammi-maaliskuussa 2026 Littoralin maakunnassa ei raportoitu yhtään turvallisuusvälikohtausta eikä yhtään siviilien surmia.⁴¹⁴

Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden määräarviot Littoralissa vaihtelevat lähteestä riippuen: OCHAN vuotta 2026 koskevassa humanitaaristen tarpeiden arvioissa on mainittu Littoralissa oleskelevan lähes 64 000 (tieto on vuodelta 2024) anglofonialueelta paennutta henkilöä.⁴¹⁵ UNHCR:n 28.2.2026 julkaiseman tiedon mukaan Littoralissa oli tuolloin saatavilla olleiden

⁴⁰⁸ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

⁴⁰⁹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

⁴¹⁰ Frogameni 14.8.2024.

⁴¹¹ ACLEd 16.3.2026.

⁴¹² ACLEd 16.3.2026.

⁴¹³ ACLEd 16.3.2026.

⁴¹⁴ ACLEd 7.4.2026.

⁴¹⁵ OCHA 26.2.2026, s. 23.

tietojen mukaan 63 965 maan sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä⁴¹⁶ (ainakin) South-Westin alueelta. Lisäksi maakunnassa on pakolaisia ja turvapaikanhakijoita⁴¹⁷ sekä ilmeisesti palanneita henkilöitä alle 10 000.⁴¹⁸ UN Habitatin raportissa mainitaan, että heitä oli vuonna 2024 lähes 80 000.⁴¹⁹

UN Habitat on maininnut, että toisistaan poikkeavat arviot maan sisäisesti siirtymään joutuneiden määrästä voivat johtua siitä, että henkilöt saattavat pelätä virallista rekisteröitymistä (asukkaaksi, maan sisäisesti siirtymään joutuneeksi tms.), mikä vaikuttaa syntymä- ja kuolintodistuksen saamiseen sekä kouluun rekisteröitymiseen ja rokotteiden saamiseen.⁴²⁰

Littoralin maakunta kärsii anglofonialueen kriisin humanitaarisista vaikutuksista. Littoralissa on maan sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä, mutta heillä on suhteellisesti parempi pääsy kouluihin, sairaaloihin ja kaupankäyntipaikkoihin (markets) verrattuna alueisiin, joiden infrastruktuuri on heikompi. OCHA on jättänyt resurssisyistä mm. Littoralin pois vuotta 2026 koskevasta humanitaaristen tarpeiden arviosta. Littoralissa kuitenkin osa väestöstä on humanitaarisen avun tarpeessa.⁴²¹

5.2 Littoral: Sisäisen paon arviointi

5.2.1 Sosioekonominen tilanne

Koko maakunnan sosioekonomista tilannetta ei ole tässä yhteydessä mahdollista tarkastella, joten tässä keskitytään Doualan kaupunkiin. UN-Habitat on tehnyt selvityksen olosuhteista Doualan kaupungin alueella, ja tarkastelun kohteena oli etenkin Douala 3:n⁴²² alue kaupungin itäosassa. Selvityksessä on tarkasteltu myös maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden tilannetta.

Littoralin väestö on nuorta: alle 20-vuotiaat muodostivat tuolloin noin 45 % maakunnan väestöstä. Wourin departementissa sijaitsevassa Doualassa on Kamerunin taloudellinen keskus, ja se tuottaa noin kolmasosan koko maan bruttokansantuotteesta. Kaupungissa asuu noin 76 % koko maakunnan väestöstä.⁴²³ Douala on maan toiseksi suurin kaupunki, jossa oli vuonna 2025 arviolta noin 5,1 miljoonaa asukasta.⁴²⁴ Douala 3 on kaupungin suurin ja väkirikkein alue, ja siellä asuu noin 1,5 miljoonaa ihmistä. Sen alueeseen kuuluu 105 erilaista kaupunginosaa. Douala 3 on kasvanut "räjähdysmäisesti" maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden vuoksi.⁴²⁵

Vuonna 2022 lähes 38 prosenttia Kamerunin kotitalouksista oli köyhiä. Kamerunissa kotitalouksien varallisuudessa on suuret alueelliset erot. Vuonna 2022 vähiten köyhyyttä esiintyi Doualassa ja Yaoundéssa (noin kymmenesosa kotitalouksista).⁴²⁶

⁴¹⁶ Lähde UNHCR 28.2.2026a on epäselvä sen suhteen, mihin luvulla 63 965 viitataan, mutta saman julkaisijan toiseen lähteeseen UNHCR 28.2.2026b vertaamalla voi todeta, että kyseinen luku viittaa maan sisäisesti siirtymään joutuneisiin.

⁴¹⁷ UNHCR 28.2.2026a.

⁴¹⁸ UNHCR 28.2.2026b.

⁴¹⁹ UN Habitat 2024, s. 38.

⁴²⁰ UN Habitat 2024, s. 38.

⁴²¹ OCHA 26.2.2026, s. 10.

⁴²² Kaupungin eri alueiden sijainti kartalla ks. UN Habitat 2024, s. 15 ja 31, 43, 63.

⁴²³ UN Habitat 2024, s. 22, 38, 52

⁴²⁴ Worldometer 12.3.2026.

⁴²⁵ UN Habitat 2024, s. 12, 14.

⁴²⁶ UNICEF 6/2025, s. 3, 10.

Kamerunille on ominaista väestön suuri osallistuminen työmarkkinoille ja virallinen työvoimaosuus ja työllisyysaste ovat korkeita. Tilastot kuitenkin peittävät näkyvistä työpaikkojen heikon laadun.⁴²⁷ Noin yhdeksän kymmenestä työssäkäyvistä henkilöstä toimii epävirallisella työelämäsektorilla.⁴²⁸ Suurin osa Doualan yrityksistä ja palveluista sijaitsee Central Business Districtin alueella, johon kuuluvat mm. Akwan ja Bonandjon kaupunginosat. Näillä alueilla sijaitsee suurin osa (70 %) kaikista työmahdollisuuksista. Akwaan ja Bonandjoon pääsee kulkemaan joukkoliikennevälineillä ja niiden alueelle johtaa pääväyliä.⁴²⁹ Doualan ja Yaoundén kaupunkien alueet tuottavat noin 90 % kaikista pankkiluotoista ja talletuksista.⁴³⁰ Pankkipalvelut ovat parhaiten saatavilla Kamerunin suurimmilla urbaaneilla alueilla. Koko Kamerunissa vain 20 %:lla väestöstä on saatavilla virallisia pankkipalveluja.⁴³¹

Kamerunissa koulutusta tarjoavat julkinen ja yksityinen sektori. Jälkimmäiseen kuuluu maallisia, uskonnollisia ja yhteisöllisiä yksityiskouluja sekä vanhempien ylläpitämiä yksityiskouluja. Koulua on mahdollista käydä sekä ranskan että englannin kielellä. Douala 3:ssa on huomattava määrä sekä julkisia että yksityisiä perus- ja keskiasteen oppilaitoksia. Korkea-asteen koulutuksessa on huomattavat erot lukukausimaksuissa julkisten ja yksityisten oppilaitosten välillä. Korkea-asteen koulutukseen on pääsy vain suurituloisilla henkilöillä.⁴³² Doualassa lähes koko väestö on luku- ja kirjoitustaitoista.⁴³³

Douala 3:ssa on useita julkisia sairaaloita, terveyskeskuksia ja apteekkeja. Lisäksi alueella on uskonnollisia ja yksityisiä terveydenhuollon toimipisteitä. Kamerun tarjoaa tiettyjä palveluita ja hoitoja ilmaiseksi väestölle, mm. malarian hoitoa alle 5-vuotiaille lapsille ja antiretroviraalisia lääkkeitä HIV-tartunnan saaneille. Tästä huolimatta suurin osa (52 %) terveydenhuoltokustannuksista jää kotitalouksien maksettavaksi. Asiakkaat maksavat näistä palveluista suoraan terveydenhuoltolaitoksissa. Terveyssektorin strategiassa todetaan, että suorien asiakasmaksujen käyttö sekä yksityisten ja julkisten sektorin terveydenhuollon resurssien mobilisointi aiheuttavat erittäin suurta eriarvoisuutta. Järjestelmä altistaa kotitaloudet erittäin korkeille terveydenhuoltokustannuksille, ja järjestelmä muodostaa esteen kaikkein haavoittuvimpien henkilöiden tai perheiden terveyspalvelujen saatavuudelle. Hallitus on ponnistellut huomattavasti lääkkeiden saatavuuden parantamiseksi. Välttämättömien lääkkeiden hinnat on yhdenmukaistettu julkisella sektorilla, ja niiden hinnat ovat kohtuullisia myös syrjäisillä alueilla.⁴³⁴

Doualan urbaani alue on yli kaksinkertaistunut viimeisen 30 vuoden aikana. Kaupungin kehityksessä ovat nähtävillä seuraavat trendit: nopea ja kontrolloimaton laajentuminen; suuri määrä epävirallisia asuinalueita (lähes 25 % kaikista asuinalueista), jotka sijaitsevat usein rakentamiskelvottomalla maaperällä sekä alttius ympäristöriskeille ja luonnonympäristön kaupungistuminen. Lisäksi trendinä on hyväkuntoisten teiden ja laadukkaiden palvelujen puuttuminen.⁴³⁵ Doualan kaupungin laajentuminen on aiheuttanut monenlaisia haasteita, kuten liikenneongelmia, julkisten palvelujen puutetta, saastumista ja ympäristön pilaantumista.⁴³⁶ Kamerunissa noin 33 % urbaanista väestöstä elää slummeissa, joissa on heikko sanitaatiotilanne.⁴³⁷

⁴²⁷ The World Bank [päiväämätön], s. 3.

⁴²⁸ The World Bank [päiväämätön], s. 3; Bertelsmann Stiftung 2026, s. 18.

⁴²⁹ UN Habitat 2024, s. 52, 53.

⁴³⁰ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 19.

⁴³¹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 19.

⁴³² UN Habitat 2024, s. 108–109, 114.

⁴³³ IOM 11/2024, s. 13 [numeroimaton].

⁴³⁴ UN Habitat 2024, s. 112–113.

⁴³⁵ UN Habitat 2024, s. 14.

⁴³⁶ UN Habitat 2024, s. 76–77.

⁴³⁷ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 16.

Doualan kaupungin rakennuskanta vaihtelee huomattavasti eri kaupunginosien välillä. Douala 1 ja Douala 2 muodostavat suuren osan kaupungin historiallisesta ytimeä, jossa on sekä taloudellista että teollista toimintaa. Douala 3, 4 ja 5 ovat suhteellisen uusia asuinalueita, joille on ominaista epävirallinen asutus. Näiden alueiden teiden varsille on levittäytynyt käytävätyyppisesti kaupallista toimintaa.⁴³⁸

Doualassa väestöpaine on nostanut asuntojen vuokria, joten keskituloisillekin ihmisille asianmukaisen asunnon saaminen on vaikeutunut. Yleensä kiinteistönomistajat määrittävät vuokrat kaupunkialueilla sellaisten tekijöiden perusteella kuin asuin ympäristön luonne, asunnon etäisyys kaupungin keskustasta sekä muista keskeisistä kohteista, teiden ja infrastruktuurin kunto, palvelujen saatavuus ja talon kunto sekä alueen turvallisuus. IOM suosittelee yhden hengen taloudelle asuntoa helposti saavutettavalta ja turvalliselta, työväenluokkaiselta alueelta. Tällaisilla alueilla vuokrataso yhden hengen studiosta on alkaen 150 000 CFA:ta⁴³⁹ ja enimmillään 1 000 000⁴⁴⁰ CFA:ta modernista asunnosta (11/2024). Maaseutualueilla hinnat ovat kolme-neljä kertaa edullisempia, mutta asuntojen kunto ei ole aina hyvä.⁴⁴¹

Asunnon saamiseksi hakijoiden on haettava asuntoa yksityishenkilöiltä. Valtio on toteuttanut sosiaalista asuntotuotantoa asunto- ja kaupunkikehitysministeriön sekä *Société Immobilière du Cameroun* -yhtiön kautta, mutta niihin pääsy ei ole helppoa sellaisille henkilöille, jotka eivät nauti palkkaa. Kamerunissa on lukuisia toimiluvan saaneita ja ilman toimilupaa toimivia kiinteistövälitystoimistoja. Huijaukset ovat tällä alalla yleisiä.⁴⁴²

Tulvat ovat yksi suurimmista uhista kaupungin sosioekonomiselle kehitykselle, ja suuri osa kaupungista on tulville alttiina. Monet yhteisöt asuvat epävirallisilla tulva-alttiilla alueilla. Epävakaasta tilanteesta huolimatta monet näistä epävirallisista asutusalueista laajenevat edelleen, kun väestö kasvaa ja asuntojen kysyntä jatkaa kasvuaan. Kaupungissa esiintyvien tulvien määrä on kasvanut viime vuosikymmenien aikana. Seisovan veden esiintyminen sellaisilla alueilla, joissa ei ole viemärointiä eikä kunnollista sanitaatiota, aiheuttaa riskin tautien leviämiseksi.⁴⁴³

Douala 3:ssa esiintyy maanvyörymiä. Maa-aineksen epävakaas johtuu kaupungin jyrkistä rinteistä ja runsaista sateista ja sitä lisäävät metsien hävittäminen, vääränlainen maankäyttö sekä huonot viemärointijärjestelmät ja puutteellinen infrastruktuuri. Dibamba-joen vesi toimii tärkeimpänä juomaveden lähteenä Douala 3:ssa. Jokiveteen päätyy jätevesiä, ml. teollisuuden jätevesiä, mitkä pahentavat jokien pilaantumista. Douala 3:ssa on runsaasti jätteitä kaduilla, ja ne tukkivat viemäriverkostoja ja muodostavat sattumanvaraisia, ihmisille vaarallisia kaatopaikkoja.⁴⁴⁴

Douala 3:ssa pääliikenneväylät ovat yleensä päällystettyjä ja tyydyttävässä kunnossa. Poikkikadut sen sijaan ovat pääasiassa päällystämättömiä ja sijaitsevat hajallaan asuinalueilla. Työmatkaliikenteen huippuajankohtina liikenne on erittäin ruuhkaista. Tärkein liikenneväline on pääasiassa moottoripyörätaksi, ja ajaminen muuttuu erittäin haastavaksi sadekauden aikana tulvien ja heikentyneen tieinfrastruktuurin vuoksi. Erillisiä pyöriteitä tai jalkakäytäviä ei ole olemassa.⁴⁴⁵ Peruspalvelut Douala 3:ssa ovat puutteellisia, ja niiden jakautumisessa eri kaupunginosien välillä on huomattavia eroja. Juomaveden jakeluverkostot, energiaverkot ja

⁴³⁸ UN Habitat 2024, s. 64.

⁴³⁹ n. 229 euroa <https://www.xe.com/>

⁴⁴⁰ n. 1524 euroa <https://www.xe.com/>

⁴⁴¹ IOM 11/2024, s. 9 [numeroimaton sivu].

⁴⁴² IOM 11/2024, s. 10 [numeroimaton sivu].

⁴⁴³ UN Habitat 2024, s. 30.

⁴⁴⁴ UN Habitat 2024, s. 92–93.

⁴⁴⁵ UN Habitat 2024, s. 101.

kiinteän jätteen käsittelyjärjestelmä sijaitsevat pääasiassa pääteiden varrella. Näin ollen vain pääteiden läheisyydessä sijaitsevat asuinalueet pystyvät hyödyntämään välttämättömiä palveluita. Tilanne vaikuttaa kielteisesti merkittävään osaan väestöstä, joka asuu kauempana sijaitsevista kaupunginosista. Juomavesi-infrastruktuuri on asennettu vain päätien varrelle ja palvelun saatavuus rajoittuu vain pieneen osaan kotitalouksista. Järjestelmä toimii epäsäännöllisesti. Lisäksi juomaveden jakelupisteitä on liian vähän. Merkittävä osa väestöstä käyttää lähde- tai kaivovettä. Lisäksi asukkaat turvautuvat epävirallisiin ratkaisuihin kuten kaivojen rakentamiseen tai luvattomaan liittymiseen juomavesiverkoston. Kaivoista saatava vesi on usein saastunutta, mikä lisää asukkaiden terveysriskejä.⁴⁴⁶

Sähkönjakeluverkosto on sijoitettu tiettyjen tärkeiden tieväylien varrelle. Syrjäisemmilla maaseutumaisemilla alueilla, joilla etäisyys pääteihin on suuri, puuttuu helppo sähkösaanti, mikä on johtanut laittomien liitäntöjen kytkemiseen viralliseen sähköverkkoon. Verkko on tehoton, mikä ilmenee toistuvina kuormituksen rajoituksina ja sähkökatkoksina. Rajoitukset voivat kestää tunneista kokonaiisiin päiviin. Sähkönfran puutteellisuus vaikeuttaa valaistusolosuhteita Douala 3:ssa ja haittaa kotitalouksien sähkösaantia.⁴⁴⁷

5.2.2 Sisäisesti siirtymään joutuneiden tilanne

UN Habitatin raportin mukaan merkittävä määrä maan sisäisesti siirtymään joutuneita on etsiytynyt Littoralin, Centren ja Ouestin maakuntiin, koska nämä alueet ovat maantieteellisesti suhteellisen lähellä toisiaan ja niillä sijaitsee myös kolme maan suurinta kaupunkia – Yaoundé, Douala ja Bafoussam.⁴⁴⁸

85 % kaikista Littoralin maakunnassa oleskelevista maan sisäisesti siirtyneistä asuu Wourin ja Mounгон departementeissa. Heidä asuu etenkin Wourin departementissa sijaitsevassa Doualan kaupungissa, koska he arvioivat koulutus- ja työllistymismahdollisuuksien olevan siellä muita alueita paremmat.⁴⁴⁹

UN Habitatin raportissa todetaan, että North-Westin ja South-Westin alueelta Littoralin maakuntaan paenneista henkilöitä 99,9 % on raportoitu olleen pääsyy lähtönsä kotialueelta. Suurin osa (yli 60 %) siirtyneistä on 18–35-vuotiaita naisia. Tämä johtuu siitä, että miehet pyrkivät jäämään kotialueelle suojelemaan perheen omaisuutta. Suurin osa sisäisesti siirtyneistä on englanninkielisiä. Tämän vuoksi niiden henkilöiden integroituminen on haasteellisempaa, jotka eivät pysty käyttämään paikallista kieltä.⁴⁵⁰ Lisäksi Kamerunin virkamiehistä valtaosa on ranskankielisiä, ja he hoitavat tehtäviään ranskaksi. Tärkeimmistä laeista puuttuu usein englanninkielinen käännös.⁴⁵¹

Kuten edellä on todettu, Douala 3 on kasvanut "räjähdysmäisesti" maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden vuoksi. Heidän saapumisensa on tuonut mukanaan uusia haasteita. Saapuessaan nämä väestöryhmät asettuvat epävirallisille ja alikehittyneille alueille, mikä aiheuttaa suurta painetta jo ennestäänkin ylikuormitetuille peruspalveluille. Maan sisäisesti siirtymään joutuneita asuu myös mm. kaupungin länsiosassa Douala 4:n ja 5:n alueella.⁴⁵²

Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden virta Douala 3:een on johtanut selvästi havaittavissa oleviin sosiaalisiin, maantieteellisiin ja taloudellisiin muutoksiin: ihmiset ottavat haltuunsa ja

⁴⁴⁶ UN Habitat 2024, s. 118.

⁴⁴⁷ UN Habitat 2024, s. 120–121.

⁴⁴⁸ UN Habitat 2024, s. 38.

⁴⁴⁹ UN Habitat 2024, s. 38.

⁴⁵⁰ UN Habitat 2024, s. 38, 84.

⁴⁵¹ Frogameni 14.8.2024.

⁴⁵² UN Habitat 2024, s. 12, 14, 42, 72.

harjoittavat taloudellista toimintaa epävirallisesti. Maan sisäisesti siirtymään joutuneiden kertoman tärkeysjärjestyksen mukaan tämän väestöryhmän suurimmat haasteet ovat ihmisarvoisen asumuksen saaminen, ravitsemus, oppimateriaalien saaminen sekä terveydenhuollon saatavuus.⁴⁵³

Sisäisesti siirtymään joutuneilla on Doula 3:ssa vaikeuksia saada asianmukaista asuntoa. Vuokranantajat voivat olla haluttomia tekemään heidän kanssaan vuokrasopimusta, koska kotitalouksien koko on yleensä suuri (20 %:lla tutkituista maan sisäisesti siirtymään joutuneista oli kuuden hengen kotitalous). Vuokranantajat katsovat, että asunnon kunto heikkenee nopeammin, kun kotitalouden koko on suuri. Joissakin tapauksissa vuokrasuhteen alussa vaadittava maksu (yhden vuoden vuokra ja kahden kuukauden takuumaksu) on korkea sisäisesti siirtymään joutuneille, koska heidän tulonsa ovat hyvin vaatimattomia. 43 prosentilla tulot olivat 10 000 ja 20 000 CFA:n välillä.⁴⁵⁴ 75 % sisäisesti siirtymään joutuneista ilmoitti, että heillä oli vaikeuksia selviytyä vuokranmaksusta ja muista elinkustannuksista. Keskimääräinen tulotaso heillä on 10 000 –20 000 CFA:ta, eli kutakuinkin keskimääräisen vuokran verran.⁴⁵⁵ Rajallisten varojen vuoksi sisäisesti siirtyneet henkilöt joutuvat etsimään asumusta tulva-alttiilta alueelta. Noin kaksi kolmasosaa sisäisesti siirtyneistä asuu alueilla, jotka ovat alttiina tulville etenkin voimakkaimpien sateiden aikaan. Noin neljäsosa asuu maanvyörymille alttiilla alueella. Tulva-alueet, joissa on mm. suota ja mangrovemetsiä, ovat kaupungin maankäyttösuunnitelman mukaan rakentamiseen sopimattomia, mutta niissä spontaanisti rakennettujen ja epähygieenisten asuntojen määrä on lisääntynyt. Alueen ekosysteemin tasapainon muuttuessa asumukset voivat alkaa vajota veteen.⁴⁵⁶

Maan sisäisesti siirtymään joutuneilla Doula 3:n asukkailla ei ole käytännössä pääsyä virallisiin työpaikkoihin. Vain 4 % haastatelluista sisäisesti siirtymään joutuneista työskenteli julkisella sektorilla virastotöissä. "Pimeät työt" ovatkin tämän ryhmän suurin työllistäjä. Siitä huolimatta, että jokin työ luokitellaan "pimeäksi", on liiketoimintaa harjoittavien maksettava kunnallisvero. Työvälineiden saatavuus on suurin este itsenäiselle ammatinharjoittamiselle. Suurin osa ei harjoita samaa ammattia kuin kotiseudullaan. Naiset ja tytöt ovat kaikkein haavoittuvimmassa asemassa. Jotkut kuitenkin hyötyvät kansalaisjärjestöjen tarjoamasta käytännön koulutuksesta kampaamoalalla, kauneudenhoidossa ja käsityöalalla. Alueella asuvat sisäisesti siirtyneet ovat luoneet solidaarisuusverkoston tukeakseen toisiaan ja selvitäkseen haasteista. Sisäisesti siirtymään joutuneiden työttömyysaste on korkea (29 %).⁴⁵⁷

Useimmilla sisäisesti siirtymään joutuneilla on perus- tai keskiasteen koulutus ja 12 %:lla yliopistotutkinto. Noin kolmasosa (35 %) sisäisesti siirtymään joutuneista lapsista käy koulua, ja noin neljällä viidestä (78 %) on vaikeuksia pystyä lähettämään lastaan kouluun kustannusten vuoksi.⁴⁵⁸

Doula 3:ssa useimmat maan sisäisesti siirtyneet asuvat kauimpana terveydenhuoltopalveluista, koska tällaisilla alueilla asuminen on edullisinta. Monet luottavat perinteisiin ja epävirallisiin hoitoihin, jotka voivat jossain tapauksissa heikentää terveydentilaa.⁴⁵⁹

Vain noin 20 %:lla on saatavana juomavettä suoraan kotitalouksissaan. Lähes 80 % sisäisesti siirtyneistä turvautuu esimerkiksi kaivojen rakentamiseen tai poraamiseen hankkiakseen vettä

⁴⁵³ UN Habitat 2024, s. 82.

⁴⁵⁴ UN Habitat 2024, s. 82.

⁴⁵⁵ UN Habitat 2024, s. 142.

⁴⁵⁶ UN Habitat 2024, s. 94, 96.

⁴⁵⁷ UN Habitat 2024, s. 82–83, 142.

⁴⁵⁸ UN Habitat 2024, s. 114.

⁴⁵⁹ UN Habitat 2024, s. 114.

juomiseen tai ruoanlaittoon. Vain neljäsosa asuu paikassa, jossa on toimivia katuvaloja. Valaistuksen puute on keskeinen tekijä, joka heikentää asukkaiden turvallisuutta. Asukkaat tekevät laittomia kytkentöjä toimiviin katuvaloihin minimoidakseen rikollisuuden esiintymistä. 90 % ilmoitti, ettei heillä ole saatavillaan asunnossaan laillisesti sähköä, minkä vuoksi he tekevät laittomia kytkentöjä kansalliseen sähköverkkoon. Lähes kolmasosan mukaan sähkökatkoja esiintyy usein.⁴⁶⁰

Doualassa toimii joitakin humanitaarisia avustusjärjestöjä, mutta ainakin seuraavan uutisen perusteella toiminta vaikuttaisi olevan pienimuotoista: Cameroon Tribunen uutisen mukaan kaksi kansalaisjärjestöä, *Bringing Hearts Together* (BHeT) ja *Santé pour Tous* sopivat maaliskuussa 2026 avun tarjoamisesta 34 maan sisäisesti siirtymään joutuneelle perheelle Bonabérin kaupunginosassa.⁴⁶¹

5.2.3 Alueelle pääsy

Käytävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että muualta maasta siirtyvä tai ulkomailta palaava henkilö ei voisi muuttaa laillisesti asumaan Doualaan tai muualle Littoraliin, jos henkilöllä on voimassa oleva henkilökortti.

USDOS:in mukaan Kamerunin perustuslaki⁴⁶² takaa maan sisäisen liikkumisvapauden sekä vapauden lähteä maasta ja palata maahan, mutta hallinto ja ei-valtiolliset aseelliset ryhmät rajoittavat toisinaan näitä vapauksia. Poliisi, santarmit ja tullivirkailijat käyttävät vähäisiä rikkomuksia tekosyynä ja kiristivät usein lahjuksia ja ahdistelevat matkustajia tiesuluilla ja tarkastuspisteillä kaupungeissa ja maanteillä. Poliisi pysäyttää usein matkustajia tarkistaakseen henkilöasiakirjoja kuten kansallisia henkilökortteja ja passeja.⁴⁶³ Camer.be mainitsee, että henkilökortti on välttämätön asiakirja matkustamisessa, äänestämässä ja monien julkisten palvelujen käyttämisessä⁴⁶⁴ sekä pankkitilin avaamisessa⁴⁶⁵. Sen saa usein vasta kuukausien⁴⁶⁶, joskus vasta vuosien odottelun jälkeen⁴⁶⁷. OCHA mainitsee myös, että henkilöasiakirjat ovat olennaisen tärkeitä, jotta asumiseen, maanomistukseen ja omaisuuteen liittyvät oikeudet voivat toteutua.⁴⁶⁸ Peruskouluun kirjautumisessa tarvitaan syntymätodistus.⁴⁶⁹

Kuten edellä on todettu, UN Habitat on maininnut, että henkilöt saattavat pelätä virallista rekisteröitymistä (asukkaaksi, maan sisäisesti siirtymään joutuneeksi tms.), mikä vaikuttaa syntymä- ja kuolintodistuksen saamiseen sekä kouluun rekisteröitymiseen ja rokotteiden saamiseen.⁴⁷⁰

Kamerunin henkilökortin ja passin hankkimista ulkomailla ja Kamerunissa on käsitelty 17.1.2022 julkaistussa kyselyvastauksessa.⁴⁷¹ Asiakirjoja ja asiakirjavääreännöksiä on käsitelty 14.4.2025

⁴⁶⁰ Un Habitat 2024, s. 122.

⁴⁶¹ Cameroon Tribune / Diba 16.3.2026.

⁴⁶² Perustuslaissa määrätään seuraavasti: "every person shall have the right to settle in any place and to move about freely, subject to the statutory provisions concerning public law and order, security and tranquillity". Government of Cameroon 1972/2008.

⁴⁶³ USDOS 2024, s. 26.

⁴⁶⁴ Camer.be 23.3.2026.

⁴⁶⁵ Camer.be 2.3.2026.

⁴⁶⁶ Camer.be 23.3.2026.

⁴⁶⁷ Camer.be 2.3.2026.

⁴⁶⁸ OCHA 26.2.2026, s. 46.

⁴⁶⁹ IOM 11/2024, s. 15 [numeroimaton].

⁴⁷⁰ UN Habitat 2024, s. 38.

⁴⁷¹ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 17.1.2022. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

julkaistussa kyselyvastauksessa.⁴⁷² Helmikuussa 2025 hallitus otti käyttöön uuden kansallisen henkilökorttijärjestelmän purkaakseen ruuhkan, joka oli estänyt monia kansalaisia käyttämästä hallinnollisia palveluita ja rekisteröitymästä vaaleihin.⁴⁷³ 28.2.2025 annetussa asetuksessa no 2025/059 vahvistetaan henkilökortin ominaisuudet ja myöntämisehdot.⁴⁷⁴ Kamerunissa kaikilla vähintään 18-vuotiailla tulee olla henkilökortti, mutta myös alle 18-vuotiaat voivat hankkia sellaisen tarvittaessa. Korttiantomuus tehdään sähköisesti, minkä jälkeen henkilön tulee asioida asiaa hoitavassa toimistossa (identification post) itse valitsemassaan paikassa.⁴⁷⁵ Henkilökorttihakemus tehdään IDCAM-verkkosivuilla, jossa mainitaan myös hakemuksessa tarvittavat asiakirjat⁴⁷⁶ ja josta voi etsiä lähintä virastoa⁴⁷⁷. Uusia, vaikeammin väärennettäviä henkilökortteja alettiin myöntää Doualassa maaliskuussa 2025. Vastaavia keskuksia otetaan käyttöön asteittain muilla maan alueilla. Tavoitteena on kattaa koko maan alue kolmen vuoden kuluessa (artikkeli julkaistu 3/2025).⁴⁷⁸ Camer-be uutisoi maaliskuussa 2026, että Ouestin Bafoussamin kaatopaikalta löytyi tuhansia henkilökortteja. Artikkelin mukaan kyseessä ei ole yksittäistapaus, vaan osa toimintahäiriöiden sarjaa: huonosti hoidettuja rekistereitä, kroonista hitautta ja korruptiota.⁴⁷⁹

6 Centre

6.1 Turvallisuustilanne

Maakunnan taustatiedot:

Vuonna 2020 maakunnassa asui arviolta noin 5,2–5,8 miljoonaa ihmistä. Väestötiheys on suurinta Yaoundén seudulla.⁴⁸⁰ Departementtien väkiluvut (2005) on mainittu maatietopalvelun 29.10.2024 julkaisemassa raportissa.⁴⁸¹ Kamerunin tilastoviraston verkkosivuilta ei löydy tuoreita väestötietoja.⁴⁸² Kuten edellä on todettu, Kamerunissa on tarkoitus suorittaa väestönlaskenta vuonna 2026 eli noin 20 vuotta edellisen jälkeen.⁴⁸³ Väestön etnistä ja uskonnollista jakaumaa on käsitelty 21.12.2021 julkaistussa raportissa.⁴⁸⁴

Centren maakunnan departementit pääkaupunkeineen sekä suurimmat kaupungit ja tiet on merkitty OCHAN karttaan.⁴⁸⁵

Kuten edellä on todettu, Kamerunin suurin kansainvälinen lentokenttä sijaitsee Doualassa. Useimmat Kamerunin kansainvälisistä lennoista lähtevät tai saapuvat Doualan kentälle.⁴⁸⁶ Doualan ja Yaoundén välillä kulkee rautatie (TransCamerounais I).⁴⁸⁷ UN Habitatin tiedon

⁴⁷² Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 14.4.2025. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁴⁷³ Crisis Group 8.8.2025, s. 6.

⁴⁷⁴ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁴⁷⁵ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁴⁷⁶ IDCAM [päiväämätön]a.

⁴⁷⁷ IDCAM [päiväämätön]b.

⁴⁷⁸ 237online.com 13.3.2025.

⁴⁷⁹ Camer.be 2.3.2026.

⁴⁸⁰ U.S. Census Bureau/ Rosenblum 9/2025, s. 7, 9.

⁴⁸¹ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 29.10.2024. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁴⁸² INS [päiväämätön].

⁴⁸³ MimiMefolInfo / Noubissi 24.8.2025.

⁴⁸⁴ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 21.12.2021. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁴⁸⁵ OCHA 11/2020.

⁴⁸⁶ UN Habitat 2024, s. 48, 52.

⁴⁸⁷ UN Habitat 2024, s. 102.

mukaan vuonna 2024 Douala–Yaoundé-moottoritie oli rakenteilla.⁴⁸⁸ Myös Yaoundéssa sijaitsee kansainvälinen lentokenttä. Sinne suuntautuu kansainvälisiä lentoja ainakin Pariisista, Etiopian Addis Abebasta, Norsunluurannikon Abidjanista, Gabonin Librevillestä, Keski-Afrikan tasavallan Banguista ja Päiväntasaajan Guinean Malabosta. Maan sisäisiä lentoja saapuu Doualan lisäksi ainakin Garouasta, Marouasta ja Ngaoundéréstä. Eurooppalaisista lentoyhtiöistä Yaoundéen lentää ainakin Air France ja Brussels.⁴⁸⁹

Käytävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että maakunnan jotkut tiet olisi luokiteltu turvallisuustilanteen vuoksi erityisen vaarallisiksi.⁴⁹⁰

Turvallisuustilanne:

Käytävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että jokin ei-valtiollinen ryhmä hallitsisi jotakin osaa Centren maakunnasta. Lähteissä ei myöskään mainita, että maakunnassa olisi käynnissä aseellista konfliktia.⁴⁹¹

Kamerunissa valtion virastot ja hallinto ovat läsnä suurimmassa osassa maata, mutta ne ovat suurelta osin tehottomia julkisten palvelujen tarjoamisessa. Julkisten palvelujen saatavuus Kamerunissa on edelleen rajoitettua, etenkin maaseudulla, jossa asuu noin puolet maan väestöstä. Korruptio heikentää hallintoa kaikilla tasoilla. Korruptiota esiintyy yleisesti mm. poliisin ja oikeuslaitoksen piirissä.⁴⁹² Paikallisille uskonnollisille tuomioistuimille annetaan toisinaan huomattavaa liikkumavaraa paikallisten asioiden hoitamisessa. Siirtomaa-ajalta peräisin olevassa lakikokoelmassa tunnustetaan perinteinen tapaoikeus ja islamilainen laki. Paikallisia perinteisiä tuomioistuimia kutsutaan ranskankielisillä alueilla Tribunaux de Premier Degré -tuomioistuimiksi.⁴⁹³ Tärkeimmistä laeista puuttuu usein englanninkielinen käännös.⁴⁹⁴ Oikeussuojan saatavuutta on käsitelty myös aiemmin kohdissa Vallan keskittyminen; oikeussuoja yleisellä tasolla sekä Kamerunin valtiolliset turvallisuustoimijat.

ACLED-konfliktitietokannan mukaan **vuonna 2025** Centren maakunnassa raportoitiin yksi turvallisuusvälikohtaus. Kyseessä oli Yaoundén yliopiston opiskelijan sieppaaminen lokakuun alussa tuntemattomasta syystä. Siepatun kohtalosta ei ole mainintaa. Lisäksi ACLED on kirjannut turvallisuusvälikohtauksia ja väärinkäytöksiä siviilejä vastaan mielenosoitusten ja mellakoiden kategorioihin. Monet näistä välikohtauksista tapahtuivat vaalien aikoihin.⁴⁹⁵ Tässä vastauksessa niistä kerrotaan tarkemmin kohdassa Poliittinen tilanne / presidentinvaalit lokakuussa 2025.

Tammi-maaliskuussa 2026 Centren maakunnassa ei raportoitu yhtään turvallisuusvälikohtausta eikä yhtään siviiliuhria.⁴⁹⁶

Centren maakunnan kuvernööri Naseri Paul Bean mukaan rikollisuus maakunnassa on lisääntynyt huomattavasti. Maakunnan kaupunki- ja maaseutualueilla on tapahtunut esimerkiksi naisiin ja lapsiin kohdistuneita murhia ja raiskauksia.⁴⁹⁷ Yaoundéssa on urbaaneja

⁴⁸⁸ UN Habitat 2024, s. 48.

⁴⁸⁹ Flightradar24 [päivämätön]e.

⁴⁹⁰ Katsottu esim. OCHA; Logistics Cluster.

⁴⁹¹ Esim. Bertelsmann Stiftung 2026; OCHA 26.2.2026; Congressional Research Service 15.4.2025; Crisis Group 3/2026.

⁴⁹² Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

⁴⁹³ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

⁴⁹⁴ Frogameni 14.8.2024.

⁴⁹⁵ ACLED 16.3.2026.

⁴⁹⁶ ACLED 7.4.2026.

⁴⁹⁷ Cameroon Tribune / Ibrahim 2.4.2026.

järjestäytyneitä rikollisjengejä, mm. pahamaineinen *Microbes*-jengi. Syksyllä 2025 jengi "terrorisoi" Nkoabangin kaupunginosaa Yaoundéssa.⁴⁹⁸

UNHCR:n 28.2.2026 julkaiseman tiedon mukaan Centressä oli tuolloin saatavilla olleiden tietojen mukaan maan sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä (ainakin) South-Westin ja North-Westin alueelta. Lisäksi maakunnassa on pakolaisia ja turvapaikanhakijoita⁴⁹⁹ sekä ilmeisesti pieni määrä palanneita henkilöitä⁵⁰⁰.

6.2 Centre: Sisäisen paon arviointi

6.2.1 Sosioekonominen tilanne

Koko maakunnan sosioekonomista tilannetta ei ole tässä yhteydessä mahdollista tarkastella, joten tässä keskitytään Yaoundén kaupunkiin. Yaoundé on maan suurin kaupunki, jossa on noin 5,1 miljoonaa asukasta.⁵⁰¹

Kamerunissa noin 33 % urbaanista väestöstä elää slummeissa, joissa on heikko sanitaatiotilanne.⁵⁰² Yaoundén ja Doualan kaupunkien alueet tuottavat noin 90 % kaikista pankkiluotoista ja talletuksista.⁵⁰³ Pankkipalvelut ovat parhaiten saatavilla Kamerunin suurimmilla urbaaneilla alueilla. Koko Kamerunissa vain 20 %:lla väestöstä on saatavilla virallisia pankkipalveluja.⁵⁰⁴ Yaoundéssa lähes koko väestö on luku- ja kirjoitustaitoista.⁵⁰⁵

Vuonna 2022 lähes 38 prosenttia Kamerunin kotitalouksista oli köyhiä. Kamerunissa kotitalouksien varallisuudessa on suuret alueelliset erot. Vuonna 2022 vähintään köyhyyttä esiintyi Yaoundéssa ja Doualassa (noin kymmenesosa väestöstä).⁵⁰⁶ Kamerunille on ominaista väestön suuri osallistuminen työmarkkinoille ja virallinen työvoimaosuus ja työllisyysaste ovat korkeita. Tilastot kuitenkin peittävät näkyvistä työpaikkojen heikon laadun.⁵⁰⁷ Noin yhdeksän kymmenestä työssäkäyvistä kamerunilaisesta toimii epävirallisella työelämäsektorilla.⁵⁰⁸

Yaoundéssa väestöpaine on nostanut asuntojen vuokria, joten keskituloisillekin ihmisille asianmukaisen asunnon saaminen on vaikeutunut. Yleensä kiinteistönomistajat määrittävät vuokrat kaupunkialueilla sellaisten tekijöiden perusteella kuin asuin ympäristön luonne, asunnon etäisyys kaupungin keskustasta sekä muista keskeisistä kohteista, teiden ja infrastruktuurin kunto, palvelujen saatavuus ja talon kunto sekä alueen turvallisuus. IOM suosittelee yhden hengen taloudelle asuntoa helposti saavutettavalta ja turvalliselta, työväenluokkaiselta alueelta. Tällaisilla alueilla vuokrataso yhden hengen studiosta on alkaen 150 000 CFA:ta ja enimmillään 1 000 000 CFA:ta modernista asunnosta (11/2024). Maaseutualueilla hinnat ovat kolme-neljä kertaa edullisempia, mutta asuntojen kunto ei ole aina hyvä.⁵⁰⁹

⁴⁹⁸ MimiMefoInfo 23.9.2025.

⁴⁹⁹ UNHCR 28.2.2026a. Kartassa mainitaan luku 51 877, joka mahdollisesti viittaa pakolaisten määrään. (UNHCR 28.2.2026a).

⁵⁰⁰ UNHCR 28.2.2026b.

⁵⁰¹ Worldometer 12.3.2026.

⁵⁰² Bertelsmann Stiftung 2026, s. 16.

⁵⁰³ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 19.

⁵⁰⁴ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 19.

⁵⁰⁵ IOM 11/2024, s. 13 [numeroimaton].

⁵⁰⁶ UNICEF 6/2025, s. 3, 10.

⁵⁰⁷ The World Bank [päivämätön], s. 3.

⁵⁰⁸ The World Bank [päivämätön], s. 3; Bertelsmann Stiftung 2026, s. 18.

⁵⁰⁹ IOM 11/2024, s. 9 [numeroimaton].

Asumuksen saamiseksi hakijoiden on haettava asuntoa yksityishenkilöiltä. Valtio on toteuttanut sosiaalista asuntotuotantoa asunto- ja kaupunkikehitysministeriön sekä *Société Immobilière du Cameroun* -yhtiön kautta, mutta niihin pääsy ei ole helppoa sellaisille henkilöille, jotka eivät nauti palkkaa. Kamerunissa on lukuisia toimiluvan saaneita ja ilman toimilupaa toimivia kiinteistövälitystoimistoja. Hujjaukset ovat tällä alalla yleisiä.⁵¹⁰

UN Habitatin Doualaa koskevassa raportissa todetaan, että Kamerunissa koulutusta tarjoavat julkinen ja yksityinen sektori. Jälkimmäiseen kuuluu maallisia, uskonnollisia ja yhteisöllisiä yksityiskouluja sekä vanhempien ylläpitämiä yksityiskouluja. Korkea-asteen koulutuksessa on huomattavat erot lukukausimaksuissa julkisten ja yksityisten oppilaitosten välillä. Korkea-asteen koulutukseen on pääsy vain suurituloisilla henkilöillä.⁵¹¹

Samassa raportissa mainitaan myös, että terveyssektorin strategiassa todetaan suorien asiakasmaksujen käytön sekä yksityisten ja julkisten sektorin terveydenhuollon resurssien mobilisoinnin aiheuttavan erittäin suurta eriarvoisuutta. Järjestelmä altistaa kotitaloudet erittäin korkeille terveydenhuoltokustannuksille, ja järjestelmä muodostaa esteen kaikkein haavoittuvimpien henkilöiden tai perheiden terveyspalvelujen saatavuudelle. Hallitus on ponnistellut huomattavasti lääkkeiden saatavuuden parantamiseksi. Välttämättömien lääkkeiden hinnat on yhdenmukaistettu julkisella sektorilla, ja niiden hinnat ovat kohtuullisia myös syrjäisillä alueilla.⁵¹²

6.2.2 Sisäisesti siirtymään joutuneiden tilanne

UN Habitatin raportin mukaan merkittävä määrä maan sisäisesti siirtymään joutuneita on etsiytynyt Centren, Littoralin ja Ouestin maakuntiin, koska nämä alueet ovat maantieteellisesti suhteellisen lähellä toisiaan ja niillä sijaitsee myös kolme maan suurinta kaupunkia – Yaoundé, Douala ja Bafoussam.⁵¹³ UNHCR:n mukaan helmikuun 2026 lopulla saatavilla olleiden tietojen mukaan maan sisäisesti siirtymään joutuneita oli Centren maakunnassa alle 10 000 henkilöä,⁵¹⁴ mutta pakolaisia ja turvapaikanhakijoita lähes 52 000⁵¹⁵ [lähteet epäselviä].

Akateemisessa, haastattelutietoon pohjautuvassa tutkimusartikkelissa (Njonji & al. 12/2024) tarkastellaan sisäisesti siirtymään joutuneiden tilannetta Yaoundéssa. Artikkelin mukaan noin 85 % paenneista on kotoisin anglofonialueelta. Lisäksi pakenijoita on saapunut Extrême-Nordin maakunnasta. Sisäisesti siirtymään joutuneet henkilöt asuvat Yaoundéssa etenkin Biyem-Assin, Etoung-Eben, Nsimyongin ja Melenin alueilla. Enemmistö paenneista on naisia. Väestörakenne on nuorta, ja suurin ikäryhmä on 30–39-vuotiaat. 54 % on avioliitossa. 61 % oli ollut paossa yli kolme vuotta.⁵¹⁶

Artikkelin mukaan sisäisesti siirtymään joutuneet ovat erittäin riippuvaisia epävirallisista töistä ja pienyrittäjyydestä. Noin 40 % harjoittaa epävirallista "päivätyötä" (tarkoittaen ilmeisesti sitä, että työ on hankittava päiväksi kerrallaan) ja noin kolmasosa harjoittaa pienyrittäjyyttä. Monet osallistajat kertoivat tekevänsä pienipalkkaista epävirallista työtä esimerkiksi katukaupustelijana tai kotiapulaisina. Ammatillista koulutusta ilmoittaa saaneensa alle 18 %, mikä viittaa rajallisiin mahdollisuuksiin osaamisen kehittämiseen. Vain 6 % on ilmoittanut olevansa riippuvaisia valtion tuesta tai kansalaisjärjestöjen avusta, mikä artikkelin mukaan heijastaa itsenäisyyden suosimista ulkoisen tuen sijaan. Artikkelissa huomautetaan, että edellä

⁵¹⁰ IOM 11/2024, s. 10 [numeroimaton].

⁵¹¹ UN Habitat 2024, s. 108–109, 114.

⁵¹² UN Habitat 2024, s. 112–113.

⁵¹³ UN Habitat 2024, s. 38.

⁵¹⁴ UNHCR 28.2.2026b.

⁵¹⁵ UNHCR 28.2.2026a.

⁵¹⁶ Njonji & al. 12/2024, s. 1160, 1162.

mainitut tulonhankkimisstrategiat johtavat usein taloudelliseen epävarmuuteen, koska työsuhteet ovat epävarmoja ja palkat alhaisia. Lisäksi ne johtavat alttiuteen hyväksikäytölle. Etenkin maaseutualueilla kotoisin olevilla sisäisesti siirtymään joutuneilla henkilöillä ei ole riittävästi koulutusta tai verkostoja, joiden avulla he pääsisivät virallisiin työpaikkoihin Yaoundéssa tai muissa vastaavissa kaupunkikeskuksissa.⁵¹⁷

Toisessa akateemisessa julkaisussa (Fosso & al. 30.6.2025) kuvataan katukaupustelijoina toimivien naisten tilannetta Yaoundéssa. Naisilta puuttuu yleensä pääomia laajamittaisempaan kaupankäyntiin eivätkä he saa lainaa pankista, minkä vuoksi heidän täytyy olla jatkuvasti kaduilla tekemässä pienimuotoista kauppaa. Vaikka Kamerunin valtio on yhdessä humanitaaristen järjestöjen kanssa toteuttanut avustustoimenpiteitä haavoittuvimmassa asemassa oleville, käytännössä kaikkein haavoittuvimmat, etenkin perheenpäänä toimivat naiset, hyötyvät tuskin lainkaan avusta. Naiset verkostoituvat Yaoundéssa jo ennestään olevien kyläyhdistysten ja uskonnollisten yhdistysten piiriin, ja saavat näissä tietoa työ- ja kaupustelumahdollisuuksista. Naiset ohjaavat myös lapsiaan katukaupustelun pariin. Kyläyhdistysten puitteissa naiset organisoituvat pieniksi miniluottoa tarjoaviksi ryhmiksi ("njangi"), johon kerätään pääomia kuukausimaksujen avulla. Kirkot ovat merkittävässä roolissa avustustyössä, tarjoamalla sisäisesti siirtymään joutuneille naisille pienimuotoista koulutusta.⁵¹⁸

Tammikuun 2025 alussa Yaoundén pormestari kielsi liikkuvan ja väliaikaisin järjestelyin tehtävän katukaupustelun "strategisilla alueilla" ja uhkasi määräystä rikkovia rangaistuksilla. Kaupustelijoiden onkin paettava lainvalvontaviranomaisia. Kaupustelukiellosta huolimatta kaupustelijoilta vaaditaan veroja, tai muussa tapauksessa heidän myyntiartikkelinsa tuhotaan tai takavarikoidaan. Tietty viikoittainen vero tulee maksaa, vaikka myyntiä ei olisi. Naiset ottavat pienet lapsensa mukaan kaupustelemaan.⁵¹⁹

Asuminen todettiin merkittäväksi haasteeksi Yaoundéssa sillä vastaajat asuivat epätyytyttävissä asuinoloissa, kuten ahtaudessa (50 %), slummeissa (30 %) tai väliaikaisissa majoissa. Resurssien yhdistämistä käytettiin merkittävästi asumishaasteista selviämiseksi: hieman yli puolet jakoi vuokran (asumalla yhdessä), vain 14 % oli onnistunut neuvottelemaan alhaisemman vuokran. Noin 3 % ilmoitti saaneensa apua kansalaisjärjestöiltä, mikä osoittaa vähäistä riippuvuutta virallisista tukijärjestelmistä. Lähes 28 % asui epävirallisessa asumuksessa slummeissa, mikä kuvasti joidenkin sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden kohtaamia epävarmoja elinoloja. Elinolojen ahtaus oli yleinen ongelma, ja monilla oli vaikeuksia hankkia laillisia asiakirjoja laillista asumista varten. Asumiseen liittyvissä kiistatapauksissa vain 12 % oli saanut lakiapua, mikä artikkelin mukaan viittaa siihen, että monilta sisäisesti siirtymään joutuneilta puuttuu tietämystä tai resursseja asumisoikeuksiensa puolustamiseksi.⁵²⁰

Terveydenhuollon saatavuus oli toinen vastaajien esiin nostama keskeinen kysymys. Kaksi kolmasosaa (65 %) vastaajista kertoi kohtaavansa vaikeuksia terveydenhuoltopalvelujen saamisessa. Yleisimpiä esteitä olivat taloudelliset esteet (65 %), sairausvakuutuksen puuttuminen (45 %) sekä terveydenhuollon palveluntarjoajien vähäinen määrä heidän asuinalueillaan (50 %). Näitä ongelmia sisäisesti siirtymään joutuneet pyrkivät ratkaisemaan yhteisöllisiin terveyshankkeisiin hakeutumalla, kansalaisjärjestöjen ylläpitämien ilmaisten terveysasemien käytöllä sekä hyödyntämällä perinteistä lääketiedettä. Lähes kaksi kolmasosaa (61 %) valitsi perinteisen lääketieteen yleisten terveysongelmien hoitamiseksi. Perinteisten parantajien käyttöä suosivat etenkin ne, joilla ei ollut varaa käydä sairaalassa tai klinikalla. Perinteinen lääketiede ei kuitenkaan välttämättä pysty vastaamaan kaikkiin

⁵¹⁷ Njonji & al. 12/2024, s. 1163–1165.

⁵¹⁸ Fosso & al. 30.6.2025, s. 139.

⁵¹⁹ Fosso & al. 30.6.2025, s. 140–142.

⁵²⁰ Njonji & al. 12/2024, s. 1163–1165.

tarpeisiin, etenkin kroonisiin sairauksiin tai mielenterveysongelmiin, joita esiintyy paljon sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden keskuudessa. Noin viidennes osallistui järjestäytyneihin terveysaloitteisiin. Vain vajaa 4% käytti ilmaisia terveysasemia, mikä artikkelin mukaan viittaa niiden palvelujen rajalliseen saatavuuteen tai niiden vähäiseen tunnettuuteen.⁵²¹

Vaikka sisäisesti siirtymään joutuneiden selviytymisstrategiat (kuten asunnon jakaminen) ovat osoittautuneet tehokkaiksi toimiksi selviytymisessä, merkittäviä puutteita ovat kuitenkin edelleen etenkin sosiaalisen integraation ja pitkän aikavälin taloudellisen vakauden osalta. Integroituminen oli haasteellista eteenkin englanninkielisille henkilöille, koska Yaoundé on ranskankielinen kaupunki. Vastaajat kertoivat kokeneensa syrjintää ja stigmaa paikallisten asukkaiden taholta, mutta muutamat mainitsivat yhteisöllisen organisoitumisen ja tukiverkostojen positiivisiksi tekijöiksi peruspalvelujen saamisessa.⁵²² Kamerunin virkamiehistä valtaosa on ranskankielisiä, ja he hoitavat tehtäviään ranskaksi. Tärkeimmistä laeista puuttuu usein englanninkielinen käännös.⁵²³

Le Jour -lehden artikkelissa 12.11.2025 kerrotaan sisäisesti siirtymään joutuneiden anglofonimiesten tilanteesta kahdessa kylässä Lekien ja Haute-Sanagan departementeissa. Paikalliset perinteiset päälliköt ovat avainasemassa tulijoiden vastaanottamisessa. Haute-Sanagan Ndokoan kylässä yksi vaikutusvaltaisista päälliköistä on englanninkielinen. Tulijat voivat vuokrata maata maanviljelyä varten, mutta maanvuokra on kallis. Lisäksi paikalliset palkkaavat heitä maataloustöihin. Kieli on yksi ongelmista, koska osa tulijoista ei ymmärrä ranskaa eikä edes englantia.⁵²⁴ ACLED:sta löytyy yksittäinen kirjaus maakiistasta paikallisten henkilöiden ja anglofonialueelta muuttaneiden maanviljelijöiden välillä heinäkuulta 2025 Mbam-et-Inouboun departementissa. Paikalliset pahoinpitelivät useita henkilöitä ja tuhosivat taloja ja muuta omaisuutta.⁵²⁵

6.2.3 Alueelle pääsy

Käytävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että muualta maasta siirtyvä tai ulkomailta palaava henkilö ei voisi muuttaa laillisesti asumaan Yaoundéen tai muualle Centren maakuntaan, jos henkilöllä on voimassa oleva henkilökortti.

USDOS:in mukaan Kamerunin perustuslaki⁵²⁶ takaa maan sisäisen liikkumisvapauden sekä vapauden lähteä maasta ja palata maahan, mutta hallinto ja ei-valtiolliset aseelliset ryhmät rajoittavat toisinaan näitä vapauksia. Poliisi, santarmit ja tullivirkailijat käyttävät vähäisiä rikkomuksia tekosyynä ja kiristivät usein lahjuksia ja ahdistelevat matkustajia tiesuluilla ja tarkastuspisteillä kaupungeissa ja maanteilla. Poliisi pysäyttää usein matkustajia tarkistaakseen henkilöasiakirjoja kuten kansallisia henkilökortteja ja passeja.⁵²⁷ Camer.be mainitsee, että henkilökortti on välttämätön asiakirja matkustamisessa, äänestämässä ja monien julkisten palvelujen käyttämisessä⁵²⁸ sekä pankkitilin avaamisessa⁵²⁹. Sen saa usein vasta kuukausien⁵³⁰,

⁵²¹ Njonji & al. 12/2024, s. 1163, 1165.

⁵²² Njonji & al. 12/2024, s. 1164–1165.

⁵²³ Frogameni 14.8.2024.

⁵²⁴ Le Jour / Mbena 12.11.2025.

⁵²⁵ ACLED 16.3.2026.

⁵²⁶ Perustuslaissa määrätään seuraavasti: "every person shall have the right to settle in any place and to move about freely, subject to the statutory provisions concerning public law and order, security and tranquillity". Government of Cameroon 1972/2008.

⁵²⁷ USDOS 2024, s. 26.

⁵²⁸ Camer.be 23.3.2026.

⁵²⁹ Camer.be 2.3.2026.

⁵³⁰ Camer.be 23.3.2026.

joskus vasta vuosien odottelun jälkeen⁵³¹. Helmikuussa 2025 hallitus otti käyttöön uuden kansallisen henkilökorttijärjestelmän purkaakseen ruuhkan, joka oli estänyt monia kansalaisia käyttämästä hallinnollisia palveluita ja rekisteröitymästä vaaleihin.⁵³² 28.2.2025 annetussa asetuksessa no 2025/059 vahvistetaan henkilökortin ominaisuudet ja myöntämisehdot.⁵³³ Kamerunissa kaikilla vähintään 18-vuotiailla tulee olla henkilökortti, mutta alle 18-vuotiaat voivat hankkia sellaisen tarvittaessa. Korttia anotaan DGSN:n verkkosivujen kautta, jonka jälkeen henkilön tulee asioida asiaa hoitavassa toimistossa (identification post) itse valitsemassaan paikassa.⁵³⁴ OCHA mainitsee myös, että henkilöasiakirjat ovat olennaisen tärkeitä, jotta asumiseen, maanomistukseen ja omaisuuteen liittyvät oikeudet voivat toteutua.⁵³⁵ Peruskouluun kirjautumisessa tarvitaan syntymätodistus.⁵³⁶

Kamerunin henkilökortin ja passin hankkimista ulkomailla ja Kamerunissa on käsitelty 17.1.2022 julkaistussa kyselyvastauksessa.⁵³⁷ Lisäksi asiakirjoja ja asiakirjaväarennöksiä on käsitelty 14.4.2025 julkaistussa kyselyvastauksessa.⁵³⁸

Helmikuussa 2025 hallitus otti käyttöön uuden kansallisen henkilökorttijärjestelmän purkaakseen ruuhkan, joka oli estänyt monia kansalaisia käyttämästä hallinnollisia palveluita ja rekisteröitymästä vaaleihin.⁵³⁹ 28.2.2025 annetussa asetuksessa no 2025/059 vahvistetaan henkilökortin ominaisuudet ja myöntämisehdot.⁵⁴⁰ Kamerunissa kaikilla vähintään 18-vuotiailla tulee olla henkilökortti, mutta myös alle 18-vuotiaat voivat hankkia sellaisen tarvittaessa. Korttiantomus tehdään sähköisesti, minkä jälkeen henkilön tulee asioida asiaa hoitavassa toimistossa (identification post) itse valitsemassaan paikassa.⁵⁴¹ Henkilökorttihakemus tehdään IDCAM-verkkosivuilla, jossa mainitaan myös hakemuksessa tarvittavat asiakirjat⁵⁴² ja josta voi etsiä lähintä virastoa⁵⁴³. Uusia, vaikeammin väarennettäviä henkilökortteja alettiin myöntää Doualassa maaliskuussa 2025. Vastaavia keskuksia otetaan käyttöön asteittain muilla maan alueilla. Tavoitteena on kattaa koko maan alue kolmen vuoden kuluessa (artikkeli julkaistu 3/2025).⁵⁴⁴

7 Profiilit

7.1 Naisten asema

7.1.1 Tiivis kuvaus

Kamerunissa esiintyy naisiin kohdistuvaa syrjintää, ja naiset kohtaavat esteitä taloudellisessa, poliittisessa, koulutuksellisessa ja kulttuurisessa osallistumisessa. Kansanedustuslaitoksen jäsenistä noin kolmasosa on naisia, mikä on suurelta osin sukupuolikiintiön ansiota. Vain 10 % kunnanvaltuustoista on naisten johtamia ja 71 ministeristä 10 on naisia. Naisten kohtaama

⁵³¹ Camer.be 2.3.2026.

⁵³² Crisis Group 8.8.2025, s. 6.

⁵³³ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁵³⁴ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁵³⁵ OCHA 26.2.2026, s. 46.

⁵³⁶ IOM 11/2024, s. 15 [numeroimaton].

⁵³⁷ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 17.1.2022. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁵³⁸ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 14.4.2025. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁵³⁹ Crisis Group 8.8.2025, s. 6.

⁵⁴⁰ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁵⁴¹ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁵⁴² IDCAM [päivämätön]a.

⁵⁴³ IDCAM [päivämätön]b.

⁵⁴⁴ 237online.com 13.3.2025.

eriarvoisuus näkyy myös alhaisempana lukutaitona sekä työvoima- ja koulunkäyntiosuuksina miehiin verrattuna. Monet yhteiskunnalliset käytännöt rajoittavat naisten tasa-arvoisia mahdollisuuksia.⁵⁴⁵ Bertelsmann Stiftung -säätiön mukaan naiset kohtaavat lainsäädännöllistä ja tosiasiallista syrjintää perintö-, työ- ja omistusoikeuksien osalta.⁵⁴⁶

Toistaiseksi uusimman, vuonna 2018 julkaistun Demographic and Health Survey (DHS) - tutkimuksen mukaan naiset ovat keskimäärin miehiä vähemmän koulutettuja: 8 % naisista ja 11 % miehistä on saanut keskiasteen (secondary school) jälkeistä koulutusta. 20 prosentilla naisista ja 10 prosentilla miehistä ei ole lainkaan koulutusta. 15–49 -vuotiaista naisista 70 % on luku- ja kirjoitustaitoisia. Samanikäisten miesten vastaava osuus on 83 %. Maaseudulla asuvista naisista vain puolet on luku- ja kirjoitustaitoisia, kaupungeissa 86 %.⁵⁴⁷

Kamerunille on ominaista väestön suuri osallistuminen työmarkkinoille ja virallinen työvoimaosuus ja työllisyysaste ovat korkeita. Tilastot kuitenkin peittävät näkyvistä työpaikkojen heikon laadun.⁵⁴⁸ Noin yhdeksän kymmenestä työssäkäyvistä henkilöstä toimii epävirallisella työelämäsektorilla.⁵⁴⁹ DHS-selvitykseen osallistuneista työtä tekevästä naisista lähes 80 % ilmoitti, että he ansaitsevat vähemmän kuin aviomiehensä. Miehet omistavat naisia useammin asuntoja ja maatalousmaata. 14 prosenttia 15–49-vuotiaista naisista ja 26 prosenttia vastaavan ikäisestä miehistä omisti asunnon (yksin tai yhdessä). Vain 11 prosenttia naisista omisti maatalousmaata (yksin tai yhdessä) verrattuna 28 prosenttiin miehistä.⁵⁵⁰

Afrobarometer-kyselytutkimukseen vastanneista henkilöistä 44 % kertoi, että heidän omissa yhteisöissään puoliset tai muut perheenjäsenet estävät usein tai aina naisia harjoittamasta palkallista työtä.⁵⁵¹ Lisäksi Afrobarometer-kyselytutkimuksessa kävi ilmi, että naisista harvempi (n. 34 %) kuin miehistä (n. 53 %) voi päättää itse ansaitsemiensa varojen käytöstä täysin itse.⁵⁵² DHS-selvityksen mukaan naiset eivät pysty aina päättämään itse terveydenhuoltoon hakeutumisestaan. Vain noin puolet päättää asiasta itse tai yhdessä puolisonsa kanssa. Lähes kolme neljäsosaa (72 %) 15–49-vuotiaista naisista raportoi DHS-selvitykseen ainakin yhdestä esteestä, joka estää terveyspalveluihin pääsyn.⁵⁵³

Naiset avioituvat keskimäärin miehiä nuorempina. Yli kolmasosa 25–49-vuotiaista naisista ja saman ikäryhmän miehistä vain 5 % on avioitunut 18 ikävuoteen mennessä. Aviomiehet ovatkin keskimäärin 7,5 vuotta vaimojaan vanhempia. Varakkaammat ja koulutetummat naiset avioituvat keskimäärin muita naisia vanhempina. Kamerunissa 22 % naisista ilmoitti, että heidän aviomiehellään on myös muu/muita vaimoja ja 12 % miehistä ilmoitti heillä olevan enemmän kuin yksi vaimo. Polygamia eli moniavioisuus on yleisintä Nordin (engl. North) maakunnassa (46 % naisista) ja Adamaouassa (engl. Adamawa) (38 % naisista). Lähes neljäsosa (24 %) 15–19 -vuotiaista naisista oli jo synnyttänyt lapsen tai oli raskaana. Teiniäitiys oli harvinaisinta Doulassa (6 %) ja yleisintä Estin (engl. East) maakunnassa (44 %).⁵⁵⁴ Kamerunissa vain 15 % 15–49-vuotiaista tytöistä ja naisista käyttää moderneja ehkäisyvälineitä, mistä johtuen synnytysten väliset ajat ovat lyhyitä.⁵⁵⁵

Kamerunissa esiintyy haitallisia perinteisiä käytäntöjä, kuten alaikäis- ja pakkoavioliittoja, naisten sukuelinten silpomista (FGM), rintojen litistämistä (breast ironing), leskien stigmatisointia

⁵⁴⁵ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 22.

⁵⁴⁶ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 13.

⁵⁴⁷ The DHS Program 2018, s. 2

⁵⁴⁸ The World Bank [päiväämätön], s. 3.

⁵⁴⁹ The World Bank [päiväämätön], s. 3; Bertelsmann Stiftung 2026, s. 18.

⁵⁵⁰ The DHS Program 2018, s. 15.

⁵⁵¹ Afrobarometer 22.6.2025, s. 77.

⁵⁵² Afrobarometer 22.6.2025, s. 21.

⁵⁵³ The DHS Program 2018, s. 15.

⁵⁵⁴ The DHS Program 2018, s. 4.

⁵⁵⁵ UNICEF 6/2025, s. 7.

sekä leskiin kohdistuvia haitallisia rituaaleja. Abortin tekeminen on rangaistavaa (rikoslain kohdat 337 ja 339), paitsi jos se on välttämätöntä naisen terveyden vakavan vaarantumisen vuoksi. Raiskaustapauksissa abortin tekemiselle on asetettu rajoituksia.⁵⁵⁶ Perinteiset käytännöt pakottavat usein uhrin avioliittoon väärinkäytökseen syyllistyneen henkilön kanssa. Kamerunissa on lisäksi raportoitu leviraatti- ja sororaattiavioliitoista. Leviraattiavioliitossa on kyse tilanteesta, jossa menehtyneen miehen veljen tulee avioitua veljensä lesken kanssa. Sororaattiavioliitto tarkoittaa käytäntöä, jossa mies avioituu tai ryhtyy seksisuhteeseen vaimonsa sisaren kanssa vaimonsa kuoleman jälkeen tai silloin, jos vaimo osoittautuu hedelmättömäksi.⁵⁵⁷

Naisiin kohdistuva väkivalta, erityisesti lähisuhde- ja seksuaaliväkivalta, ml. raiskaukset ovat Kamerunissa yleisiä.⁵⁵⁸ Sukupuoleen kohdistuvaa väkivaltaa pahentavat kriisit, konfliktit ja köyhyys.⁵⁵⁹ Afrobarometer-kyselytutkimukseen vastanneista henkilöistä vajaa puolet (46 %) ilmoitti, että naiset joutuvat usein tai aina seksuaalisen ahdistelun kohteeksi julkisilla paikoilla kuten toreilla, kaduilla ja julkisissa liikennevälineissä.⁵⁶⁰ Jopa 91 % vastaajista katsoi, että poliisin ja tuomioistuinten tulisi tehdä jonkin verran tai paljon enemmän työtä suojellakseen naisia ja tyttöjä syrjinnältä ja häirinnältä kouluissa, työpaikoilla ja julkisilla paikoilla.⁵⁶¹

Sukupuoleen kohdistuva väkivalta kohdistuu etenkin naisiin ja tyttöihin. Nykyiset kriisit syventävät jo olemassa olevaa sukupuolten välistä eriarvoisuutta, vahvistavat syrjiviä normeja ja lisäävät riskiä joutua kumppanin väkivallan tai seksuaalisen väkivallan uhriksi. Lisäksi kriisit lisäävät naisten ja tyttöjen riskiä sille, että heiltä evätään heidän tarvitsemansa resurssit. Sukupuolittuneen väkivallan uhreille tarkoitettuihin palveluihin pääseminen on erittäin rajoitettua tietämättömyyden, pelon, leimautumisen, välimatkojen, taloudellisten esteiden, väkivallantekijöiden uhkailun ja luottamuksellisuuteen liittyvien huolenaiheiden vuoksi. Arviolta 985 000 ihmistä tarvitsee sukupuolittuneeseen väkivaltaan liittyviä ehkäisy- ja torjuntapalveluja anglofonialueella ja Extrême-Nordissa. Korruptio rajoittaa oikeuden ja oikeuspalvelujen saatavuutta. Terveyspalvelut ovat kalliita ja niissä on usein puutetta välttämättömistä tarvikkeista. Palveluntarjoajien rajallinen tekninen kapasiteetti heikentää entisestään palvelujen laatua.⁵⁶²

Kamerunin kriisialueilla humanitaarisen avun jakelussa vallitsevat valtasuhteet asettavat naiset alttiiksi väärinkäytöksille ja hyväksikäytölle. Raporttien mukaan avustustyöntekijät ovat harjoittaneet seksuaalista hyväksikäyttöä ja muita väärinkäytöksiä. Naiset joutuvat paitsi hyväksikäytön, myös syrjinnän kohteeksi apua hakiessaan.⁵⁶³ Kamerunin kriisialueilla sukupuoleen kohdistuvaan väkivaltaan syyllistyvät sekä perheenjäsenet että aseistetut ryhmät. Sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa esiintyy kodeissa, kouluissa ja julkisilla paikoilla. Kulttuuriset normit ja stereotypit edesauttavat naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa, sillä naisia ja tyttöjä pidetään (miesten) omaisuutena tai vastuussa perheen kunnian.⁵⁶⁴

YK:n kidutuksen vastaisen komitean (UN CAT) mukaan oikeudenloukkausten kohteeksi joutuneet uhrin eivät usein ilmoita rikoksesta, ja sukupuoleen kohdistuviin rikoksiin liittyviä syytteiden ja tuomioiden määrä on alhainen. Sukupuoleen perustuvan väkivallan uhrien suojeleminen ja apu on puutteellista, erityisesti turvakotien ja kuntoutuspalvelujen osalta.⁵⁶⁵ UNFPA:n mukaan eri yhteisöjen reaktiot sukupuoleen kohdistuneen väkivallan uhreihin vaihtelevat.

⁵⁵⁶ UN CAT 10.12.2024, s. 13.

⁵⁵⁷ UNFPA 29.12.2025, s. 8.

⁵⁵⁸ UN CAT 10.12.2024, s. 13.

⁵⁵⁹ UNFPA 29.12.2025, s. 8.

⁵⁶⁰ Afrobarometer 22.6.2025, s. 76.

⁵⁶¹ Afrobarometer 22.6.2025, s. 76–77.

⁵⁶² OCHA 26.2.2026, s. 45.

⁵⁶³ UNFPA 29.12.2025, s. 9.

⁵⁶⁴ UNFPA 29.12.2025, s. 8.

⁵⁶⁵ UN CAT 10.12.2024, s. 13.

Toiset tarjoavat apua, kun taas toiset leimaavat uhreja. Riittämättömät ja puutteelliset oikeudelliset kehykset, heikko lainvalvonta, kulttuuriset esteet ja korruptio haittaavat sukupuoleen kohdistuvan väkivallan uhrien oikeuden toteutumista, minkä seurauksena tekijät jäävät usein vaille rangaistusta.⁵⁶⁶

Vuonna 2016 hyväksytty rikoslaki on vahvistanut kansallista lainsäädäntöä tiettyjen säännösten avulla, jotka käsittelevät nimenomaan sukupuoleen kohdistunutta väkivaltaa ja seksuaalista väkivaltaa, ml. raiskauksia.⁵⁶⁷ Lähisuhdeväkivaltaa ja avioliitossa tapahtuvaa raiskausta ei kuitenkaan ole kriminalisoitu.⁵⁶⁸ Paikalliset perinteiset tuomioistuimet (alkali englanninkielisillä alueilla ja Tribunaux de Premier Degré ranskankielisillä alueilla) ovat toisinaan kumonneet valtiollisessa laissa määrättyjä oikeuksia, erityisesti perintö-, perillisuus- ja henkilöoikeudellisissa kysymyksissä.⁵⁶⁹

Samaa sukupuolta olevien aikuisten väliset seksuaaliset suhteet ovat rangaistavia tekoja rikoslain 347-1 §:n nojalla. UN CAT on esittänyt huolensa syrjinnästä, häirinnästä, pelottelusta, fyysisen turvallisuuden uhkaamisesta, mielivaltaisista pidätyksistä ja vangitsemisista, väkivallasta ja viharikoksista, joiden kohteeksi seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen edustajat joutuvat.⁵⁷⁰ UN CAT on esittänyt huolensa siitä, että myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä puolustaneet ihmisoikeusaktivitit ovat joutuneet oikeudenloukkausten kohteiksi.⁵⁷¹

7.1.2 Turvaverkottomien naisten asema

Maatietopalvelun 24.2.2022 päivätyssä kyselyvastauksessa on käsitelty maan sisäisesti siirtymään joutuneiden turvaverkottomien naisten asemaa.⁵⁷² Vastauksessa esitettyjä lähteitä ei toisteta tässä raportissa. EUAA:n 9.7.2025 julkaisemassa vastauksessa on käsitelty anglofonialueella siirtyneiden turvaverkottomien naisten asemaa.⁵⁷³ Kanadan maahanmuutto- ja pakolaislautakunnan (IRB) 8.6.2022 julkaisemassa vastauksessa käsitellään naimattomien ja perheenpäänä toimivien naisten asemaa.⁵⁷⁴

Vuonna 2018 julkaistun DHS -tutkimuksen mukaan 26 prosentissa kotitalouksista perheenpäänä toimii nainen. Kaikkien perheiden keskipakko oli viisi henkilöä.⁵⁷⁵ Perheenpäänä toimiminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, ettei taloudessa olisi aikuista miespuolista henkilöä tai että nainen olisi turvaverkoton.

Global Protection Cluster -verkoston julkaisussa, jossa käsitellään Kamerunin konfliktialueita, todetaan, että perinteiset syrjivät käytännöt pahentavat naisten tilannetta entisestään. Näitä haitallisia käytäntöjä valvovat yleensä sukulaiset, yhteisön johtajat ja perinteiset auktoriteetit. Tämä tilanne heijastaa syvään juurtunutta valtasuhteiden epätasapainoa ja epätasa-arvoista sukupuolten välistä dynamiikkaa. Lesket, etenkin ne, joilla ei ole avioliittotodistusta, ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, ja he jäävät usein kodittomiksi lastensa kanssa.⁵⁷⁶ The Guardian Post -lehden artikkelissa kerrotaan leskiin kohdistuvasta stigmasta ja syrjinnästä. Heitä saatetaan syyttää aviomiestensä kuoleman aiheuttamisesta.⁵⁷⁷ OCHAn mukaan muun

⁵⁶⁶ UNFPA 29.12.2025, s. 10.

⁵⁶⁷ UNFPA 29.12.2025, s. 10.

⁵⁶⁸ UN CAT 10.12.2024, s. 13; UNFPA 29.12.2025, s. 12.

⁵⁶⁹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 7.

⁵⁷⁰ UN CAT 10.12.2024, s. 14.

⁵⁷¹ UN CAT 10.12.2024, s. 14.

⁵⁷² Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 24.2.2022. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁵⁷³ EUAA 9.7.2025.

⁵⁷⁴ IRB 8.6.2022.

⁵⁷⁵ The DHS Program 2018, s. 2.

⁵⁷⁶ Global Protection Cluster 3/2025, s. 8.

⁵⁷⁷ The Guardian Post / Sirri 25.6.2025.

muassa naisten johtamat kotitaloudet sekä iäkkäät ja vammaiset henkilöt ovat anglofonialueella ja Tšadjärven alueella haavoittuvimmassa asemassa olevia väestöryhmiä.⁵⁷⁸

North-Westissä sijaitsevan, naisten asemaa ajanvan RuWCED-järjestön⁵⁷⁹ IRB:lle antaman tiedon mukaan naisten kohdalla naimattomuus on suurimmaksi osaksi kulttuurisesti ja sosiaalisesti nöyryyttävää, etenkin teini-ikäisten äitien tai naimattomien, lapsista huolehtivien perheenpäiden kohdalla. RuWCED-järjestön mukaan naimattomat naiset leimataan yleensä "huonoluonteisiksi" tai sellaisiksi, joilla on jokin ongelma, joka estää heitä menemästä naimisiin, koska avioliittoa arvostetaan suuresti kamerunilaisessa kulttuurissa.⁵⁸⁰

Käytettävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että nainen ei voisi asua yksin, mutta seuraavien lähteiden mukaan se on haasteellista: RuWCED-järjestön antaman tiedon mukaan yksinäiset naiset ja naispuoliset perheenpäävät hakevat uuteen kaupunkiin muuttaessaan yleensä apua ystävilta ja tuttavilta, jotka ovat jo asettuneet kaupunkiin. RuWCED-järjestön mukaan yksi suurimmista haasteista on löytää majapaikka asunnon ja työpaikan etsinnän ajaksi. Jotkut ovat kertoneet joutuneensa nukkumaan kadulla, koska he eivät olleet tunteneet kaupungissa ketään, jolla olisi ollut tilaa majoittaa heitä. Muutto on helpompaa, jos naisella on yhteyksiä johonkuhun omalla alallaan.⁵⁸¹

Samana järjestön mukaan yleensä yksinasuvien naisten on vaikeampaa löytää sopivaa asuntoa. Vuokranantajat epäilevät usein yksinasuvien naisten kykyä maksaa säännöllisesti vuokraa, koska miehillä on usein paremmat työpaikat ja korkeammat palkat kuin naisilla. Useimmat kiinteistönomistajat vaativat jopa kuuden kuukauden vuokran etukäteen silloin kun vuokrataan asuntoa yksin asuville naisille tai naispuolisille perheenpäille, joiden maksukyky on epävarma. Vuokranantajat haluavat varmistaa, etteivät vuokraa asuntoa seksityötä tekeville naisille ja voivat siksi tiedustella naisen toimeentulosta.⁵⁸²

RuWCED:n mukaan yksinäiset naiset ja perheenpäänä toimivat naiset ovat erittäin haavoittuvassa asemassa, sillä varojen/pääoman (lainan, alkupääoman) saanti on heille hyvin monimutkaista. Yksinelävät naiset ja naispuoliset perheenpäävät eivät saa mitään valtion tukea muuttaessaan Doualaan ja Yaoundéen; sen sijaan nämä naiset turvautuvat avun saamiseksi enemmän kansalaisjärjestöihin sekä perhe- ja yhteisöverkostoihin.⁵⁸³ Mitä tulee muuttoon ranskankielisiin kaupunkeihin Yaoundéen ja Doualaan, RuWCED toteaa, että epävirallisissa ja ammattitaitoa vaatimattomissa töissä naisten ei yleensä tarvitse osata ranskaa. Näissä töissä maksetaan kuitenkin niin pientä palkkaa, ettei se yleensä riitä elättämään kotitaloutta. Lisäksi näiden alojen työntekijöille ei makseta palkkaa säännöllisesti, vaan he saattavat joutua odottamaan palkkaa monta kuukautta.⁵⁸⁴

Yaoundéssa ja Doualassa ilman sopivaa sosiaalista verkostoa ja ranskan kielen taitoa naisilla voi olla vaikeuksia päästä toimistotyöhön tai viralliseen työsuhteeseen; mitä "virallisempi" työ on, sitä tärkeämpää ranskan kielen taito on. Työn löytäminen on helpompaa, jos naisella on tuttuja omalla alallaan. Naisten, joilla on aiempaa työkokemusta, on helpompi löytää työpaikka, erityisesti esimerkiksi opetuslalla, jossa he voivat löytää työpaikan helpommin, koska maan sisäisesti siirtymään joutuneita henkilöitä palvelevia englanninkielisiä kouluja on runsaasti. Lisäksi ne, jotka ovat aiemmin olleet itsenäisiä ammatinharjoittajia (esim. kampaajat, räätäli, pienkauppiat, meikkitaiteilijat jne.), voivat helpommin perustaa uuden yrityksen kaupungissa, koska näissä ammateissa tarvitaan vain vähän alkupääomaa tai heillä on jo tarvittavat välineet. Epävirallisella sektorilla toimivat naisyritykset joutuvat kuitenkin

⁵⁷⁸ OCHA 26.2.2026, s. 28.

⁵⁷⁹ Lisätietoja järjestöstä ks. <https://ruwced.org/> ja <https://www.facebook.com/RuWCED>

⁵⁸⁰ IRB 8.6.2022.

⁵⁸¹ IRB 8.6.2022.

⁵⁸² IRB 8.6.2022.

⁵⁸³ IRB 8.6.2022.

⁵⁸⁴ IRB 8.6.2022.

kamppailemaan, jos he eivät puhu ranskaa, koska heidän asiakaskuntansa on "suurelta osin" ranskankielistä.⁵⁸⁵

Naisiin kohdistuvia oikeudenloukkauksia on käsitelty edellä kohdassa Tiivis kuvaus, ja teinityttöihin kohdistuvia oikeudenloukkauksia jäljempänä. Käytettävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että turvaverkottomien naisten asemassa konfliktialueiden ulkopuolella olisi merkittäviä alueellisia eroja. Kuten edellä on todettu, kohdassa Tiivis kuvaus, ovat naiset heterogeeninen ryhmä mm. koulutuksen ja varallisuuden suhteen.

7.2 Lasten asema

7.2.1 Tiivis kuvaus

Kamerunissa on noin 14,6 miljoonaa lasta, ja he muodostavat väestöstä lähes puolet (49 %). Naiset saavat keskimäärin 4,8 lasta, ja lasten määrän arvioidaan nousevan Kamerunissa 17 miljoonaan vuoteen 2030 mennessä.⁵⁸⁶

Kamerunin inhimillisen pääoman indeksi (human capital index, HCI) on 0,4. Se tarkoittaa, että Kamerunissa tänään syntyvä lapsi saavuttaa vain 40 % täydestä potentiaalistaan koulutuksen ja terveyden osalta 18-vuotiaana.⁵⁸⁷ Vuonna 2022 lähes 38 prosenttia Kamerunin kotitalouksista oli köyhiä. Kamerunissa kotitalouksien varallisuudessa on suuret alueelliset erot. Vuonna 2022 Centren, Littoralin, South–Westin ja Sudin (engl. South) köyhyysaste oli alle 25 %. Extrême-Nordissa 69 %, Nordissa 61 % ja North-Westissa 67 % kotitalouksista oli köyhiä. Köyhyyttä oli etenkin maaseudulla (56 % kotitalouksista), ja vähintään köyhyyttä esiintyi Doualassa ja Yaoundéssa (11 % kotitalouksista).⁵⁸⁸ Vuonna 2025 noin 1,7 miljoonaa lasta oli humanitaarisen avun tarpeessa Kamerunissa.⁵⁸⁹

Kamerunin valtio käyttää bruttokansantuotteestaan vain 2,6 % koulutukseen, 0,6 % terveydenhuoltoon ja 0,03 % sosiaaliturvaan. Vain neljäsosa köyhistä kotitalouksista on saanut sosiaaliturvaetuksia.⁵⁹⁰ Terveudessa on huomattavia eroja maaseudun ja kaupunkien sekä eri maakuntien välillä, samoin kuin eri sosioekonomisten ryhmien välillä. Terveys- ja huollon rahoituksesta suurin osa (68 %) jää kotitalouksien kustannettaviksi, eikä Maailmanpankin mukaan "riskien jakamisjärjestelmää" (tällä viitataan ilmeisesti sosiaaliturvaan ja terveysvakuutuksiin) ole käytännössä olemassa.⁵⁹¹ Vuonna 2018 julkaistun DHS-selvityksen mukaan joka kahdestoista lapsi menehtyy ennen viidettä ikävuottaan. Tilanne on huonoin maan pohjoisosissa ja paras Littoralin maakunnassa. Alle viisivuotiaiden menehtyminen on sitä vähäisempää mitä varakkaampi ja koulutetumpi äiti on.⁵⁹²

Poikien odotettavissa oleva koulunkäyntivuosi määrä on hieman korkeampi (9,1 vuotta) tyttöihin (8,3 vuotta) verrattuna. Kun tarkastellaan koulutustuloksia, oppilaat saavat käytännössä vain hieman yli viisi vuotta opetusta. Tämä on huomattavan vähän, kun ottaa huomioon sen, että peruskoulu ("alakoulu", primary school) kestää Kamerunissa kuusi vuotta. Keskiasteelle ("yläkouluun", secondary school) siirtymisen estää osalta lapsista syntymätodistuksen puuttuminen. Keskiasteen koulutukseen pääseminen on riittämätöntä etenkin tytöille. Arviolta 1,5 miljoonalla oppilaalla ei ole syntymätodistusta.⁵⁹³ Vain noin 62 %

⁵⁸⁵ IRB 8.6.2022.

⁵⁸⁶ UNICEF 6/2025, s. 2.

⁵⁸⁷ The World Bank [päiväämätön], s. 1.

⁵⁸⁸ UNICEF 6/2025, s. 3, 10.

⁵⁸⁹ UNICEF 6/2025, s. 2.

⁵⁹⁰ The World Bank [päiväämätön], s. 2.

⁵⁹¹ The World Bank [päiväämätön], s. 3.

⁵⁹² The DHS Program 2018, s. 7.

⁵⁹³ The World Bank [päiväämätön], s. 2.

alle 5-vuotiaista lapsista on rekisteröity syntymän yhteydessä, vaikka laki vaatii syntymän rekisteröintiä 90 päivän kuluessa.⁵⁹⁴ 14 % 6–14-vuotiaista lapsista ei käy koulua, useimmiten siksi, että vanhemmilla ei ole taloudellisia resursseja⁵⁹⁵ siihen. Joillakin alueilla kuten Nordin maakunnassa, noin kolmasosa lapsista ei saa lainkaan koulutusta.⁵⁹⁶

Afrobarometer-kyselytutkimuksen mukaan yhteisöissä esiintyy poikien kouluttamisen priorisoimista tyttöihin verrattuna. Noin 29 % vastaajista katsoi, että yhteisöissä tyttöjen koulunkäynti estyy usein tai aina, koska perheet asettavat poikien koulutuksen etusijalle. Yli puolet (55 %) ilmoitti, että tyttöoppilaat tai opiskelijat joutuvat usein tai aina syrjinnän, häirinnän tai seksuaalisten palvelusten pyytämisen kohteeksi opettajiensa taholta.⁵⁹⁷ 29 % tytöistä ja 42 % pojista on UNICEFin mukaan kokenut koulussa fyysistä väkivaltaa.⁵⁹⁸

Extrême-Nordin maakunta on Kamerunin tiheimmin asuttu alue, jossa on noin 5,6 miljoonaa asukasta. Maakunnassa lähes 74 % lapsista kärsii taloudellisesta köyhyydestä ja lasten hyvinvointi-indikaattorit ovat maan huonoimpia. Alueella lasten tilanteeseen vaikuttavat konfliktit, ilmastohokit, epidemiat ja aseellisten ryhmien väkivaltaiset hyökkäykset. Vain noin neljäsosa lapsista on rokotettu, kun kansallinen keskiarvo on noin 83 %. Monilla yhteisöillä ei ole juomavettä tai sanitaatiopalveluja. Koulutukseen ja terveystalouteen pääseminen on rajoitettua. Syntymärekisteröinti on merkittävä haaste etenkin maan sisäisesti siirtymään joutuneiden keskuudessa. Rekisteröinnin puuttuminen lisää riskiä joutua väkivallan ja hyväksikäytön kohteeksi ja rajoittaa pääsyä välttämättömiin palveluihin. Maakunnassa on paljon lapsia, jotka ovat joutuneet eroon perheestään.⁵⁹⁹

Anglofonialueella oli vuonna 2024 maan sisäisessä paossa noin 100 000 lasta. Ilman huoltajaa tai perheestään erossa olevia lapsia oli lähes 44 000. Alueen konflikti on häirinyt vakavasti koulutusta. 41 % kouluista ei ole toiminnassa, ja koulutuksen ulkopuolelle jääneet lapset ovat vaarassa joutua värvätyiksi ei-valtiollisiin aseellisiin ryhmiin. Peruspalvelujen saatavuus on heikentynyt jyrkästi. Rokotuskattavuus on laskenut noin 65 prosenttiin, kun kansallinen keskiarvo on 82 %. North-Westin maakunnassa 74 % lapsista kärsii taloudellisesta köyhyydestä. Monet yhteisöt ovat jääneet ilman juomavettä ja sanitaatiota, mikä lisää tautien ja aliravitsemuksen riskiä. Syntymärekisteröinnin puute vaarantaa lasten pääsyn välttämättömiin palveluihin ja lailliseen henkilöllisyyteen.⁶⁰⁰

Vammaisten, ml. vammaisten lasten asemaa on käsitelty maatietopalvelun 4.6.2025 julkaisemassa kyselyvastauksessa.⁶⁰¹

7.2.2 Lapsiin kohdistuvat vakavat oikeudenloukkaukset

Yhdysvaltain työministeriön lapsityövoimaraaportin mukaan Kamerunissa 42 % 7–14-vuotiaista lapsista käy samanaikaisesti koulua ja tekee töitä, ja osa samanikäisistä tekee vain töitä koulunkäynnin sijaan. Maataloudessa lapsia käytetään esimerkiksi vaarallisissa tehtävissä kaakaonviljelyssä sekä laittomissa toimissa kuten kannabiksen kasvattamisessa. Lisäksi lapset työskentelevät karjankasvatuksen ja kalastamisen parissa. Lisäksi lapset tekevät vaarallisia töitä myös kultakaivoksissa, missä yhteydessä he altistuvat mm. vaarallisille kemikaaleille. Lisäksi

⁵⁹⁴ UNICEF 6/2025, s. 4.

⁵⁹⁵ Julkiset alakoulut ovat ilmaisia, mutta vanhempien tulee maksaa erilaisista koulutarvikkeista sekä vanhempainyhdistyksen jäsenmaksut. IOM 11/2024, s. 13 [numeroimaton].

⁵⁹⁶ UNICEF 6/2025, s. 6.

⁵⁹⁷ Afrobarometer 22.6.2025, s. 76.

⁵⁹⁸ UNICEF 6/2025, s. 6.

⁵⁹⁹ UNICEF 6/2025, s. 10–11.

⁶⁰⁰ UNICEF 6/2025, s. 11.

⁶⁰¹ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 4.6.2025. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

lapsia käytetään kotitaloustöissä ja kadulla tehtävissä töissä kuten katukaupustelussa ja kerjäämisessä. Muita aloja ovat autonkorjaus ja kuljetusala sekä kaupan ala, ml. ravintolatyöt. Edellä mainituilla aloilla lapset voivat joutua toimimaan myös pakkotyössä. Kamerunissa lapset joutuvat alttiiksi lapsityövoiman pahimmille muodoille, kuten kaupalliselle seksuaaliselle hyväksikäytölle, huumeiden tuotannolle ja jakelulle sekä ei-valtiollisten aseellisten ryhmien rekrytoinnille.⁶⁰²

Alkuperäiskansat ja maan sisäisesti siirtymään joutuneet lapset kärsivät lapsityövoiman käytöstä suhteettoman paljon. Lisäksi Extrême-Nordin alueella tulvat, jotka ovat tuhonneet koteja ja terveysasemia, ovat tehneet lapsista alttiimpia lapsityövoiman hyväksikäytölle. Lisäksi Extrême-Nordissa lapset suuremmassa vaarassa joutua pakkovärvätyiksi tai siepatuiksi ei-valtiollisiin aseryhmiin. Kamerunissa syntymärekisteröinnin puuttuminen haittaa koulutukseen pääsyä, mikä lisää lasten alttiutta työvoiman hyväksikäytölle.⁶⁰³

Kamerunissa esiintyy ihmiskauppaa. Erityisen suuressa vaarassa joutua ihmiskaupan uhriksi ovat haavoittuvat ryhmät kuten orvot, vammaiset, naiset ja tytöt sekä mbororo-yhteisön jäsenet Bali-Nyongassa North-Westin alueella. South-Westin maakunnan heikentynyt tilanne on johtanut naisiin ja tyttöihin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan, mukaan lukien seksuaalisen ihmiskaupan, ennennäkemättömään lisääntymiseen. Kiinalaisten omistamissa pienimuotoisissa kultakaivoksissa työskentelevät lapset ovat alttiita työperäiselle ihmiskaupalle. Erilaiset ulkomaiset yritysten omistajat hyväksikäyttävät kamerunilaisia tyttöjä seksityöhön perustuvassa ihmiskaupassa. Jotkut työvoiman välittäjät houkuttelevat taloudellisesti heikossa asemassa olevien perheiden lapsia kaupunkiin työpaikan toivossa ja hyväksikäyttävät uhreja seksi- tai työperäisessä ihmiskaupassa. Ihmiskauppiat käyttävät lapsia hyväkseen kotitalouspalveluissa, maataloudessa, ravintoloissa, katukaupassa, hiekan keräamisessä jokialueilta sekä pakkokerjäämisessä ja kalastusalalla.⁶⁰⁴

Ihmiskauppiat hyväksikäyttävät sosiaalisesti heikommassa asemassa olevia kamerunilaisia, erityisesti maaseudulta kotoisin olevia henkilöitä, seksi- ja työperäisiin tarkoituksiin Lähi-idässä, Thaimaassa, Euroopassa, Yhdysvalloissa sekä muissa Afrikan maissa. Huijarityövoimavälittäjät rekrytoivat kamerunilaisia naisia kotiapulaisiksi Lähi-itään, jossa heitä kuitenkin hyväksikäytetään seksikaupassa tai kotitaloustöissä. Ihmiskauppiat voivat pakottaa lapsia rikollisuuteen, ml. huumeiden valmistukseen, jakeluun ja rajat ylittävään salakuljetukseen. Suurin osa ulkomailla hyväksikäytetyistä kamerunilaisista on iältään 20–38-vuotiaita ja kotoisin anglofonialueelta tai Littoralin, Ouestin tai Centren maakunnista.⁶⁰⁵

Vuonna 2026 arviolta 932 800 kouluikäistä lasta Kamerunin kriisialueilla, erityisesti Extrême-Nordin maakunnassa ja anglofonialueella, tarvitsee humanitaarista apua koulutusta varten. Pitkittynyt pakotilanne, köyhyys, saamatta jäänyt koulutus ja psykososiaalinen ahdistus lisäävät lasten (sekä tyttöjen että poikien) riskiä joutua rekrytoituiksi ei-valtiollisiin aseellisiin ryhmiin, lapsityövoiman käyttöön, alaikäis- ja pakkoavioliittoihin sekä ihmiskauppaan. Lisäksi ne lisäävät riskiä joutua seksuaalisen hyväksikäytön ja sukupuoleen perustuvaan väkivallan uhreiksi. Nuoret tytöt, vammaiset lapset, maan sisällä pakkomuuttaneet lapset ja vaikeasti saavutettavilla ja turvattomilla alueilla asuvat lapset ovat suhteettoman suuressa vaarassa. Kriisialueiden koulutusjärjestelmä on ylikuormitettu, ja järjestelmän toimintaa rajoittavat mm. vaurioitunut infrastruktuuri, puute koulutetuista opettajista ja oppimateriaaleista.⁶⁰⁶

Kuten edellä on todettu, Kamerunissa esiintyy haitallisia perinteisiä käytäntöjä, mm. tyttöjen sukuelinten silpomista, alaikäis- ja pakkoavioliittoja sekä rintojen litistämistä ja abortin

⁶⁰² USDOL 2024, s. 1.

⁶⁰³ USDOL 2024, s. 3.

⁶⁰⁴ USDOS 2025b.

⁶⁰⁵ USDOS 2025b.

⁶⁰⁶ OCHA 26.2.2026, s. 31, 43, 45.

kriminalisoimista poikkeustilanteita lukuun ottamatta.⁶⁰⁷ UNFPA:n raportissa, jossa käsitellään tyttöjen ja naisten, etenkin sisäisesti siirtymään joutuneiden ja pakolaisten tilannetta anglofonialueella sekä Extrême-Nordin ja Estin maakunnissa, todetaan, että tyttöjen sukuelinten silpomista esiintyy joissakin yhteisöissä maan itä- ja pohjoisosissa. Käytäntö näyttää kuitenkin olevan vähenemässä. Jotkut yhteisöt eivät enää harjoita sitä, kun taas toisissa sitä harjoitetaan salaa. FGM kohdistuu tyypillisesti 7–10-vuotiaisiin tyttöihin, ja sen suorittavat pääasiassa yhteisön vanhimmat naiset kuten äidit tai isoäidit. Tätä perinnettä pitävät yllä esimerkiksi gambargou-heimo. FGM:n perusteiksi mainitaan seksuaalisen halun vähentäminen ja avioliiton uskollisuuden ylläpitäminen. Erityisesti choua-arabien asuttamissa kylissä on vahva uskomus siitä, että leikkaamattomat tytöt ovat siveettömiä ja että heillä tulee olemaan vaikeuksia avioliitossa.⁶⁰⁸

Yhdysvaltain ulkoministeriön mukaan lain mukainen avioliiton solmimisen alaikäraja Kamerunissa on 18 vuotta (vrt. UNFPA:n raportin mukaan 18 vuotta pojille ja 15 vuotta tytöille⁶⁰⁹), mutta lakia ei Yhdysvaltain ulkoministeriön ihmiskaupparaportin tarkasteluvuonna 2024 pantu tehokkaasti täytäntöön. Alaikäis- ja pakkoavioliitot sekä hyväksikäyttöön perustuvat "tilapäiset avioliitot" (joissa parit sopivat olevansa naimisissa tietyn ajan ja joita käytettiin häivyttämään lapsiprostituitiota ja pakkotyötä) olivat muuta maata yleisempiä Kamerunin pohjoisosissa sekä osissa Ouestin maakuntaa.⁶¹⁰ Lain mukaan avioliittoon tarvitaan molempien osapuolten suostumus, ja avioliitto täytyy todentaa virallisella vihkitodistuksella. UNFPA:n raportin mukaan laki epäonnistuu kuitenkin useimpien tyttöjen suojelemisessa. Taloudelliset tekijät olivat merkittävä pakkoavioliittojen solmimisyy. Jotkut perheet antavat tyttöjään avioliittoon velkojensa kuittaamiseksi tai sosiaalisen statuksensa ylläpitämiseksi. Monesti vanhemmat uskovat, että varhainen avioliitto on välttämätön tyttöjen suojelemiseksi ja perheen kunnian säilyttämiseksi, ja nuoret tytöt kokevatkin painetta avioitua varhain. Lisäksi nuoria tyttöjä saatetaan pakottaa avioliittoon raskaaksi tulon jälkeen, jopa silloin, kun raskaus on seksuaalisen väkivallan seurausta. On raportoitu myös tapauksista, joissa naisia siepataan ja pidetään vankeudessa jonkin aikaa ennen avioliittoa, mikä johtaa usein pakkoavioliittoihin.⁶¹¹

Sukupuoleen kohdistuvaa väkivaltaa, ml. seksuaaliväkivaltaa, on käsitelty naisten asemaa käsittelevässä kohdassa.

UN CAT on esittänyt huolensa (10.12.2024) lasten riittämättömästä oikeudellisesta suojasta Kamerunista esimerkiksi puuttuvat nuorisotuomioistuimet. Lisäksi tutkintavankeusajat ovat pitkiä ja oikeusapuun pääsy on rajoitettua. Pidätetyt lapset voivat joutua vankilahenkilökunnan pahoinpitelemiksi.⁶¹² Kuten edellä on todettu, Kamerunin laki salli enintään 18 kuukautta kestävästä pidätyksestä ennen oikeudenkäyntiä, mutta monet pidätetyt ovat joutuneet odottamaan oikeuskäsittelyään vuosia. Kamerunin asianajajaliitto arvioi, että 75 prosenttia tutkintavankeudessa olevista (noin 14 300 henkilöä vuonna 2024), oli syytetty lievistä rikoksista, ja tämä koski erityisesti alaikäisiä.⁶¹³

UN CAT:n saamien raporttien mukaan aseistetut ryhmät värväivät lapsia Extrême-Nordin maakunnassa ja anglofonialueella ja pakottavat heidät osallistumaan vihollisuuksiin.⁶¹⁴ Myös Yhdysvaltain ulkoministeriön ihmiskaupparaportissa todetaan, että tarkkailijoilta saatujen tietojen mukaan Boko Haram jatkaa lapsisotilaiden, ml. tyttöjen, pakkovärväystä ja käyttöä

⁶⁰⁷ UN CAT 10.12.2024, s. 13.

⁶⁰⁸ UNFPA 29.12.2025, s. 23.

⁶⁰⁹ UNFPA 29.12.2025, s. 21.

⁶¹⁰ USDOS 2025a, s. 22.

⁶¹¹ UNFPA 29.12.2025, s. 21.

⁶¹² UN CAT 10.12.2024, s. 9.

⁶¹³ USDOS 2025a, s. 17.

⁶¹⁴ UN CAT 10.12.2024, s. 9.

hyökkäyksissään siviili- ja sotilaskohteisiin Kamerunin pohjoisosissa⁶¹⁵, ja samalla alueella myös yhteisölliset "valvontaryhmät" (vigilance committees) ovat rekrytoineet lapsia Boko Haramin ja muiden ei-valtiollisten aseryhmien vastaiseen taisteluun⁶¹⁶. Osa Boko Harmiin (pakko)rekrytoituista on sittemmin päässyt yhteiskuntaa palauttavaan kuntoutusohjelmaan.⁶¹⁷

Lisäksi anglofonialueen separatistit värväävät ja käyttävät lapsisotilaita taistelu- ja tiedustelutehtävissä.⁶¹⁸ Kamerunin turvallisuusjoukot ovat aiemmin käyttäneet alle 15-vuotiaita lapsia avustavissa tehtävissä. Uusia ilmoituksia tällaisesta ei kuitenkaan ole tullut esiin sen jälkeen, kun Kamerunin ihmisoikeuskomissio (*Cameroon Human Rights Commission, CHRC*) kehotti helmikuussa 2024 kansallisesta turvallisuudesta vastaavia tahoja toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet tämän käytännön lopettamiseksi.⁶¹⁹

7.3 Poliittinen aktivismi ja ihmisoikeustoimijat

7.3.1 Viranomaisten kohdistamat oikeudenloukkaukset

Kamerunin perustuslaki takaa yhdistymis- ja kokoontumisvapauden, mutta käytännössä näitä oikeuksia rajoitetaan huomattavasti. Kansalaiset voivat perustaa yhdistyksiä ja poliittisia puolueita, mutta aluehallintoministeriö voi keskeyttää sellaisten yhdistysten toiminnan, joiden katsotaan häiritsevän yleistä järjestystä tai uhkaavan kansallista turvallisuutta. Kokoontumisvapautta rajoitetaan useammin kuin yhdistymisvapautta. Koko anglofonialueen kriisin ajan hallitus on turvautunut vakavaan väkivaltaan rauhanomaisten mielenosoitusten torjumiseksi ja käyttänyt hätätilan julistamisia ulkonaliikkumiskieltojen määräämiseen. Muissa osissa Kamerunia poliittista oppositiota on rajoitettu yhä enemmän.⁶²⁰

UN CAT on esittänyt huolensa (10.12.2024) raporteista, joiden mukaan ihmisoikeuksien puolustajat, kansalaisyhteiskunnan jäsenet, toimittajat, poliittiset vastustajat ja rauhanomaiset mielenosoittajat ovat joutuneet uhkailun, häirinnän, liiallisen voimankäytön, mielivaltaisten pidätysten ja vangitsemisten, syytteiden, kidutuksen tai muun huonon kohtelun, pakotettujen katoamisten ja laittomien teloitusten kohteeksi. Syytteitä on nostettu myös sotilastuomioistuimissa. Kamerun ei ole tarjonnut tällaisille ihmisille tarvittavaa suojelua, eikä tehnyt puolueettomia tutkimuksia ja rangaistukseen väärintekijöitä asianmukaisesti. Kansalaisyhteiskunnan jäseniä on joutunut kostotoimien, fyysisten ja psyykkisten hyökkäysten, "oikeudellisen vainon", ml. mielivaltaisten pidätysten ja vangitsemisten, pakotettujen katoamisten sekä kidutuksen ja muun huonon kohtelun kohteeksi.⁶²¹

Elokuussa 2025 kansalaisjärjestöt ja tiedotusvälineet raportoivat presidentinvaalien opposition kannattajiin kohdistuneista mielivaltaisista pidätyksistä ja poliittisten kokoontumisten kieltämisestä. Esimerkiksi Yaoundéssa oli pidätetty 53 henkilöä, jotka vapautettiin myöhemmin.⁶²² International Crisis Group raportoi 29.10.2025, että presidentinvaaleihin liittyvä viranomaisten toiminta vaihteli sortotoimien ja pidättyvyyden välillä. Oppositionahmoja pidätettiin ja samalla kehoitettiin rauhaan valtion virkamiesten ja perinteisten johtajien välityksellä. Presidentinvaalien tulosten julistamisen 27.10.2025 jälkeen sorto kuitenkin kiristyi huomattavasti. Armeija pysyi pääosin poissa kaduilta ja jätti mielenosoitukset poliisiin hoidettavaksi.⁶²³ Viranomaiset vahvistivat, että 4 ihmistä kuoli ja 105 pidätettiin 26.10.2025

⁶¹⁵ USDOS 2025b.

⁶¹⁶ USDOS 2025a, s. 21.

⁶¹⁷ The New Humanitarian / Chétima 3.9.2025.

⁶¹⁸ USDOS 2025a, s. 21; USDOS 2025b.

⁶¹⁹ USDOS 2025b.

⁶²⁰ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 9–10.

⁶²¹ UN CAT 10.12.2024, s. 12.

⁶²² UNSC 28.11.2025, s. 9–10.

⁶²³ Crisis Group 29.10.2025.

Doualassa.⁶²⁴ *Stand up for Cameroon* -kansalaisjärjestö ilmoitti 19.11.2025, että viranomaiset olivat surmanneet 39 ihmistä ja pidättäneet yli 1900 ihmistä vaaleihin liittyvien levottomuuksien aikana. YK:n lähteiden mukaan surmansa saaneita oli 48.⁶²⁵ HRW raportoi 12.11.2025 tarkastelleensa vaaleihin liittyvien mielenosoitusten yhteydessä pidätettyjen henkilöiden tilannetta. Oppositiota kannattavien asianajajien HRW:lle kertoman tiedon mukaan niitä pidätettyjä, joita vastaan on jo nostettu syytteet, syytetään "vihamielisydestä isänmaata vastaan", "vallankumouksesta", "kapinasta" ja "kansannoususta". Lakimiesten mukaan väitetyjä rikoksia on liitetty pidätettyihin mielivaltaisesti, eivätkä ne liity varsinaisiin mielenosoituksiin. Joistakin näistä rikoksista voi seurata kuolemanrangaistus.⁶²⁶ Poliittista oppositiota on käsitelty lisää aiemmin kohdassa Poliittinen tilanne / Presidentinvaalit lokakuussa 2025.

Kuten edellä on todettu, oppositioryhmä MANIDEM:in johtaja Anicet Ekane menehtyi joulukuun 2025 alussa puolustusministeriön pidätyskeskuksessa Yaoundéssa. Hänet pidätettiin lokakuussa "tekaistujen turvallisuussyiden" vuoksi, vaikka todellisuudessa hänet ja monet muut pidätettiin heidän vaaleja kohtaan esittämänsä kritiikin vuoksi.⁶²⁷ HRW on raportoinut (2019) puolustusministeriön pidätyskeskuksessa tapahtuneista väärinkäytöksistä.⁶²⁸

Kamerunissa on pidätetty ja tuomittu toimittajia ja poliittisia johtajia. Sotilastuomioistuin tuomitsi esimerkiksi anglofonialueesta raportoineen toimittaja Kingsley Njokan syyskuussa 2024 kymmenen vuoden vankeusrangaistukseen. Hän oli ollut pidätettynä vuodesta 2020 lähtien.⁶²⁹ Terrorisminvastaista lakia on käytetty kriittisesti Kamerunin viranomaisista kirjoittavien toimittajien kohdalla, erityisesti niitä kohtaan, jotka ovat käsitelleet anglofonialueen konfliktia.⁶³⁰ Esimerkiksi riippumaton toimittaja Tsi Konrad, joka on mm. kuvannut turvallisuusjoukkojen tekemiä väärinkäytöksiä, pidätettiin vuonna 2016, häntä kidutettiin väärän tunnustuksen antamiseksi ja tuomittiin epäoikeudenmukaisessa oikeudenkäynnissä 15 vuodeksi vankeuteen.⁶³¹

Lisäksi esimerkiksi Amnesty International raportoi rauhanaktivisti Abdul Karim Alin saaneen huhtikuussa 2025 sotilastuomioistuimessa elinkautisen vankeustuomion oltuaan ensin noin kolme vuotta tutkintavankeudessa. Ali johti rauhantutkimuskeskusta Bamendassa.⁶³²

Vuonna 2024 Afrobarometer-kyselytutkimukseen vastanneista kamerunilaisista noin 61 % ilmoitti, että he voivat liittyä täysin tai "riittävän" vapaasti ja noin 38 % ilmoitti, että he eivät voi liittyä lainkaan tai "riittävän" vapaasti valitsemaansa poliittiseen järjestöön. Yli kolme neljäsosaa katsoi myös, että he voivat täysin tai riittävän vapaasti ilman painostusta valita kenelle antaa äänensä vaaleissa.⁶³³

Kamerunissa esiintyy korruptiota kaikilla hallinnon tasoilla. Yleisesti oletetaan, että monet Kamerunin eliitin jäsenet ovat osallisina laajamittaisessa korruptiossa. Joidenkin korkean tason eliitin korruptiosyytteitä (paikallisesti kutsuttuna *Operatio Sparrowhawk*) pidetään poliittisesti motivoituina ja presidentti Biyan kilpailijoita vastaan suunnattuina.⁶³⁴

⁶²⁴ UNSC 28.11.2025, s. 10.

⁶²⁵ Crisis Watch 11/2025.

⁶²⁶ HRW 12.11.2025.

⁶²⁷ HRW 3.12.2025.

⁶²⁸ HRW 6.5.2019.

⁶²⁹ Amnesty International 2025.

⁶³⁰ RSF 10.11.2025.

⁶³¹ Freedom House 22.1.2025.

⁶³² Amnesty International 15.5.2025.

⁶³³ Afrobarometer 22.6.2025, s. 27.

⁶³⁴ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 8.

Käytettävissä olevista lähteistä ei pystynyt päättelemään, mikä erityisesti altistaa henkilöitä oikeudenloukkauksille.

7.4 Anglofonialueen siviilit

7.4.1 Siviileihin kohdistuvat oikeudenloukkaukset

Muun muassa YK:n turvallisuusneuvosto, ACLED että USDOS mainitsevat sekä separatistiryhmien että valtiollisten turvallisuusjoukkojen syyllistyneen ihmisoikeusloukkauksiin siviiliväestöä vastaan.⁶³⁵ Lisäksi maanviljelijöiden ja paimentolaisten välillä on raportoitu esiintyneen yhteenottoja anglofonialueella.⁶³⁶ ACLED on raportoinut myös fulanien ja mbororojen etnisten militioiden sekä yhteisömlilitioiden ja tuntemattomien aseryhmien tekemistä oikeudenloukkauksista.⁶³⁷

USDOS toteaa vuotta 2024 käsittelevässä ihmisoikeusraportissa, että sekä separatistit että valtion turvallisuusjoukot ovat surmanneet siviilejä anglofonialueella. Valtion joukot ovat surmanneet aseistamattomia siviilejä ja väittäneet näiden olleen separatisteja tai tehneen yhteistyötä separatistien kanssa. Separatistit ovat surmanneet mm. valtion työntekijöitä ja niitä, joiden väitetään auttaneen valtion turvallisuusjoukkoja tai jotka eivät ole noudattaneet separatistien yleissulkua ("lockdowns").⁶³⁸ Valtion turvallisuusjoukot ovat pidättäneet siviilejä epäilystä yhteistyöstä separatistiryhmien kanssa tai niiden jäsenyydestä. Henkilöitä on pidätetty mielivaltaisesti ilman pidätysmääräystä. Pidätysajat ovat olleet usein pitkiä, ja toisinaan pidätettyjä on pidetty eristyksissä. Pidätysten syyt ovat usein kerrottu vasta viikkoja tai kuukausia myöhemmin. Lisäksi on raportoitu pidätyksistä, jotka ovat kohdistuneet separatistien sukulaisiin, jotka eivät ole olleet halukkaita ilmiantamaan separatistisukulaisistaan.⁶³⁹

Myös OCHAN mukaan anglofonialueen siviilit ovat alttiina suurille riskeille, kuten sieppauksille, mielivaltaisille pidätyksille, kohdennetulle väkivallalle ja sukupuolittuneelle väkivallalle.⁶⁴⁰ OCHAN joulukuuta 2025 käsittelevän tilannekatsauksen mukaan ei-valtiolliset aseryhmät kiristivät siviiliväestöä "vapautusveron" nimissä useimmissa anglofonialueen departementeissa. Lisäksi mielivaltaiset pidätykset ja lunnaiden saamiseksi tehdyt sieppaukset ovat lisääntyneet.⁶⁴¹

Myös ACLED-konfliktitietokannasta löytyy useita kirjauksia turvallisuusjoukkojen tekemistä siviilien pidätyksistä esimerkiksi sotilasoperaatioiden, ratsioiden tai turvallisuusvälikohtausten yhteydessä. Väkivalta siviilejä vastaan -kategoriassa on raportoitu sekä aseellisia hyökkäyksiä siviilejä vastaan, sekä näihin kohdistuneita sieppauksia ja seksuaaliväkivaltaa.⁶⁴²

Separatistit ovat jatkaneet ihmisoikeusloukkausten kuten laittomien tappojen ja kouluhyökkäysten toteuttamista sekä liikkumisvapauden rajoittamista. Turvallisuusjoukot taas esimerkiksi surmasivat elokuussa 2025 taksinkuljettajan ja raskaana olleen matkustajan, kun nämä eivät pysähtyneet tarkastuspisteelle Bamendassa. Lisäksi turvallisuusjoukot pidättivät heinäkuussa 2025 Ngo-Ketunjassa 7 naista ja lasta, joita epäiltiin aseistettujen separatistien sukulaisiksi.⁶⁴³ International Crisis Group raportoi, että hallituksen joukot pidättivät 14.4.2025

⁶³⁵ UNSC 28.11.2025, s. 10; ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026; USDOS 2025a, s. 3–4, 16.

⁶³⁶ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

⁶³⁷ ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

⁶³⁸ USDOS 2025a, s. 3–4.

⁶³⁹ USDOS 2025a, s. 16.

⁶⁴⁰ OCHA 26.2.2026, s. 13.

⁶⁴¹ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

⁶⁴² ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

⁶⁴³ UNSC 28.11.2025, s. 10.

alkaen kymmeniä ihmisiä anglofonialueen kaupungeissa.⁶⁴⁴ Lisäksi esimerkiksi 8.12.2025 Kamerunin sotilaat pidättivät noin 62 miestä ja 40 naista, mukaan lukien opiskelijoita, Boyossa North-Westissä suoritetun saarto- ja etsintäoperaation yhteydessä syyttäen heitä separatistien tiedottajiksi. Tämä tapahtui pian sen jälkeen, kun separatistit olivat tehneet hyökkäyksen, jossa kuoli kaksi GF:n (lyhennettä ei ole selitetty lähteessä) henkilöstön jäsentä. Kaikki pidätetyt vapautettiin sittemmin.⁶⁴⁵

Heinäkuussa 2022 julkaistun raportin⁶⁴⁶ mukaan anglofonialueella miehet ja pojat kärsivät suhteettoman paljon fyysisen koskemattomuuden loukkauksista, kuten murhista, vammoista ja mielivaltaisista pidätyksistä. Nämä tapahtumat lisäävät kotitalouksien taloudellista epävarmuutta esimerkiksi perheen pääasiallisen elättäjän menettämisen tai pakenemisen vuoksi. Naiset ja tytöt joutuvat ottamaan yhä useammin päävastuun kotitalouksien elättämisessä, vaikka olosuhteet ovat usein äärimmäisen vaikeita, hoivavastuut kasvaneet ja taloudellinen taakka kasvanut.⁶⁴⁷

Alaikäisiin ja naisiin on raportoitu kohdistuneen seksuaalista väkivaltaa anglofonialueella.⁶⁴⁸ Seksuaaliväkivaltaan ovat syllistyneet sekä separatistit, Kamerunin turvallisuusjoukot, fulanimilitiat että tuntemattomaksi jääneet aseryhmät.⁶⁴⁹ Esimerkiksi huhtikuussa 2025 ADF-separatistiryhmän jäsenet kohdistivat seksuaaliväkivaltaa neljää naista kohtaan tienvarrella näiden ollessa matkalla kotiin. Lisäksi esimerkiksi ARF-separatistiryhmä kohdisti seksuaaliväkivaltaa julkisessa kulkuvälineessä matkustanutta naista kohti laittomalla tarkastuspisteellä Mezamissa kesäkuussa 2025.⁶⁵⁰ Naisten ja lasten kohtaamaa (seksuaali)väkivaltaa on käsitelty tarkemmin tämän raportin aiemmissa luvuissa.

Bertelsmann Stiftung mainitsee, että separatistit kohdistavat hyökkäyksiään ns. ilmiantajia tai sellaisia siviilejä vastaan, joiden katsotaan tekevän yhteistyötä hallituksen kanssa ("black legs") tai joiden epäillä kiellettyä tukemasta kapinallistoimintaa. Taloudellisten tai poliittisten boikottien noudattamatta jättämisen katsotaan olevan kieltäytymistä kapinallistoiminnan tukemisesta. Siviilejä siepataan usein lunnaiden saamiseksi, sillä ryhmät keräävät tällä tavoin varoja.⁶⁵¹

Pommerollen mukaan separatistit tekevät selkeän eron itsenäistymisen kannattajien ja niiden välillä, joita he pitävät pettureina. Pettureihin he katsovat kuuluvan valtion edustajat, anglofonialueen eliitin sekä kaikki valtioon sidoksissa olevat tahot, jotka eivät tue taistelua tai ovat sitä vastaan. Kamerunin asevoimat taas tekevät eron "patrioottien" ja "terroristien" välillä. Jälkimmäinen ryhmä kattaa paitsi taistelijoita, myös ne, jotka tukevat englanninkielisten pyrkimyksiä. Kamerunin henkilökortit ovat "lojaalisuuskonfliktin" ytimessä. Kun lainvalvontaviranomaiset suorittavat henkilöllisyystarkastuksia, henkilökortin puuttuminen tulkitaan yhteistyöksi Ambaboys-ryhmän (eli separatistien) kanssa. Jos tarkastuksen suorittavat kuitenkin Ambaboys-ryhmän jäsenet, kamerunilaisen henkilökortin hallussapito katsotaan petturuudeksi ja voi johtaa väkivaltaan.⁶⁵²

⁶⁴⁴ Crisis Group 5/2025.

⁶⁴⁵ ACLED 16.3.2026.

⁶⁴⁶ OCHA on kuitenkin viitannut ko. lähteeseen tuoreessa raportissaan 29.2.2026, s. 11–12. (OCHA 26.2.2026).

⁶⁴⁷ Brun 7/2022, s. 10–11.

⁶⁴⁸ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

⁶⁴⁹ ACLED 16.3.2026; ACLED 7.4.2026.

⁶⁵⁰ ACLED 16.3.2026.

⁶⁵¹ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 6, 16.

⁶⁵² Afrique XXI / Pommerolle 12.2.2025.

7.4.2 Henkilön ammatin tai aseman vaikutus

OCHA toteaa (8.1.2026), että ei-valtiolliset aseryhmät ja muut aseistetut toimijat ovat kohdistaneet hyökkäyksiään yhä useammin "yhteisöjen vaikuttajiin" (engl. community influencers) kuten opettajiin, uskonnollisiin johtajiin ja perinteisiin auktoriteetteihin. Lunnaiden perimiseksi tehtyjä sieppauksia on raportoitu tapahtuneen etenkin North-Westin Buin ja Ngo-Ketunjian departementeissa, joissa sieppaukset ovat kohdistuneet opettajiin ja pappeihin, joita on syytetty yhteistyöstä turvallisuusjoukkojen kanssa. Esimerkiksi North-Westin Ngo-Ketunjian departementin Ndopissa siepattiin marraskuussa 2025 pappeja ja Ndopin ja Bamendan paikkakuntien välisellä alueella hyökättiin Sagban moskeijaan.⁶⁵³ OCHAN joulukuuta 2025 käsittelevän tilannekatsauksen mukaan lunnaiden saamiseksi tehtyjen sieppausten kohteeksi on muun väestön ohella joutunut myös joitakin nykyisiä ja entisiä valtion virkamiehiä.⁶⁵⁴

Yhdysvaltain oikeuslaitoksen vuonna 2025 syyttämä Eric Tataw ja hänen rikoskumppaninsa kohdistivat väitetyt toimensa henkilöihin, joiden uskottiin työskentelevän hallituksen palveluksessa tai tekevän yhteistyötä sen kanssa, mukaan lukien kunnalliset virkamiehet, perinteiset päälliköt sekä Kamerunin kehitysyrityksen (CDC) työntekijät. CDC on julkinen yritys, joka on viljellyt, jalostanut ja myynyt banaaneja, palmuöljyä ja kumia. Syytteen mukaan Tataw kirjoitti henkilökohtaisesti satoja sosiaalisen median viestejä, joissa hän kehotti hyökkäämään kamerunilaisia siviilejä vastaan, pyrki keräämään varoja Amba Boysin aseistamiseksi ja uhkasi niitä, joiden hän katsoi tekevän yhteistyötä Kamerunin hallituksen kanssa. Näitä sosiaalisen median viestejä katseli säännöllisesti kymmenet tuhannet ihmiset, mukaan lukien Amba Boys ja heidän johtajansa, ja niitä levittivät usein edelleen kolmannet osapuolet, joiden väitetään toimineen Tatawin ohjeiden tai kannustuksen mukaisesti.⁶⁵⁵

ACLEd-konfliktitietokannassa osassa "väkivalta siviilejä vastaan" -kategoriaan kirjatuissa välikohtauksissa on mainittu uhrin ammatti (ks. tämän raportin Nord Westin ja South Westin siviiliuhreja käsittelevät kohdat, joissa on mainittu ammatteja).⁶⁵⁶ Osassa tällaisista ACLEd-kirjauksista tulee kuitenkin vaikutelma, ettei uhrin ammatti ollut oikeudenloukkauksen motiivi. Esimerkiksi kesäkuussa 2025 ADF haavoitti eläkkeellä ollutta opettajaa tämän kotona Momossa sen jälkeen, kun tämä oli kieltäytynyt kertomasta poikansa sijoituspaikkaa Kamerunin armeijassa.⁶⁵⁷

Maatietopalvelun 16.9.2022 julkaisemassa kyselyvastauksessa on käsitelty ammattiliittojen, etenkin moottoripyörätaksinkuljettajien osallisuutta konfliktissa.⁶⁵⁸

7.4.3 Maahan palaavien ja ranskankielisellä alueella asuvien anglofonien kohtaamat oikeudenloukkaukset

Maahan palaavat:

HRW raportoi vuonna 2022 viranomaisten kohdistamista oikeudenloukkauksista Yhdysvaltain käännyttämiä kamerunilaisia turvapaikanhakijoita kohtaan. Oikeudenloukkaukset kohdistuivat etenkin anglofoneja mutta myös ranskankielisiä kohtaan heidän oletetun tai todellisen hallinnon vastustamisensa vuoksi.⁶⁵⁹ Vuonna 2024 nämä Kameruniin käännytetty

⁶⁵³ OCHA 8.1.2026a, s. 2.

⁶⁵⁴ OCHA 25.2.2026a, s. 2.

⁶⁵⁵ USDOJ 25.4.2025.

⁶⁵⁶ ACLEd 16.3.2026; ACLEd 7.4.2026.

⁶⁵⁷ ACLEd 16.3.2026

⁶⁵⁸ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 16.9.2022. Saatavana Tellus-maatietokannassa.

⁶⁵⁹ HRW 10.2.2022.

saivat palata takaisin Yhdysvaltoihin.⁶⁶⁰ Yhdysvallat päätti huhtikuussa 2025 peruuttaa kamerunilaisten väliaikaisen suojelustatuksen, mikä asetti noin 8 000 ihmistä vaaraan joutua karkotetuksi. Biya ilmaisi haluttomuutensa yhteistyöhön karkotuslentojen vastaanottamisessa peläten hallituksen vastaisten diasporan jäsenten tulvaa ennen vaaleja.⁶⁶¹

Nigeriasta Kameruniin karkotettuja anglofoniaktivisteja on pidetty pidätettyinä Kamerunissa. Yhdistyneiden Kansakuntien mielivaltaista pidättämistä käsittelevä työryhmä (The UN Working Group on Arbitrary Detention) on vaatinut useita pidätettyjä anglofoniaktivisteja (Mancho Bibixy Tse, Tsi Conrad ja kymmenen muuta henkilöä) vapautettavaksi välittömästi.⁶⁶²

Yhdysvallat on karkottanut viime aikoina kolmansien maiden kansalaisia Kameruniin, jossa heihin on kohdistettu oikeudenloukkauksia.⁶⁶³ The New York Times uutisoi 19.2.2026, että toimittajat ja asianajaja, jotka pyrkivät selvittämään niiden karkotettujen henkilöiden tilannetta, jotka oli pidätetty, joutuivat itse lyhyeksi aikaa pidätetyiksi poliisin toimesta Yaoundéssa. Heitä kohdeltiin väkivaltaisesti ja heiltä takavarikoitiin mm. kameroita ja kannettavia tietokoneita.⁶⁶⁴

Ranskankielisellä alueella asuvat anglofonit:

Käytävissä olevista lähteistä ei löytynyt sellaista tietoa, että viranomaiset kohdistaisivat oikeudenloukkauksia systemaattisesti kaikkia anglofoneja kohtaan pelkästään näiden alkuperän perusteella.

Belgian maahanmuuttoviranomaiset toteavat 11.6.2025 julkaisemansa raportin tiivistelmässä, että jännitteet sisäisesti siirtyneiden henkilöiden ja vastaanottavien yhteisöjen välillä kiristyvät kriisin jatkuessa, koska siirtyneiden on yhä vaikeampi huolehtia tarpeistaan. Viranomaiset eivät tarkoituksellisesti syrji siirtymään joutuneita ranskankielisellä alueella, mutta englanninkieliset voivat kokea syrjintää erityisesti kielen perusteella. Etenkin vailla henkilöllisyysasiakirjoja olevat henkilöt voivat joutua pidätetyiksi tai kiristyksen kohteeksi poliisin tarkastusten yhteydessä.⁶⁶⁵

Kuten muualla tässä raportissa on todettu, kaikilla vähintään 18-vuotiailla tulee olla voimassa oleva henkilökortti.⁶⁶⁶ Turvallisuusviranomaiset käyttävät vähäisiä rikkomuksia tekosyynä ja kiristivät usein lahjuksia ja ahdistelevat matkustajia tiesuluilla ja tarkastuspisteillä kaupungeissa ja maanteillä. Poliisi pysäyttää usein matkustajia tarkistaakseen henkilöasiakirjoja, kuten kansallisia henkilökortteja ja passeja.⁶⁶⁷

UN Habitat on maininnut, että maan sisäisesti siirtyneet henkilöt saattavat pelätä virallista rekisteröitymistä uuteen asuinpaikkaan.⁶⁶⁸ Doualassa ja Yaoundéssa monet työskentelevät ja asuvat epävirallisesti ja hakeutuvat oman kansanryhmänsä keskuuteen (ks. sisäistä pakoa koskevat kohdat tässä raportissa).

⁶⁶⁰ HRW 18.7.2024.

⁶⁶¹ Crisis Group 4/2025.

⁶⁶² Amnesty International 15.5.2025.

⁶⁶³ HRW / Seibert 20.2.2026; Impact International 21.2.2026.

⁶⁶⁴ The New York Times / Baskar Pranav 19.2.2026.

⁶⁶⁵ CGRA / CEDOCA 11.6.2025, s. 4.

⁶⁶⁶ Republic of Cameroon 28.2.2025.

⁶⁶⁷ USDOS 2024, s. 26.

⁶⁶⁸ UN Habitat 2024, s. 38.

7.5 Angolofoniseparatistit

7.5.1 Angolofoniseparatistiryhmien (epäiltyihin) jäseniin kohdistuvat vakavat oikeudenloukkaukset viranomaisten taholta

USDOS:in vuotta 2024 käsittelevän ihmisoikeusraportin mukaan hallituksen joukot ovat surmanneet separatisteiksi väittämiään henkilöitä, jotka riippumattomien tarkkailijoiden mukaan ovat olleet aseistamattomia siviilejä. Lisäksi hallituksen joukot ovat surmanneet henkilöitä, joita ne ovat syyttäneet yhteistyöstä separatistien kanssa.⁶⁶⁹ ACLEDissa mainitaan joitakin tapauksia, joissa turvallisuusjoukot ovat surmanneet aseistamattomia, entisiä tai nykyisiä epäiltyjä separatisteja.⁶⁷⁰

USDOS:in mukaan separatisteja ja heidän tukijoitaan on pidetty eristysvankeudessa. USDOS kertoo myös tapauksesta, jossa satoja ihmisiä pidätettiin sattumanvaraisesti syyskuussa 2024 North-Westin Bamendassa. Heidän väitettiin olevan separatisteja ja sellaisia separatistien sukulaisia, jotka eivät olleet halukkaita ilmiantamaan separatistisukulaisiaan. Jokaisen oli maksettava tietty summa päästäkseen vapaaksi. Samalla turvallisuusviranomaiset takavarikoivat pidätettyjen hallussa ollutta omaisuutta.⁶⁷¹

YK:n kidutuksenvastainen komitea (UN CAT) on esittänyt huolensa (10.12.2024) siitä, että monia separatisteiksi epäiltyjä henkilöitä on pidetty laittomasti pidätettyinä ja eristyksissä epävirallisissa pidätyspaikoissa.⁶⁷² Komitean mukaan pidätyspaikoissa tapahtuu tietyvästi paljon kuolemantapauksia, ml. väkivaltaisia kuolemantapauksia. Se on huolissaan myös väitteistä, joiden mukaan kidutus ja terveydenhuollon puute ovat usein syynä pidätettyjen menehtymisiin, erityisesti terrorismista syytettyjen henkilöiden tapauksessa. Kidutuksen ja pakottamisen avulla saatuja tunnustuksia ja muita lausuntoja on hyväksytty todisteiksi tuomioistuimissa.⁶⁷³

UN CAT:n mukaan on esitetty laajasti väitteitä, joiden mukaan viranomaiset ml. poliisi ja santarmit ovat harjoittaneet kidutusta ja muuta huonoa kohtelua pidätysten, kuljetusten, säilöönottojen ja kuulustelujen aikana sekä mellakoiden torjunnassa. Lisäksi on esitetty laajasti väitteitä, joiden mukaan turvallisuusjoukot ja tiedusteluviranomaiset ovat syyllistyneet väärinkäytöksiin kapinallisuuksien vastaisissa operaatioissa.⁶⁷⁴

UN CAT:n mukaan Kamerunin ihmisoikeuskomissiolle (*Cameroon Human Rights Commission*) ei ole riittäviä resursseja kidutuksen vastaisen työn toteuttamiseksi. Väitteiden mukaan ihmisoikeuksien alalla toimivat kansalaisjärjestöt saavat vain harvoin tarkastaa pidätyspaikkojen olosuhteita, ja pääsy pidätyspaikkoihin riippuu henkilösuhteista.⁶⁷⁵

UN CAT toteaa, että poliisin valvontamekanismit ovat tehottomia, eikä oikeudenloukkauksiin syyllistyneitä ole saatettu vastuuseen, mikä edistää rankaisemattomuuden ilmapiiriä. Tehdyistä kurinpitotoimista ja nostetuista rikossyytteistä on raportoitu vain vähän. Pidätettyjen ei ole mahdollista valittaa olosuhteistaan, eikä tutkintaviranomaisilla ole tarvittavaa riippumattomuutta, koska ne raportoivat samoille viranomaisille kuin väitetyt tekijät. Lisäksi hallitus saattaa puuttua oikeuslaitoksen riippumattomuuteen. Rikosprosessilain (*Criminal Procedure Code*) 64 §:n nojalla oikeusministeriö voi keskeyttää syytteen ajamisen

⁶⁶⁹ USDOS 2025a, s. 3–4.

⁶⁷⁰ ACLED 16.3.2026.

⁶⁷¹ USDOS 2025a, s. 16–17.

⁶⁷² UN CAT 10.12.2024, s. 7.

⁶⁷³ UN CAT 10.12.2024, s. 7, 11.

⁶⁷⁴ UN CAT 10.12.2024, s. 10.

⁶⁷⁵ UN CAT 10.12.2024, s. 8.

"yhteiskunnallisen edun" tai "yleisen järjestyksen" vuoksi, myös kidutusta koskeissa tapauksissa.⁶⁷⁶

Kuolemanrangaistuksia ei ole pantu täytäntöön vuosiin. Kamerunissa voidaan kansallisen lainsäädännön mukaan määrätä kuolemanrangaistus suuresta määrästä erilaisia rikoksia, ml. vähemmän vakavia rikoksia, joihin ei liity suunnitelmallista murhaamista. Kuolemanrangaistuksia määrätään jatkuvasti, ml. sotilastuomioistuimissa, etenkin terrorismintorjunnan yhteydessä. Kuolemantuomioihin liittyy usein oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin puuttuminen, ja kuolemaan tuomittujen henkilöiden pidätysolot voivat olla epäinhimillisiä.⁶⁷⁷

Terrorismin vastaisella lailla (laki no. 2014/028, 23.12.2014) sotilastuomioistuimille annetaan toimivalta tuomita terrorismirikoksista vastuussa olevia siviilejä. Tätä toimivaltaa laajennettiin edelleen 12.7.2017 lailla no. 2017/012. UN CAT on esittänyt huolensa raporteista, joiden mukaan siviilejä ml. oletettuja tai todellisia hallituskriitikoita on tuomittu sotilastuomioistuinten oikeudenkäynneissä. Myös joukkotuomioistuin käsittelyjä on tapahtunut. Sotilastuomioistuimissa ei ole noudatettu oikeudenmukaista menettelyä.⁶⁷⁸ Laissa 2014/028 esitetty terrorismin määritelmä on epämääräinen ja liian laaja, ja sitä on käytetty tukahduttamaan todellisia tai oletettuja hallituksen arvostelijoita. Terrorismiin osallistumisesta epäilty tai syytetyt henkilöt voidaan pitää pidätettynä 15 päivän ajan, ja että pidätysaikaa voidaan pidentää toimivaltaisen sotilasasianajajan luvalla niin monta kertaa kuin hän katsoo tarpeelliseksi. Tämä mahdollistaa epäiltyjen pidättämisen määräämättömäksi ajaksi.⁶⁷⁹

Terrorismintorjuntaoperaatioiden yhteydessä (etenkin Extrême-Nordissa) terrorismista syytetyt henkilöt joutuvat usein viranomaisten mielivaltaisen pidätyksen ja vangitsemisen, pakkosiirtämisen, pakotettujen siirtojen, seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan, kidutuksen ja huonon kohtelun, pakotettujen katoamisen ja laittoman teloituksen kohteeksi.⁶⁸⁰

7.5.2 Oikeudenloukkauksille altistavat tekijät

Lähteissä oikeudenloukkausten syyksi mainitaan turvallisuusjoukkoihin kohdistuneiden iskujen jälkeistä kosta, jossa koston kohteena saattavat olla myös siviiliset henkilöt.⁶⁸¹ Lisäksi on mainittu epäily yhteistyöstä separatistien kanssa,⁶⁸² lähellä oleminen iskujen tai ratsioiden aikaan⁶⁸³, henkilökortin puuttuminen⁶⁸⁴ ja jokin asia ulkonäössä⁶⁸⁵. Terrorismintorjuntaoperaatioiden yhteydessä henkilöt voivat joutua oikeudenloukkausten kohteeksi.⁶⁸⁶

Esimerkiksi USDOS raportoi, että huhtikuussa 2024 turvallisuusjoukot, jotka etsivät separatisteja Buin departementin tietyllä alueella, surmasivat kuusi siviiliä, joita he syyttivät yhteistyöstä separatistien kanssa. Tiedotusvälineiden mukaan sotilaat kostivat kollegoidensa surmia, jotka olivat joutuneet Bui Warriors -ryhmän väijytykseen.⁶⁸⁷ Lisäksi esimerkiksi elokuussa 2025 armeija

⁶⁷⁶ UN CAT 10.12.2024, s. 10.

⁶⁷⁷ UN CAT 10.12.2024, s. 11.

⁶⁷⁸ UN CAT 10.12.2024, s. 11.

⁶⁷⁹ UN CAT 10.12.2024, s. 12–13.

⁶⁸⁰ UN CAT 10.12.2024, s. 12–13.

⁶⁸¹ USDOS 2025a, 3–4.

⁶⁸² ACLED 16.3.2026.

⁶⁸³ ACLED 16.3.2026.

⁶⁸⁴ ACLED 16.3.2026.

⁶⁸⁵ ACLED 16.3.2026.

⁶⁸⁶ UN CAT 10.12.2024, s. 12–13.

⁶⁸⁷ USDOS 2025a, 3–4.

haavoitti noin 30 siviiliä tarkastuspisteellä Mezamissa kostona siitä, että separatistit olivat surmanneet kaksi sotilasta.⁶⁸⁸

Maaliskuussa 2025 armeija pidätti 40 miestä ja 22 naista Kumbassa Memen departementissa. Pidätetyt syytettiin siitä, etteivät he olleet ilmoittaneet armeijaa korkean profiilin separatistijohtajan oleskelusta alueella. Joulukuussa 2025 BIR pidätti noin 50 siviiliä heidän kodeissaan ratsian aikana Koupe-et-Manengoubassa pian separatistien ja armeijan välisen yhteenoton jälkeen. Armeija syytti siviilejä siitä, etteivät nämä olleet raportoineet separatistien läsnäolosta alueella. Lisäksi joulukuussa armeija pidätti Memessä noin 70 siviilimiestä niin ikään syyttäen heitä separatisteista ilmoittamatta jättämisestä. Helmikuussa 2025 armeija pidätti 66 siviiliä, ml. 21 naista kodeistaan Memessä sen jälkeen, kun armeija oli saanut tiedon separatistijohtaja Millipeden oleskelusta alueella.⁶⁸⁹

Kuten edellä on todettu, tutkija Pommerollen mukaan Kamerunin henkilökortit ovat "lojaalisuuskonfliktin" ytimessä. Kun lainvalvontaviranomaiset suorittavat henkilöllisyystarkastuksia, henkilökortin puuttuminen tulkitaan yhteistyöksi Ambaboys-ryhmän (eli separatistien) kanssa.⁶⁹⁰ Esimerkiksi tammikuussa 2025 turvallisuusjoukot pidättivät noin 25 siviiliä Fakossa ratsian yhteydessä. Siviilejä syytettiin siitä, ettei heillä ollut voimassa olevia henkilökortteja eikä ajoneuvojen asiakirjoja.⁶⁹¹

Yksittäisessä ACLED-kirjauksessa mainitaan pidätyksen syyksi tietynlaisen kampausten, jonka turvallisuusjoukot yhdistivät separatisteihin. Lokakuussa 2025 BIR-joukot joutuivat yhteenottoon ADF- separatistien kanssa Momo sijaitsevalla maantiellä. Separatistit pakenivat paikalta. Myöhemmin joukot pidättivät yhden miehen, jolla oli separatisteihin yhdistettävä kampaust.⁶⁹²

7.5.3 Anglofoniseparatistiryhmien (pakko)rekrytointi ja siitä kieltäytyminen

Tätä asiaa on käsitelty aiemmin maatietopalvelun 27.9.2022 julkaisemassa kyselyvastauksessa.⁶⁹³

YK:n kidutuksen vastaisen komitean (UN CAT) saamien raporttien mukaan aseistetut ryhmät värväivät lapsia anglofonialueella ja pakottavat heidät osallistumaan vihollisuuksiin.⁶⁹⁴ Amnesty International raportoi North-Westin maakuntaa käsittelevässä raportissa (2023), että separatistit ovat pakkorekrytoineet joitakin mbororofulanien etniseen ryhmään kuuluvia henkilöitä.⁶⁹⁵

ACLED-konfliktitietokannassa raportoidaan joitakin pakkorekrytointeja. Heinäkuussa 2025 ADF sieppasi kaksi miestä kotoaan Mbengwosta Momon departementista, koska nämä olivat kieltäytyneet liittymästä liikkeeseen. Miehet saatiin myöhemmin vapautettua yhteisön jäsenten puuttumisella asiaan. Elokuussa 2025 Bui Unity Warriors haavoitti ja sieppasi kymmenen miespuolista siviiliä rekrytoidakseen heidät ryhmäänsä Nkambessa Donga-Mantungin departementissa.⁶⁹⁶

⁶⁸⁸ ACLED 16.3.2026.

⁶⁸⁹ ACLED 16.3.2026.

⁶⁹⁰ Afrique XXI / Pommerolle 12.2.2025.

⁶⁹¹ ACLED 16.3.2026.

⁶⁹² ACLED 16.3.2026.

⁶⁹³ Maahanmuuttovirasto / maatietopalvelu 27.9.2022. Saatavilla Tellus-maatietokannassa.

⁶⁹⁴ UN CAT 10.12.2024, s. 9.

⁶⁹⁵ Amnesty International 2023, s. 19.

⁶⁹⁶ ACLED 16.3.2026.

Olosuhteet altistavat siviilejä liittymään aseryhmiin.⁶⁹⁷ OCHA huomauttaa, että pitkittynyt pakotilanne kotialueilta, köyhyys, koulutuksen ulkopuolelle jääminen ja psykososiaalinen stressi altistavat lapsia suuremmalle vaaralle joutua mm. ei-valtiollisten aseryhmien rekrytoimaksi.⁶⁹⁸ Kameruniin perehtynyt tutkija Lotsmart Fonjong kuvailee (2.7.2024) anglofonialueen työllisyystilanteen huonontuneen konfliktin alettua mm. koska suurten plantaasien taloustilanne heikkeni ja monia miehiä jäi työttömäksi. Työttömiksi jääneille miehille aseellisten ryhmien propaganda oli erittäin houkuttelevaa. Korkean työttömyysasteen vuoksi aseellisten ryhmien oli helppo rekrytoida uusia jäseniä. Näiden ryhmien koko on kuitenkin pienentynyt, mahdollisesti siksi, että osa on tapettu, osa loikannut ryhmistä ja osa paennut Nigeriaan.⁶⁹⁹ Separatistit helpottavat ja tukevat laittoman polttoaineen salakuljetusta Nigeriasta. Ryhmät myöntävät asukkaille lupia tuoda maahan ja myydä nigerialaista polttoainetta. Tämä lisää separatistien kannatusta paikallisten keskuudessa. Kamerunin hallitus on kieltänyt polttoainetoimituksia anglofonialueelle.⁷⁰⁰

OCHAN maaliskuussa 2023 julkaiseman raportin mukaan nuoret pojat ja miehet ovat suurimmassa vaarassa joutua mielivaltaisen pidätyksen ja laittoman vangitsemisen, pakkovärväyksen sekä fyysisen väkivallan kohteeksi. Raportin mukaan perheet rajoittavat poikiensa liikkumista ulkona estääkseen heidän joutumisen pakkovärvätyksi tai pidätetyiksi.⁷⁰¹ Toisaalta GI-TOC:in Länsi-Afrikka-analyttikko Eleanor Beevor mainitsee, että naiset ovat ottaneet hoitaakseen joitakin tärkeitä tehtäviä separatistiryhmissä. Heitä pidetään vähemmän epäilyttävänä kuin miehiä, joten heitä käytetään usein tiedustelijoina (intelligence gatherers).⁷⁰² Lisäksi erään GI-TOC:in ja ACLEDin yhteisjulkaisussa mainitun, haastatellun separatistitaistelijan mukaan tyttöjä toimii "strategisissa asemissa" separatistien leireillä eräänlaisina poliiseina tai järjestyksenvalvojaryhmänä "salaisten agenttien tapaan".⁷⁰³

Kieltäytymisen seurauksista löytyi vain vähän tietoa. ACLED-konfliktitietokannassa raportoidaan rekrytoinnista kieltäytymistapauksesta: heinäkuussa 2025 ADF sieppasi kaksi miestä kotoaan Mbengwosta Momon departementista, koska nämä olivat kieltäytyneet liittymästä liikkeeseen. Miehet saatiin myöhemmin vapautettua yhteisön jäsenten puuttuttua asiaan.⁷⁰⁴

Kuten edellä on todettu, Bertelsmann Stiftung mainitsee, että separatistit kohdistavat hyökkäyksiään ns. ilmiantajia tai sellaisia siviilejä vastaan, joiden katsotaan tekevän yhteistyötä hallituksen kanssa ("black legs") tai joiden epäillään kieltäytyvän tukemasta kapinallistoimintaa.⁷⁰⁵

ACLEDissa mainitaan entisiin separatisteihin kohdistuneista oikeudenloukkauksista: tammikuussa 2026 SOCADEF sieppasi entisen separatistin vaimon ja lapsen Memessä syyttäen entistä separatistia armeijan piilopaikkojen paljastamisesta armeijalle. Heinäkuussa 2025 ARF haavoitti entistä separatistia syyttäen häntä yhteistyöstä armeijan kanssa. Tammikuussa 2025 separatistit haavoittivat entistä separatistia Donga-Mangungissa siitä syystä, että tämä oli luopunut separatistitoiminnasta. Samasta syystä Bui Unity Warriors haavoitti kolmea entistä separatistia Buissa elokuussa 2025.⁷⁰⁶

⁶⁹⁷ OCHA 26.2.2026, s. 31; African Arguments 2.7.2024.

⁶⁹⁸ OCHA 26.2.2026, s. 31.

⁶⁹⁹ African Arguments 2.7.2024.

⁷⁰⁰ ACLED & GI-TOC 12/2024, s. 26–27, 29.

⁷⁰¹ OCHA 3/2023, s. 31–32.

⁷⁰² ACLED 10.10.2024, s. 6.

⁷⁰³ ACLED & GI-TOC 9/2024, s. 17.

⁷⁰⁴ ACLED 16.3.2026.

⁷⁰⁵ Bertelsmann Stiftung 2026, s. 6, 16.

⁷⁰⁶ ACLED 16.3.2026.

Lähteet

237online.com 13.3.2025. *Cartes d'identité: Le Cameroun RÉVOLUTIONNE son système avec un CENTRE innovant à Douala!* <https://www.237online.com/cartes-didentite-le-cameroun-revolutionne-son-systeme-avec-un-centre-innovant-a-douala/> (käyty 10.4.2026).

Aciafrica / Atemanke, Jude 31.3.2026. *Bamenda Airport Completes Test Flights ahead of Pope Leo XIV's Planned Visit to Cameroon.* <https://www.aciafrica.org/news/21011/bamenda-airport-completes-test-flights-ahead-of-pope-leo-xivs-planned-visit-to-cameroon> (käyty 10.4.2026).

ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project)

7.4.2026. *Data Export Tool* (turvallisuusvälikohtaukset Kamerunissa aikavälillä 1.1.–31.3.2026). <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 8.4.2026).

16.3.2026. *Data Export Tool* (turvallisuusvälikohtaukset Kamerunissa aikavälillä 1.1.2025–31.12.2025). <https://acleddata.com/data-export-tool/> (käyty 20.3.2026).

6.10.2025 / päivitetty 15.2.2026. *Data Update: Enhanced coverage in Cameroon using local information networks.* <https://acleddata.com/update-log/data-update-enhanced-coverage-cameroon-using-local-information-networks> (käyty 20.3.2026).

10.10.2024. Q & A. *The Evolution of Ambazonian Separatist Groups in Anglophone Cameroon.* <https://acleddata.com/sites/default/files/wp-content-archive/uploads/2024/10/QA-Cameroon-PDF.pdf> (käyty 7.4.2026).

1/2023. *FAQs: ACLED Fatality Methodology.* https://acleddata.com/acleddatanew/wp-content/uploads/2023/01/FAQs-ACLED-Fatality-Methodology_2023.pdf (käyty 7.4.2026).

[päiväämätön]. *Codebook.* <https://acleddata.com/methodology/acled-codebook> (käyty 7.4.2026).

ACLED & GI-TOC (Armed Conflict Location & Event Data Project & Global Initiative against Transnational Organized Crime)

12/2024. *Non-state armed groups and illicit economies in West Africa. How do illicit economies build and degrade armed group legitimacy?* <https://acleddata.com/system/files/2025-07/building-armed-group-legitimacy-non-state-armed-groups-and-illicit-economies-in-west-africa-gi-toc-and-acled-december-2024.v2.pdf> (käyty 20.3.2026).

9/2024. *Non-state armed groups and Illicit economies in West Africa. Anglophone Separatists.* <https://acleddata.com/sites/default/files/wp-content-archive/uploads/2024/09/d4248905-7022-462d-a85a-5d2645fc5b22.pdf> (käyty 7.4.2026).

Actu Cameroun 9.2.2025. *Le BIR inaugure deux nouveaux camps à Ekona et Ombe.* <https://actucameroun.com/2025/02/09/le-bir-inaugure-deux-nouveaux-camps-a-ekona-et-ombe/> (käyty 20.3.2026).

Actu Cameroun / Ndangue, Liliane 16.12.2024. *BIR 2024: une nouvelle génération de soldats d'élite prête à servir le Cameroun.* <https://actucameroun.com/2024/12/16/bir-2024-une-nouvelle-generation-de-soldats-delite-prete-a-servir-le-cameroun/> (käyty 20.3.2026).

African Arguments 2.7.2024. *Cameroon: Conflict, Land Dispossession, and the Struggle for Gender Equality in Cameroon.* Saatavilla AllAfrica-tietokannassa: <https://allafrica.com/stories/202407020235.html> [edellyttä kirjautumista] (käyty 7.4.2026).

Afrique XXI / Pommerolle Marie-Emmanuelle 12.2.2025. Cameroun. La radicalisation des loyalités au cœur de la guerre anglophone. <https://afriquexxi.info/Cameroun-La-radicalisation-des-loyaltes-au-coeur-de-la-guerre-anglophone> (käyty 7.4.2026).

Afrobarometer 22.6.2025. Résumé des résultats. Enquête d'Afrobarometer Round 10 au Cameroun, 2024. Compilé par Cible Etudes et Conseil. <https://www.afrobarometer.org/wp-content/uploads/2025/06/Resume-des-resultats-Cameroun-Afrobarometer-R10-22juin25-1.pdf> (käyty 20.3.2026).

Amnesty International

2026. Cameroon 2025. <https://www.amnesty.org/en/location/africa/west-and-central-africa/cameroon/report-cameroon/> (käyty 28.4.2026).

2025. Cameroon 2024. <https://www.amnesty.org/en/location/africa/west-and-central-africa/cameroon/report-cameroon/> (käyty 7.4.2026).

15.5.2025. Cameroon: Deplorable life sentence handed to peace activist an "affront to justice". <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2025/05/cameroon-life-sentence-peace-activist/> (käyty 7.4.2026).

2023. With or against us. People of the north-west region of Cameroon caught between the army, armed separatists and militias. <https://www.amnesty.org/en/wp-content/uploads/2023/09/AFR1768382023ENGLISH.pdf> (käyty 20.3.2026).

BBC (British Broadcasting Corporation) / Melly, Paul 28.10.2025. The 92-year-old president who never loses. <https://www.bbc.com/news/articles/cwypqg8vnleo> (käyty 7.4.2026).

Bertelsmann Stiftung 2026. BTI 2026 Country Report. Cameroon. https://bti-project.org/fileadmin/api/content/en/downloads/reports/country_report_2026_CM.pdf (käyty 7.4.2026).

Brun, Delphine 7/2022. A more generous embrace: Why addressing the needs of adolescent boys and men is essential to an effective humanitarian response in Cameroon's North West and South West. <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/a-more-generous-embrace/a-more-generous-embrace.pdf> (käyty 7.4.2026).

Camair-Co [päiväämätön]. [nimeämätön aloitussivu]. <https://www.camair-co.cm/> (käyty 10.4.2026).

Camer.be

23.3.2026. Carte d'identité au Cameroun: un citoyen obtient son document en moins de six heures: Cameroon. <https://www.camer.be/amp/92779/11:1/carte-didentite-au-cameroun-un-citoyen-obtient-son-document-en-moins-de-six-heures-cameroon.html> (käyty 7.4.2026).

2.3.2026. Cameroun: Des milliers de cartes nationales d'identité retrouvées dans les poubelles à Bafoussam: Cameroon. <https://www.camer.be/amp/92514/11:1/cameroun-des-milliers-de-cartes-nationales-didentite-retrouvees-dans-les-poubelles-a-bafoussam-cameroon.html> (käyty 20.3.2026).

Cameroon Tribune / Diba, Rita 16.3.2026. Déplacés internes: Plus de 30 familles soutenues. <https://www.cameroon-tribune.cm/article.html/75765/en.html/deplaces-internes-plus-de-30-familles-soutenues> (käyty 7.4.2026).

Cameroon Tribune / Hilton, Kimeng 20.12.2025. Fragmented Figures, Shared Facts: Cameroon, IOM Rethink Humanitarian Displacement Data. <https://www.cameroon-tribune.cm/article.html/74686/fr.html/fragmented-figures-shared-facts-cameroon-iom-rethink-humanitarian-displacement-data> (käyty 7.4.2026).

Cameroon Tribune / Ibrahim, Rabiyaatou 2.4.2026. *Lutte contre la criminalité. Yaoundé redouble de vigilance.* <https://www.cameroon-tribune.cm/article.html/75838/en.html/lutte-contre-la-criminalite-Yaounde-redouble-de-vigilance> (käyty 7.4.2026).

Cameroun Actuel 17.2.2025. *Nord-Ouest: la colère des civils contre les séparatistes explose.* <https://camerounactuel.com/nord-ouest-la-colere-des-civils-contre-les-separatistes-explose/> (käyty 7.4.2026).

CCAA (Cameroon Civil Aviation Authority) [päiväämätön]. *Airports of Cameroon.* <https://www.ccaa.aero/index.php/en/aviation-civile-au-cameroun-aeroports-du-cameroun-en> (käyty 10.4.2026).

CFR (Council on Foreign Relations) / Gavin, Michelle 10.4.2026. *A Failed U.S. Attempt to Opt Out of Democracy Talk.* <https://www.cfr.org/articles/a-failed-u-s-attempt-to-opt-out-of-democracy-talk> (käyty 13.4.2026).

CGRA (Commissariat Général aux réfugiés et aux apatrides) / CEDOCA 11.6.2025. *COI Focus Cameroun: Régions anglophones: situation sécuritaire.* <https://www.cgra.be/fr/infos-pays/regions-anglophones-situation-securitaire-1> (käyty 7.4.2026).

Crisis Group (International Crisis Group)

9.2.2026. *Seven Peace and Security Priorities for Africa in 2026.* <https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/2026-02/b209-seven-priorities-africa-2026.pdf> (käyty 20.3.2026).

29.10.2025. *Defusing Cameroon's Dangerous Electoral Standoff.* <https://www.crisisgroup.org/stm/africa/cameroon/defusing-camerouns-dangerous-electoral-standoff> (käyty 20.3.2026).

8.8.2025. *Preventing Unrest in the Run-up to Cameroon's Presidential Poll.* <https://www.ecoi.net/en/file/local/2130894/b206-cameroon-election.pdf> (käyty 27.3.2026).

Crisis Group (International Crisis Group) 1/2025–3/2026. *Crisis Watch. Cameroon.* https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/database?location%5B%5D=4&crisis_state=&created=&from_month=1&from_year=2026&to_month=1&to_year=2026 (käyty 10.4.2026).

Congressional Research Service 15.4.2025. *In Focus. Cameroon.* https://www.congress.gov/crs_external_products/IF/PDF/IF12967/IF12967.2.pdf (käyty 27.3.2026).

DGSN (Délégation Générale à la Sûreté Nationale) [päiväämätön]. *Mission de la DGSN.* <https://www.dgsn.cm/index.php/missions-de-la-dgsn/> (käyty 27.3.2026).

The DHS (Demographic and Health Survey) Program 2018. *Cameroon. 2018 Demographic and Health Survey. Summary Report.* <https://www.dhsprogram.com/pubs/pdf/SR266/SR266.pdf> (käyty 27.3.2026).

Enonchong, Laura-Stella E. 18.10.2020. *The Constitution and Governance in Cameroon.* <https://www.taylorfrancis.com/reader/download/ceea517c-d196-4a34-a453-24090525fe70/book/epub?context=ubx> (käyty 27.3.2026).

EUAA (European Union Asylum Agency) 9.7.2025. *Situation of women without support network in Northwest and Southwest (Anglophone) regions.* <https://www.euaa.europa.eu/publications/coi-query-cameroon-situation-women-without-support-network-northwest-and-southwest-anglophone-regions> (käyty 27.3.2026).

European Commission / ERCC (Emergency Response Coordination Centre) 17.2.2026. *Cameroon - Violence against civilians by Non-State Armed Groups (DG ECHO, media) (ECHO Daily Flash of 17 February 2026).* Saatavilla Reliefweb-tietokannassa:

<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-violence-against-civilians-non-state-armed-groups-dg-echo-media-echo-daily-flash-17-february-2026> (käyty 27.3.2026).

Flightradar24

[päiväämätön]a. *Bamenda Airport*.

<https://www.flightradar24.com/data/airports/bpc> (käyty 10.4.2026).

[päiväämätön]b. [aloitussivun kartta]. <https://www.flightradar24.com/5.69.8.91/8> (käyty 10.4.2026).

[päiväämätön]c. *Maroua Salak Airport*.

<https://www.flightradar24.com/data/airports/mvr> (käyty 10.4.2026).

[päiväämätön]d. *Douala International Airport*.

<https://www.flightradar24.com/airport/dla/arrivals> (käyty 9.4.2026).

[päiväämätön]e. *Yaoundé Airport*. <https://www.flightradar24.com/airport/nsi/arrivals> (käyty 9.4.2026).

FFP (The Fund for Peace) 2024. *Fragility in the World 2024* [taulukko].

<https://fragilestatesindex.org/country-data/> (käyty 26.3.2026).

Fosso, Simun Reine & Yambene, Bomono, Henri 30.6.2025. "The gendered dimensions of urban survival: street vending among internally displaced women in Yaoundé, Cameroon". *Sociology International Journal*, vol. 9, no. 3, s. 137–142.

https://www.researchgate.net/publication/396412397_The_gendered_dimensions_of_urban_survival_street_vending_among_internally_displaced_women_in_Yaoundé_Cameroon tai <https://medcraveonline.com/SIJ/the-gendered-dimensions-of-urban-survival--street-vending-among-internally-displaced-women-in-Yaoundéacute-cameroon.html> (käyty 27.3.2026).

Freedom House

22.1.2025. *Hope and Despair in Cameroon's Yaoundé Central Prison*.

<https://freedomhouse.org/article/hope-and-despair-camerouns-yaounde-central-prison> (käyty 10.4.2026).

2025. *Freedom in the World. Cameroon*.

<https://freedomhouse.org/country/cameroon/freedom-world/2025> (käyty 10.4.2026).

Frogameni, Elena 14.8.2024. "Cameroon's Anglophone Crisis: The Dangers of Language Conflict on Display." *Oxford Political Review*.

<https://oxfordpoliticalreview.com/2024/08/14/camerouns-anglophone-crisis-the-dangers-of-language-conflict-on-display/> (käyty 5.4.2026).

Global Protection Cluster 3/2025. *Cameroon. Protection Analysis Update*.

https://globalprotectioncluster.org/sites/default/files/2025-04/pau25_protection_analysis_update_cameroon_march2025_final.pdf (käyty 10.4.2026).

GPPi (Global Public Policy Institute) / Watson, Abi & Adebayo, Taiwo 21.8.2025. *Ask the Experts: Lessons for Regional Stability in the Lake Chad Basin*. <https://gppi.net/2025/08/21/ask-the-experts-lessons-for-regional-stability-in-the-lake-chad-basin> (käyty 9.4.2026).

The Guardian Post / Sirri, Chefu 25.6.2025. *Widowhood is not a crime: Standing Up for the Rights of Widows in Cameroon and Beyond*.

<https://theguardianpostcameroon.com/post/5035/fr/widowhood-not-crime-standing-up-for-the-rights-of-widows-in-cameroon-beyond> (käyty 9.4.2026).

HRW (Human Rights Watch)

24.2.2026. *Cameroon: Massacre Trial Short on Justice. UN Should Support Victims' Appeal, Reparations*. <https://www.hrw.org/news/2026/02/24/cameroon-massacre-trial-short-on-justice> (käyty 27.3.2026).

3.12.2025. *Cameroon: Prominent Opposition Leader Dies in Custody. Investigate Possible Negligence in Care of Anicet Ekane.* <https://www.hrw.org/news/2025/12/03/cameroon-prominent-opposition-leader-dies-in-custody> (käyty 27.3.2026).

12.11.2025. *Cameroon: Killings, Mass Arrests Follow Disputed Elections. Rein in Security Forces, Ensure Due Process for Those Arrested.* <https://www.hrw.org/news/2025/11/12/cameroon-killings-mass-arrests-follow-disputed-elections> (käyty 27.3.2026).

18.7.2024. *Deported Cameroonian Asylum Seekers Returned to US. Returnees Abused in Both Countries; US Breached Asylum Confidentiality.* <https://www.hrw.org/news/2024/07/18/deported-cameroonian-asylum-seekers-returned-us> (käyty 10.4.2026).

10.2.2022. *"How Can You Throw Us Back?" Asylum Seekers Abused in the US and Deported to Harm in Cameroon.* <https://www.hrw.org/report/2022/02/10/how-can-you-throw-us-back/asylum-seekers-abused-us-and-deported-harm-cameroon> (käyty 27.3.2026).

6.5.2019. *Cameroon: Routine Torture, Incommunicado Detention.* <https://www.hrw.org/news/2019/05/06/cameroon-routine-torture-incommunicado-detention> (käyty 13.3.2026).

HRW (Human Rights Watch) / Allegrozzi, Ilaria

6.3.2026. *Cameroonian Separatist Leaders Arrested in Belgium. Accountability Also Needed For Government Forces.* <https://www.hrw.org/news/2026/03/06/cameroonian-separatist-leaders-arrested-in-belgium> (käyty 10.4.2026).

6.8.2025. *Cameroon Doubles Down on Excluding Opposition Candidate from Elections. Maurice Kamto's Appeal Rejected, Dozens of His Supporters Detained.* <https://www.hrw.org/news/2025/08/06/cameroon-doubles-down-on-excluding-opposition-candidate-from-elections> (käyty 27.3.2026).

HRW (Human Rights Watch) / Seibert, Lauren 20.2.2026. *Abuses in Cameroon After US Departs Third-Country Nationals. US and Cameroon Partner in Rights Violations; Cameroon Not Safe for Deportees.* <https://www.hrw.org/news/2026/02/20/abuses-in-cameroon-after-us-departs-third-country-nationals> (käyty 20.3.2026).

IDCAM

[päiväämätön]a. *National Identity Card.* <https://www.idcam.cm/en/Identity-cards#top-content> (käyty 27.3.2026).

[päiväämätön]b. *Enrollment Centers.* <https://www.idcam.cm/en/Enrolment-Centers#top-content> (käyty 27.3.2026).

IEP (Institute for Economics and Peace) 2026. *Global Terrorism Index 2026.* <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2026/03/Global-Terrorism-Index-2026-Report.pdf> (käyty 27.3.2026).

IFRC (International Federation for Red Cross) 10.3.2026. *Cameroon's "silent food insecurity crisis" deepens as millions struggle to find food.* <https://www.ifrc.org/press-release/cameroons-silent-food-insecurity-crisis-deepens-millions-struggle-find-food> (käyty 27.3.2026).

Impact International 21.2.2026. *US Deportations Ignite Cameroon Abuses Ignoring Refugee Protections.* <https://impactpolicies.org/news/801/us-deportations-ignite-cameroon-abuses-ignoring-refugee-protections> (käyty 27.3.2026).

INS (Institut National de la Statistique du Cameroun) [päiväämätön]. *Population et Migrations*. <https://ins-cameroun.cm/domaine/statistiques-demographiques-et-sociales/population-et-migrations/> (käyty 10.4.2026).

IOM (International Organization for Migration)

22.1.2026. *West and Central Africa — Lake Chad Basin Crisis Dashboard 79 (December 2025)*. <https://dtm.iom.int/reports/west-and-central-africa-lake-chad-basin-crisis-dashboard-79-december-2025> (käyty 20.3.2026).

11/2024. *Cameroon. Country Fact Sheet 2024*. https://iompwesagerfg001.blob.core.windows.net/rfg/CFS_Cameroon_2024_ENG.pdf (käyty 20.3.2026).

IRB (Immigration and Refugee Board of Canada) 8.6.2022. *Cameroon: Situation and treatment of single women and women who head their own households, including their ability to live on their own and access housing, income, education, health care, and support services, particularly in Douala and Yaoundé; impact of COVID-19 (2020–May 2022)*. <https://irb-cisr.gc.ca/en/country-information/rir/Pages/index.aspx?doc=458612&pls=1> (käyty 27.3.2026).

ISS (Institute for Security Studies) / Tayo, Raoul Sumo 20.4.2025. *Grave risks for Cameroon as soldiers desert to fight in Ukraine*. <https://issafrika.org/iss-today/grave-risks-for-cameroon-as-soldiers-desert-to-fight-in-ukraine> (käyty 27.3.2026).

Jamestown / Zenn, Jacob 20.9.2025. *Brief: Boko Haram Leader Allegedly Killed in Nigerien Airstrike*. <https://jamestown.org/brief-boko-haram-leader-allegedly-killed-in-nigerien-airstrike/> (käyty 27.3.2026).

Jeune Afrique

10.2.2026. *Cameroon: le dirigeant ambazonien Lucas Cho Ayaba désormais accusé de crimes de guerre*. <https://www.jeuneafrique.com/1763904/politique/cameroon-le-dirigeant-ambazonien-lucas-cho-ayaba-desormais-accuse-de-crimes-de-guerre/> (käyty 20.3.2026).

2.12.2024. *Bamenda, capitale d'un « Cameroon » sous blocus*. Saatavilla Factiva-utistietokannassa: <https://global.factiva.com/redirect/default.aspx?P=sa&NS=18&AID=9MAA000100&an=PREJEU0020241202ekc20002x&drn=drn%3aarchive.newsarticle.PREJEU0020241202ekc2002x&cat=a&ep=ASI> [edellyttää kirjautumista] (käyty 20.3.2026).

Le Jour / Mbenza, Marie Laure 12.11.2025. *Crise anglophone: Dans la Lekie, les déplacés se réfugient dans l'agriculture*. <https://lejour.cm/crise-anglophone-dans-la-lekie-les-deplaces-se-refugient-dans-lagriculture/> (käyty 20.3.2026).

Koaci 13.2.2025. *Cameroon: Crise anglophone, le BIR renforce la sécurité dans le Sud-Ouest avec la construction de deux nouveaux camps militaires*. https://www.koaci.com/article/2025/02/13/afrique/politique/cameroon-crise-anglophone-le-bir-renforce-la-securite-dans-le-sud-ouest-avec-la-construction-de-deux-nouveaux-camps-militaires_184482.html (käyty 20.3.2026).

Logistics Cluster

[päiväämätön]a. *Cameroon. 2.2. Cameroon Aviation*. <https://www.lca.logcluster.org/22-cameroon-aviation> (käyty 10.4.2026).

[päiväämätön]b. *2.2.4 Cameroon Maroua-Salak Airport*. <https://lca.logcluster.org/224-cameroon-maroua-salak-airport> (käyty 10.4.2026).

Maahanmuuttovirasto / Maatietopalvelu

4.6.2025. Kamerun / Vammaisten ja vammaisten lasten asema, terveys- ja tukipalvelujen saatavuus ja saavutettavuus, tiivis katsaus [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/38b10125-390a-4665-b309-88ec251d5f22> (käyty 20.3.2026).

14.4.2025. Kamerun / Asiakirjat, asiakirjaväarennökset [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/17fb7a7c-c47c-4834-a8bc-c32bf9348efe> (käyty 20.3.2026).

29.10.2024. Kamerunin anglofonialueen sekä Wourin ja Mfoundin departementtien turvallisuustilanne [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/39d7b01c-d406-4d00-ac0b-c1fa1cfd9a10> (käyty 20.3.2026).

2/2024. Kamerunin anglofonialueen sekä Wourin ja Mfoundin departementtien turvallisuustilanne. Helmikuu 2024 [raportti]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fmaatieto.migri.fi%2Ffile%2Fdownload%2F%3Ftype%3Dcontent%26contentId%3D7e372d3d-b4f7-48ff-9e14-71b58f994069%26inline%3Dtrue%26lang%3Dfi&wdOrigin=BROWSELINK> (käyty 20.3.2026).

30.6.2023. Kamerun / Kevennetty turvallisuustilanpäivitys: Sud-Ouest / South-West, Nord-Ouest / North-West, Littoral ja Centre. Muuttaminen maan sisäisesti (Yaoundé, Douala) [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/b01aebd7-6506-4194-8972-1ab55546a000> (käyty 20.3.2026).

27.9.2022. Kamerun / Separatistijärjestöjen harjoittama pakkorekrytointi, karkureihin kohdistuneet oikeudenloukkaukset anglofonialueilla [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/fd9015b0-2a1a-4bed-9f43-eb61297d31e3> (käyty 20.3.2026).

16.9.2022. Kamerun / Ammattiliittojen, etenkin moottoripyörätaksikuljettajien, osallisuus anglofonialueen ja Kamerunin turvallisuusjoukkojen välisessä konfliktissa [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/60de627f-fff4-484f-aae5-c107d28fb7c1> (käyty 20.3.2026).

24.2.2022. Kamerun / Maan sisäisesti siirtymään joutuneet turvaverkottomat naiset, bamiléket ja vailla henkilöasiakirjoja olevat maan sisäisesti siirtyneet Yaoundéssa ja Doualassa, viranomaissuojelun saatavuus [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/cb6bde1b-d1f1-4875-a03a-32336bbc6baf> (käyty 20.3.2026).

17.1.2022. Kamerun / Passin ja henkilökortin hankkiminen Kamerunissa ja ulkomailla [kyselyvastaus]. Saatavilla Tellus-maatietokannassa: <https://maatieto.migri.fi/base/2724d19a-5460-485d-bff8-6cd8f75f86d5/countryDocument/af1ec028-75d4-4d7a-9694-1089e6231579> (käyty 20.3.2026).

21.12.2021. Kamerunin turvallisuustilannekatsaus – Marraskuu 2021 [raportti].
https://migri.fi/documents/5202425/5914056/21_12+2021_+Kamerunin_turvallisuustilannekatsaus_Marraskuu_2021.pdf/094f236f-670e-a1e9-83a6-06fd20382a6e/21_12+2021_+Kamerunin_turvallisuustilannekatsaus_Marraskuu_2021.pdf?t=1640163525147 (käyty 20.3.2026).

MimiMefoInfo

10.4.2026. [päivitys Facebookissa].
<https://www.facebook.com/MimiMefoInfo/posts/what-i-am-seeing-in-bamenda-is-nothing-short-of-a-miracle-archbishop-andrew-nkea/1517421099740656/> (käyty 10.4.2026).

23.9.2025. Gang of 14 "Microbes" Arrested in Yaoundé.
<https://mimimefoinfos.com/gang-of-14-microbes-arrested-in-Yaounde/> (käyty 20.3.2026).

MimiMefoInfo / Noubissi, Gilles 24.8.2025. Le Cameroun veut faire son 4e recensement en 2026 avec un budget divisé par cinq. <https://mimimefoinfos.com/le-cameroun-veut-faire-son-4e-recensement-en-2026-avec-un-budget-divise-par-cinq/> (käyty 27.3.2026).

Mine Action Review 2025. Cameroon. Clearing the mines 2025.
https://www.mineactionreview.org/assets/downloads/Cameroon_Clearing_the_Mines_2025.pdf (käyty 27.3.2026).

Ministère de la Défence [päivämätön]. La Gendarmerie Nationale Camerounaise en Bref.
<https://mindef.gov.cm/gendarmerie-nationale/gendarmerie-nationale/> (käyty 10.3.2026).

MSF (Médecins Sans Frontières, Doctors Without Borders) 16.1.2026. How the Lake Chad Basin crisis is impacting communities in Cameroon.
<https://www.doctorswithoutborders.org/latest/how-lake-chad-basin-crisis-impacting-communities-cameroon> (käyty 10.3.2026).

The New Humanitarian / Chétima, Melchisedek 3.9.2025. They left Boko Haram, now the real struggle begins at home in Cameroon.
<https://www.thenewhumanitarian.org/opinion/2025/09/03/they-left-boko-haram-now-real-struggle-begins-home-cameroon-former-fighters> (käyty 10.3.2026).

The New York Times / Baskar Pranav 19.2.2026. Journalists Detained Interviewing Deportees. Saatavilla Factiva-uutistietokannassa:
<https://global.factiva.com/redirect/default.aspx?P=sa&NS=18&AID=9MAA000100&an=NYTF000020260219em2i0004g&drn=drn%3aarhive.newsarticle.NYTF000020260219em2i0004g&cat=a&ep=ASI> [edellyttää kirjautumista] (käyty 10.3.2026).

Nikolovski, Tony & Walther, Olivier 30.5.2025. Containing Ambazonian Violence in Cameroon's Anglophone Regions. <https://mapping-africa-transformations.org/containing-ambazonian-violence-in-camerouns-anglophone-regions/> (käyty 10.3.2026).

Njonji, Emma Tua & Nguéhan, Siméon Boris & Zang Ndi, Serge Armand. 12/2024. "Problem-focused strategies as means to balance life challenges of IDPs in the Yaoundé municipality, Centre Region of Cameroon and implications for Counselling". *International Journal of Innovative Science and Research Technology*, vol. 9, no. 12, s. 1158–1167.
<https://www.ijisrt.com/assets/upload/files/IJISRT24DEC1169.pdf> (käyty 27.3.2026).

OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

10.3.2026. West and Central Africa: Latest Events at a glance (3 - 9 March 2026).
<https://reliefweb.int/report/chad/west-and-central-africa-latest-events-glance-3-9-march-2026> (käyty 13.4.2026).

- 26.2.2026. Cameroon. *Humanitarian Needs and Response Plan*.
<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-humanitarian-needs-and-response-plan-2026> (käyty 10.3.2026).
- 25.2.2026a. Cameroon: *North-West and South-West - Situation Report No. 84, December 2025*. <https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-north-west-and-south-west-situation-report-no84-december-2025> (käyty 10.3.2026).
- 25.2.2026b. Cameroun: *Extrême-Nord, Rapport de situation No 63 – décembre 2025*.
<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroun-Extrême-Nord-rapport-de-situation-no-63-decembre-2025> (käyty 10.3.2026).
- 5.2.2026. *Cameroon Humanitarian Dashboard. As of 31 December 2025*.
<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-humanitarian-dashboard-31-december-2025> (käyty 28.4.2026).
- 23.1.2026. *Cameroon: North-West and South-West regions - Overview of the Humanitarian Access, January to December 2025*.
<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-north-west-and-south-west-regions-overview-humanitarian-access-january-december-2025> (käyty 10.3.2026).
- 8.1.2026a. *Cameroon: North-West and South-West Situation Report No. 83, November 2025*. <https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-north-west-and-south-west-situation-report-no83-november-2025> (käyty 10.3.2026).
- 8.1.2026b. Cameroun: *Extrême-Nord, Rapport de situation No 62 - novembre 2025*.
<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroun-Extrême-Nord-rapport-de-situation-no-62-novembre-2025> (käyty 10.3.2026).
- 24.12.2025. Cameroun: *Extrême-Nord, Rapport de situation No 61 - octobre 2025*.
<https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroun-Extrême-Nord-rapport-de-situation-no-61-octobre-2025> (käyty 27.3.2026).
- 22.12.2025. *Cameroon: North-West and South-West - Situation Report No. 82, October 2025*. <https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-north-west-and-south-west-situation-report-no82-october-2025> (käyty 27.3.2026).
- 30.10.2025. *Cameroon: North-West and South-West - Situation Report No. 81, September 2025*. <https://reliefweb.int/report/cameroon/cameroon-north-west-and-south-west-situation-report-no81-september-2025> (käyty 27.3.2026).
- 3/2023. *Cameroon Humanitarian Needs Overview 2023 (March 2023)*.
<https://www.unocha.org/publications/report/cameroon/cameroon-humanitarian-needs-overview-2023-march-2023> (käyty 10.3.2026).
- 11/2020. Cameroun: *Carte de Référence de la region du Centre (As of 05 Nov. 2020)* [kartta]. <https://reliefweb.int/map/cameroon/cameroun-carte-de-reference-de-la-region-du-centre-05-nov-2020> (käyty 10.4.2026).
- 9/2018. *Cameroon: Littoral Region – A3 Reference Map (Update of September 2018)* [kartta]. <https://reliefweb.int/map/cameroon/cameroon-littoral-region-a3-reference-map-update-september-2018> (käyty 10.4.2026).
- 6/2018a. *Cameroon: North-West Region – A3 Reference Map (June 2018)* [kartta].
<https://reliefweb.int/map/cameroon/cameroon-north-west-region-a3-reference-map-june-2018> (käyty 10.4.2026).
- 6/2018b. *Cameroon: South-West Region – A3 Reference Map (June 2018)* [kartta].
<https://reliefweb.int/map/cameroon/cameroon-south-west-region-a3-reference-map-june-2018> (käyty 10.4.2026).

6/2018c. Cameroun: Carte de Référence de la Région d'Extrême-Nord (As of 05 Nov. 2020) [kartta]. <https://reliefweb.int/map/cameroon/cameroun-carte-de-reference-de-la-region-dextreme-nord-05-nov-2020> (käyty 10.4.2026).

Punch / Odeniyi, Solomon 6.1.2026. *Insurgency: AU extends Nigeria, Cameroon, others joint military action.* <https://punchng.com/insurgency-au-extends-nigeria-cameroon-others-joint-military-action/> (käyty 9.4.2026).

Republic of Cameroon 28.2.2025. *Decree No. 2025/059 of 28 Feb 2025 to lay down the features and of conditions for making and issuing identification documents.* <https://www.prc.cm/files/31/54/d8/c2a673c8115dc09e57e3efac8554455a.pdf> (käyty 10.3.2026).

RSF (Reporters Sans Frontières, Reporters Without Borders, RWB) 10.11.2025. *Will Cameroon's reelected president keep his promise to protect press freedom? Ten recommendations for Paul Biya.* <https://rsf.org/en/will-cameroon-s-reelected-president-keep-his-promise-protect-press-freedom-ten-recommendations-paul> (käyty 10.3.2026).

Transparency International 2025. *Corruption Perceptions Index 2025. Cameroon.* <https://www.transparency.org/en/cpi/2025/index/cmr> (käyty 10.3.2026).

UN (United Nations) Habitat 2024. *Urban Planning & Infrastructure in Migration Contexts. Douala. Cameroon – Douala 3 – Spatial Profile – Volume 1.* https://unhabitat.org/sites/default/files/2024/11/241125_douala_3_spatial_profile_english_version_final_1.pdf (käyty 10.3.2026).

UN CAT (United Nations Committee Against Torture) 10.12.2024. *Concluding observations on the sixth periodic report of Cameroon* [CAT/C/CMR/CO/6].* <https://docs.un.org/en/CAT/C/CMR/CO/6> (käyty 10.3.2026).

UNFPA (United Nations Population Fund)

4.3.2026. *Situation Report. Cameroon: Politics, Conflict, Climate Disaster, and Displacement. 1-31 January 2026.* <https://reliefweb.int/report/cameroon/unfpa-cameroon-situation-report-politics-conflict-climate-disaster-and-displacement-1-31-january-2026> (käyty 10.3.2026).

29.12.2025. *Voices from Cameroon 2024.* <https://cameroon.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2025-12/Voices%202024%20ENGLow-compressed.pdf> (käyty 27.3.2026).

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees)

28.2.2026a. *UNHCR CAMEROON MCO: Refugees and Internally Displaced Persons Movement (February 2025)* [otsikon vuosilukuvirheestä huolimatta dokumentti on julkaistu vuonna 2026]. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/121425> (käyty 10.3.2026).

28.2.2026b. *Cameroon. Locations of Forcibly Displaced Persons (February 2026).* <https://data.unhcr.org/en/documents/details/121426> (käyty 10.3.2026).

12/2025. *UNHCR CAMEROON MONTHLY UPDATES. Key Highlights December 2025.* <https://www.ecoi.net/en/file/local/2135178/Statistics2024v1+31122025.pdf> (käyty 27.3.2026).

UNICEF (United Nations Children's Fund) 6/2025. *Situation of children in Cameroon.* https://www.unicef.org/cameroon/media/3136/file/2025-Situation%20des%20enfants%20au%20Cameroun_ENGL_%20FINAL2.pdf.pdf (käyty 10.3.2026).

UNSC (United Nations Security Council)

4.2.2026. Letter dated 3 February 2026 from the President of the Security Council acting in the absence of a Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 1267 (1999), 1989 (2011) and 2253 (2015) concerning Islamic State in Iraq and the Levant (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals, groups, undertakings and entities addressed to the President of the Security Council [S/2026/44]. <https://digitallibrary.un.org/record/4102022/files/> (käyty 10.3.2026).

28.11.2025. The situation in Central Africa and the activities of the United Nations Regional Office for Central Africa [S/2025/772]. https://unoca.unmissions.org/sites/default/files/2025-12/29th_sg_report_on_the_situation_in_central_africa_and_the_activities_of_the_unoca.pdf (käyty 10.3.2026).

USDOJ (United States Department of Justice)

9.12.2025. Minnesota and New York Men Convicted for Providing Material Support to Separatist Fighters in Cameroon. <https://www.justice.gov/usao-wdmo/pr/minnesota-and-new-york-men-convicted-providing-material-support-separatist-fighters> (käyty 10.3.2026).

5.9.2025. Defendants Indicted for Directing Kidnappings, Bombings, and Killings Overseas. <https://www.justice.gov/usao-mn/pr/defendants-indicted-directing-kidnappings-bombings-and-killings-overseas> (käyty 10.3.2026).

25.4.2025. Cameroonian Man Indicted for Conspiring to Provide Material Support to Armed Separatist Fighters to Murder, Kidnap, and Maim Individuals in Cameroon and For Making Threats. <https://www.justice.gov/opa/pr/maryland-man-indicted-conspiring-provide-material-support-armed-separatist-fighters-murder> (käyty 10.3.2026).

USDOL (United States Department of Labor) 2024. Cameroon.

https://www.dol.gov/sites/dolgov/files/ILAB/child_labor_reports/tda2024/Cameroon.pdf (käyty 10.3.2026).

USDOS (United States Department of State)

2025a. 2024 Country Reports on Human Rights Practices: Cameroon. https://www.state.gov/wp-content/uploads/2025/07/624521_CAMEROON-2024-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf (käyty 10.3.2026).

2025b. 2025 Trafficking in Persons Report: Cameroon. <https://www.state.gov/reports/2025-trafficking-in-persons-report/cameroon/> (käyty 10.3.2026).

2024. Cameroon 2023 Human Rights Report. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2024/02/528267-CAMEROON-2023-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf> (käyty 10.3.2026).

U.S. (United States) Census Bureau / Rosenblum, Hannah & John, Nicholas & Comenetz, Joshua 9/2025. Demobase Cameroon: Technical Report.

<https://www2.census.gov/programs-surveys/international-programs/mapping-files/time-series/Cameroon-Technical-Document.pdf> (käyty 10.3.2026).

IEP (Institute for Economics & Peace)

3/2026. Global Terrorism Index 2026. <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2026/03/Global-Terrorism-Index-2026-Report.pdf> (käyty 27.3.2026).

6/2025. Global Peace Index 2025. <https://www.visionofhumanity.org/wp-content/uploads/2025/06/Global-Peace-Index-2025-web.pdf> (käyty 27.3.2026).

The World Bank [päiväämätön]. *CEMAC Human Capital Snapshots: Cameroon*.

<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062124141612353/pdf/P177546-34523c4d-251b-479a-80ac-a5f0ee0e33d0.pdf> (käyty 10.3.2026).

Worldometer 12.3.2026. *Cameroon Population (LIVE)*. <https://www.worldometers.info/world-population/cameroon-population/> (käyty 10.3.2026).